

1920 BİR ADIM

Antalya

Ticaret
Borsası
1920

2020 BİR ASIR

Antalya Ticaret Borsası 100. YIL KİTABI

ISBN-

YAYINA HAZIRLIK

ATB Basın Bürosu
Günola Ajans

TASARIM & BASKI

Günola Ajans Ltd. Şti.
ANTALYA

İLETİŞİM

Cumhuriyet Cad. Borsa İşhanı
Muratpaşa / ANTALYA
Tel: (242) 244 2670
info@antalyaborsa.org.tr
www.antalyaborsa.org.tr

© Tüm hakları saklıdır
ANTALYA / 2020

İçindekiler

- Giriş17
- Tarih boyunca ticaret 19
- Para ve ticaretin hız kazanması 20
- Borsaların öncülleri Agoralar..... 22
- Doğu Akdeniz Havzası 24
- Ticaret Borsaları 26
- Antalya ticaretinde Arap ve Giritli
muahacirler 27
- Antalya'da İtalyan işgali 30
- Antalya Ticaret Borsası'nın kuruluşu. 34
- ATB'nin kent hayatındaki yeri. 36
- Susam Borsa'da işlem görüyor. 40
- Susamın bölgedeki durumu 41
- ATB harf inkılabında sorumluluk alıyor ... 42
- Büyük Buhran 1929: Dünyayı
sarsan ekonomik kriz 44
- Antalya'yı dolaşan Remington!..... 47
- Bölgede piring yetişir mi? 48
- Antalya'da piring üretimi. 49
- Atatürk Antalya'da 53
- Ağırlamanın tadı kaçıyor! 54
- Borsanın Temel Atma Merasimi 55
- Nazizmin yükselişi ve dünya
halklarına etkisi. 57

- İzmir Ticaret Borsası ile düzenli iletişim. . . 59
- İkinci Dünya Savaşı 61
- Dış ticaret bütünüyle devletin denetiminde 62
- TMO, ATB'nin kiracısı oluyor 64
- Dönemin sloganı: En az iki misli ürün! . . . 67
- Kıtık döneminde kriz yönetimi 67
- Bir yandan kıtlık, bir yandan hayatı güzelleştirme çabaları 69
- Savaş koşullarında ATB'nin çalışma şartları zorlaşıyor. 70
- İpek Böcekçiliği 72
- Savaş biterken dış ticaret dengesi fazla veriyor. 75
- ATB binasında yangın 76
- Borsa'nın gözde salonu 77
- Pamuk, Borsa gündemini dolduruyor . . . 78
- Pamuğun bölgedeki yeri 78
- İlk markalaşma çalışmaları pamukla başladı 81
- Ticaret Lisesi kurma fikri ortaya atılıyor . . 82
- Eskiyen binaya tadilat arayışları. 83
- Emeği geçen yöneticilere saygı. 84
- Tadilat yerine yeni bina inşaatı tartışılıyor. 85
- Borsa Kıbrıs Barış Harekati'nda Türk Ordusu'nun destekçisi 86
- Yeni bina yapımı tekrar gündemde 88
- İlk kurumsal biyografi 92
- Antalya Ticaret Borsası işlem hacminde 8. sırada 93
- Personelin özlük hakları netleşiyor 94
- Antalya neye ihtiyaç duyuyorsa 96
- Borsa'nın coğrafi yetki alanı genişliyor . . 97
- Gündemin ilk maddesi: Pamuk piyasaları 98
- 12 Eylül 1980 askeri darbesi 100
- Normalleşme ve ticaret hayatında canlanma 102
- 1980'li yıllar çok sayıda fuarla birlikte geldi. 104
- Sektörün yüzü yaş sebze ve meyveye dönüyor 106
- Yeni binanın inşaat sözleşmesi 1983'te imzalandı 107
- Tescil işlemleri sahada yapılıyor 108
- Almanya Antalya'dan yapacağı ithalat için incelemeler yapıyor 109
- Pamuk ve narenciye en iyi performans veren ürünler 111
- Rakip İspanya AET'ye katılıyor. 113
- Pamukta hasat sonrasına çeki düzen veriliyor. 113
- ATB Serbest Bölge'nin de hissedarı. 114
- Almanlar bu kez turizm için Antalya'da . . 116

• ATB kurumsal amblem yaptırıyor.	117	• Kolektif emek, birlikte hareket!	150
• ATB nihayet yeni binasında	118	• Antalya Hayvan Borsası hizmete giriyor	152
• Soya fasulyesiyle ilgili kapsamlı çalışma başlatılıyor.	119	• Sektörel bir dünya fuarı.	153
• ATB bölgesel iktisadi raporunu TOBB'a sundu.	120	• Gelecek için hazır olmak...	155
• Borsalar nasıl daha güçlü kılınır?	122	• Antalya Ticaret Borsası 100 Yaşında. ...	156
• Tek tip kotasyon çalışmaları	123	• 101'inci yıla merhaba	163
• Borsalarda dijitalleşme başlıyor: İlk bilgisayarlar	124	• 1920'den bu yana Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanları	164
• Ticaret Lisesi hayali gerçek oldu	125	• 1920'den bu yana Antalya Ticaret Borsası Meclis Başkanları	166
• Yaş sebze ve meyve kotasyona girsin mi?	126	• ATB Meclisi.	168
• Cumhurbaşkanı Demirel, Lise'nin açılış töreninde.	127	• ATB Yönetim Kurulu	168
• Borsa Semt Polikliniği ATB öncülüğünde kuruluyor	130	• ATB Disiplin Kurulu	170
• Süs bitkileri kotasyona giriyor	132	• I.Meslek Komitesi	170
• Yeni binyıla girerken...	134	• II. Meslek Komitesi	171
• Antalya'da seracılık.	134	• III. Meslek Komitesi.	171
• Borsa, tüm enerjisiyle ilerlemeye odaklanıyor	137	• IV. Meslek Komitesi	172
• Antalya'nın değerleri Antalya'ya: ZEYTİNPARK.	139	• V. Meslek Komitesi.	172
• YÖREX: Sizin oraların nesi meşhur?	144	• VI. Meslek Komitesi	173
• Coğrafi İşaret: Karyağdı Armudu	148	• VII. Meslek Komitesi.	173
• Coğrafi İşaret: Tavşan Yüreği.	149	• ATB Personeli	174
		• Borsa'nın Ortak Olduğu İşletmelerin Listesi.	175

Ersin YAZICI

Antalya Valisi

Antalya, binlerce yıldır insanlığa yurt olmuş bir medeniyet beşiğidir. Bergama Krallığından, Likyalılara, Roma'dan Selçuklu'ya, Osmanlı'dan Cumhuriyetimize hemen her dönemde önemli ticaret merkezlerinden biri olmuştur.

Bir liman şehri olan Antalya, köklü tarihi boyunca olduğu gibi, bugün de Akdeniz çanağındaki en önemli ticaret merkezlerinden biridir. Bugün dünyanın en eski ticaret batıklarıyla birlikte, en iyi turizm konaklama tesislerinin Antalya kıyılarında bulunması Antalya'nın tüm zamanlarda önemli bir ticaret merkezi olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Şehrimizin bir asırlık nadide bir kurumu olan Antalya Ticaret Borsamız, şehrimizin zengin ticaret hayatına ışık tutmaktadır. Milletimizin ticari faaliyetlerinin organize edilmesi amacıyla 1920 yılında kurulan Zahir Borsası'yla başlayan bu bereketli hikaye, bugün şehrimizde ticaretin nabzını tutan ve başarılı ve öncü çalışmalara imza atan Antalya Ticaret Borsası'yla devam ediyor.

Cumhuriyet tarihinin en köklü kurumları arasında yerini alan 100 yıllık Borsamız,

şehrimize yeni yatırımlar kazandırmak, istihdamı ve gelir düzeyini arttırmak adına, örnek ve öncü projelere imza atıyor; şehir ve ülke ekonomimize önemli katkılar sunuyor.

İnanıyorum ki Antalya Ticaret Borsamız, bir asırlık tarihi ve tecrübesiyle, Antalya'nın geleceğine yönelik önemli proje ve yatırımların hizmetinde olacaktır. Asırlık tecrübe ve birikimleriyle Antalya'mızın ticari geleceğine ışık tutmaya devam edecektir.

Bu inançla, Antalya Ticaret Borsamızı kutluyorum. Başta Antalya Ticaret Borsası Başkanımız ve Yönetim Kurulu Üyeleri olmak üzere, komite başkanlarına, üyelerine ve çalışanlarına, şehrimiz ve insanımız adına, teşekkür ediyorum. Köklü tarihi boyunca, borsamız bünyesinde emeği olan ve ebediyete irtihal etmiş olanları rahmetle anıyor, görevi başında olan arkadaşlarımıza sağlıklı günler diliyorum.

Ticaret Borsamızın nice 100 yıllar daha şehrimize ve ülkemize katkı sunmasını temennilerimle, 100'üncü kuruluş yıl dönümünü kutluyorum.

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

icaret Borsaları alıcı ile satıcıyı bir araya getiren, fiyatların serbest rekabet ortamında, şeffaf bir şekilde oluşmasını sağlayan, organize edilmiş tarımsal ve hayvansal ürün piyasasıdır.

Dünyada bu sistem ilk olarak bu topraklarda ortaya çıkmış ve sonrasında dünyaya yayılmıştır. Buralarda yapılan alım ve satımların tescili sayesinde hem şeffaf fiyat oluşumu sağlanır, hem de kayıt dışıyla mücadele edilerek kayıtlı ekonomi desteklenmiş olur. Böylece Ticaret Borsaları tarımdaki dönüşüme ve modernleşmeye de ivme kazandırır.

Antalya, turizm ve ticaretin yanı sıra tarımda da ülkemizin yıldız şehirlerinden biri. Dolayısıyla Türkiye için, ekonomi için çok önemli. Antalya büyüdüğünde, Türkiye'yi de büyütüyor. Antalya'da yaşanan sıkıntı, tüm ülkeyi etkiliyor.

Ülkemiz ve ekonomimiz açısından bu derece büyük öneme sahip Antalya'da üreticilerin ve müteşebbislerin nabzını tutan, sıkıntılarını dinleyip bunlara çözüm üreten ve özel sektörün görüşlerini ve önerilerini hükümete ileten Antalya Ticaret Borsası gibi güçlü bir kurumun varlığı çok önemli.

Antalya Ticaret Borsamız, şehrin önemine yakışır bir azimle ve gayretle çalışarak ekonomiye değer katan çalışmalar gerçekleştiriyor.

Hizmet kalitesini devamlı arttırarak tüccar ve üreticimizin yanında olma görevini hakkıyla yerine getiriyor.

Uluslararası akreditasyona da sahip olan Antalya Ticaret Borsamız üyelerimize Avrupa kalitesinde hizmet sunduğunu da belgelemiş oldu. İşte şehirleri marka yapan, zenginleştiren, dünyada öne çıkaran, bu tip vizyonlardır.

Kente nefes aldırarak Avrupa'nın en büyük botanik parkının yapımı, bölgedeki hayvancılığı canlandıracak Canlı Hayvan Borsası'nın kurulması, yöresel ürünlerin ekonomiye kazandırılmasına öncülük eden ve alanda ülkemizin en büyük etkinliği haline gelen Yöresel Ürünler Fuarı YÖREX.

Ayrıca tarımın sorunlarının ele alınması ve çözümü için yerel yönetimlerle ortak akıl oluşturulması ve yine bu kapsamda Tarım Konseyi'nin kurulması. Tüm bu projeler Antalya'nın tarımsal üretim gücüne ve ticaretin gelişimine büyük katkı sağlıyor.

Antalya Ticaret Borsamızın bu kitap vesilesiyle yine çok doğru bir iş yaptığını da ayrıca vurgulamak istiyorum. 100 yıllık tarih bu güzel eserde toplanmış. Böylece kurumsal bir hafızanın oluşması ve kalıcı şekilde gelecek nesillere aktarılması sağlanmıştır.

Zira tarih yaşanır ve biter, yani fanidir. Hafızaysa daim ve kaim kalır, yani bakidir. Tarihi diriltten de, canlı kılan da hafızadır. Yani tarih varlığını hafızaya borçludur.

Dolayısıyla hafıza olmazsa tarih de olmaz. Hafızasını koruyan insan ve toplum yaşama-ya, ilkeler ve fikirler üretmeye devam eder. İşte bunu mümkün kılmak üzere bu güzel eseri hazırlayanlara ve emek verenlere teşekkür ediyorum.

100 yıllık geçmişiyile Cumhuriyet tarihinin en köklü kurumları arasında hak ettiği yerini alan Antalya Ticaret Borsamızın ortaya koyduğu bu çağdaş vizyonla gerçekleştirdiği faaliyetleriyle iftihar ediyorum.

Borsamızın yönetimi, meclis üyeleri, meslek komiteleri ve çalışanlarıyla birlikte sağladığı bu bir ve beraber hareket tarzının daha pek çok başarıları da getireceğine inanıyorum.

ATB Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Ali Çandır'ı devamlı ileriye ve daha iyiyi hedefleyen çalışma anlayışıyla Antalya'ya kazandırdığı tüm bu eserlerden dolayı yürekten kutluyorum.

Yönetim Kurulunu, Meclis ve Meslek Komitesi üyelerini, geçmişten bugüne emek veren Borsa mensuplarını ve çalışanlarını da takdirle selamlıyor, başarı dolu nice yıllar diliyorum.

Erdoğan EKİNCİ

Antalya Ticaret Borsası Meclis Başkanı

erek coğrafi yapısı, gerekse iklim koşulları nedeniyle verimli topraklara sahip Antalya'mız, onlarca medeniyete ev sahipliği yapmış, tarihi derinlere dayanan önemli bir tarım ve ticaret kentidir.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra ekonomik kalkınma hamlesi başlatılan ülkemizde, tarımsal varlığımızı sürdürmek, geliştirmek ve ticaretini arttırmak için birçok yapı kurulurken, Borsalar da bu kapsamda etkin bir şekilde ekonomik hayattaki yerini aldı. Antalya Ticaret Borsası ise kentimizde üretilen tarımsal ürünlerin piyasaya sunulması, fiyatlandırılması, güvenli ticaretinin sağlanması, tescilinin gerçekleştirilmesi ve ekonomik hayatın düzenlenmesinde görev almak üzere bundan tam 100 yıl önce kuruldu.

Türkiye'nin en eski 3'üncü Borsası olma özelliğe sahip olan Antalya Ticaret Borsamız, kurulduğu günden bu yana sadece ekonomik alanda değil, kenti ilgilendiren her türlü konuda söz sahibi oldu, kentin gelişimine katkı sağladı. Bizler de devraldığımız 100 yıllık Borsa bayrağını

daha ileri taşımak için bütün organlarımız ve personelimizle canla başla çalışıyoruz, çalışmaya da devam edeceğiz.

Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün ifade ettiği "Siyasi, askeri zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar ekonomik zaferlerle taçlandırılmamışlarsa, meydana gelen zaferler devamlı olamaz" sözü bizler için yol göstericidir.

Borsamıza kuruluşundan bu yana katkısı olan, bugünlere gelmesinde emeği geçen herkesi saygı ve minnetle anıyor, ebediyete intikal edenlere Allah'tan rahmet diliyorum. Borsamız yönetimine, meclis üyelerine, meslek komitesi üyelerine, disiplin kurulu üyelerine ve Borsa personeline teşekkürlerimi sunuyorum. Bir asırlık geçmişiyile ülkemizin en önemli kurumlarından biri olan Antalya Ticaret Borsası'nın ülkemiz ekonomisine geçmişten aldığı güçle katkı sağlayacağına inanıyorum. Borsa tarihini gelecek nesillere aktarmak üzere hazırladığımız 100'üncü Yıl kitabımızın hayırlı olmasını diliyorum.

Ali ÇANDIR

ATB Yönetim Kurulu Başkanı

Antalya, Likya, Lidya, Pamfilya, Bergama, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmış kadim bir kenttir. Coğrafi yapısı ve iklim koşulları nedeniyle tarımsal üretim merkezi olan Antalya'mız ticaretin de merkezi konumundadır. Kuruluş hikayesi 1880'lere dayanan Borsamız, savaştan yeni çıkmış ülkemizin en köklü kurumları arasında yerini almıştır. 23 Haziran 1920'de resmen kurulan Antalya Ticaret Borsası, kurulduğu günden bu yana kentin yanı sıra ülke tarımı ve ticaretinin gelişimi için, çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşma yolunda Ata'mızın bize işaret ettiği ilke ve inkılaplar doğrultusunda çalışmış, çalışmaya da devam etmektedir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşundan 3 ay sonra kurulan Borsamız, ülkemizde kurulan 3'üncü ticaret borsasıdır.

Bir asırlık geçmişin üzerimize yüklediği sorumluluğun farkındayız. Geçmişten günümüze aktarılan bilgi birikimini, tecrübeyi ve gönül zenginliğini gelecek kuşaklara aktarma çabamızdayız. Cumhuriyet tarihinin en köklü kurumları arasında yer almanın sorumluluğuyla başta kentimiz olmak üzere ülkemiz tarımı, ticareti ve ekonomisi için çalışmaya, kente ışık olmaya devam edeceğiz.

1920'den günümüze Borsamızda faaliyet göstermiş üyelerimize, görev almış ve almakta olan başkanlarımıza, yönetim kurulu, meclis, meslek komiteleleri, kurul ve komisyon üyelerimize, çalışma arkadaşlarıma, Borsamızdan hiçbir zaman desteğini esirgemeyen başta TOOB olmak üzere tüm kurum, kuruluşlara, oda ve borsa camiamıza teşekkür ediyorum.

Bir asırlık tarihimizi gelecek nesillere aktarmak üzere hazırladığımız kitabımızın hayırlı olmasını diliyorum.

*Kaleiçi
Limanı'nda
işçiler,
pamuk
balyalarını
gemilere
yüklemek
üzere
mavnalara
yerleştiriyor.
1966*

Barış
ERAŞKIN
Arşivi

Giriş

Şehirler içinde yaşayan cemiyetle ve kent topluluğunu yönlendiren kuruluşlarla var olur, onlarla karakter kazanırlar.

Antalya'nın asırlık kurumlarından Antalya Ticaret Borsası da kentin karakterinde derin izler bırakmış yapılardan biri. Yüzyılın başlarında yeni bir ülkenin kuruluşuna denk gelen ilk adımları, Antalya Ticaret Borsası'nın kendi hikayesini de Cumhuriyet'in kuruluşuyla ilgili gelişmelerle ilişkilendirdi.

Antalya Ticaret Borsası, ülkede ve dünyada sarsıcı gelişmeler yaşanırken kendini korumaya, bunlardan etkilenmemeye çalışan bir kuruluş olmadı. Bilakis, sarsıcı gelişmeleri Antalyalılarla birlikte yaşayan ve gelişmelerin tarafı ve yönlendiricisi olan bir kuruluş oldu.

Bu yanıyla hem kurumsal bir karakter oluşturdu, hem de birlikte yaşamakla ilgili özgün ve çok değerli bir geleneği Antalya eşrafına kazandırdı. Elbirliği, güç birliği, ortak hareket etme, birlikte yapma, dayanışma, imece... Bu kavramların bugün Antalya'nın her yerinde izleri var.

Antalya Ticaret Borsası 100'üncü Kuruluş Yılı'nı kutlarken, bu dayanışma kültürünün, bu birlikteliğin öncülerinden olmanın gururunu yaşıyor.

Elinizdeki kitap, Antalya Ticaret Borsası'nın 100'üncü Yılına ışık tutarken, kentin tarihinde ve ekonomik gelişiminde Borsa'nın etkilerine de değiniyor. Okuyacağınız hikaye, Borsa'yı bugünkü saygınlığına ulaştıran ve kurumsal geleneğini Antalyalılara miras bırakan insanların ve Ticaret Borsası'nın 100 yıllık hikayesidir.

Marco Polo'nun Asya yolculuğunu tasvir eden gravürden bir kesit.

Tarih

boyunca ticaret

Ticaret, kısaca mal değişimi olarak tanımlanabilir. Ancak kavram, daha geniş bir ifadeyle; malların, ürünlerin üretim sürecinden tüketimine kadar geçen zamanda, ekonomik değer taşıyan başka nesnelerle değiştirilmesi, alımı ve satımı anlamında kullanılır. İhtiyaçların giderilmesi için geliştirilen çeşitli alışveriş yöntemleri, ticaretin doğumunu ve gelişmesini kaçınılmaz kılmıştır.

Arkeologlara göre ilk ticaret yöntemi takastır. İnsanlar iletişim kurmayı başardıktan sonra ihtiyaçlarını karşılayabilmek için önce takas yöntemini uyguladılar. Çünkü hayat insana, ihtiyaç duyduğu her şeyi ihtiyaç duyduğu anda temin etme imkanı vermez. Üretim imkanları ve kaynaklar kısıtlı olduğu için insanlar; ihtiyaç duydukları ürünleri, artık ihtiyaç duymadıkları ya da daha az ihtiyaç duydukları başka ürünlerle takas ederek, değiş tokuş yoluna gitmiştir. Böylece değer, paha, eder gibi kavramlar oluşmuştur.

Ancak bu kavramların ortaya çıkışı, birçok önemli sorunu çözerken, bazı yeni meseleleri de insan hayatına sokmuştur. Bunlardan en önemlisi ticaret olgusunun örgütlü bir topluluk haline ihtiyaç duymasıdır.

Burada örgütlülüğün kasıt, üretilen ve takasa konu edilen metanın işe yararlığından tutun; zamanında, doğru şekilde ve eksiksiz teslim edilmesine kadar pek çok taahhüdün yazılı veya değil, bazı kurallara bağlanması ihtiyacıdır. Eski çağlar da dahil, tarihin bütün dönemlerinde güven duygusu ve topluluk halinin yani örgütlülüğün istikrarı; ticaretin vazgeçilmez gereklerinden olmuştur.

Bu temel gerekliliklerin yanında ürünlerin tüketim değeri, takas değeri, zaman unsuru ve elbette üretim değeri gibi matematiksel gereklilikler de ortaya çıktı. Bu ihtiyaçlar tarih boyunca başta matematik ve dil (linguistik) olmak üzere bilim dallarının ilerlemesinde de temel motivasyonu oluşturdu.

Para

ve ticaretin hız kazanması

20

Takas sisteminde hangi ürüne hangi ürünün karşılık olabileceği tam olarak ölçülemiyordu. Üstelik takas edilecek olan değer bir hizmet olduğunda, durum daha da karmaşık bir hal alıyordu. Dünyanın farklı bölgelerinde bu sorunlara farklı çözümler getirmeye çalışıldı. Nihayet, toplum otoritesini ve otoritenin güvencesini temsil eden bir tür belge (banknot, para), takas işlemlerinde kullanılmaya başladı. Bu uygulamanın ilk defa Çin’de yürürlük kazandığı düşünülür. Çin İmparatoru, özellikle uzak mesafeler arası ticaret yapan tüccarların haklarını bu belgeyle güvence altına aldığını bildiriyor, ödemeleri bu belgelerle yapıyor; tüccar da elindeki belgeyle takas mallarının tümünü oradan oraya taşımak zorunda kalmıyordu.

Varlıkların çok uzak mesafelere tüccar beraberinde taşınmasından kaynaklanan riskler de en aza indirilmiş oluyordu.

Ancak bugünkü uygulamanın birçok tamamlayıcısıyla beraber ilk benzer uygulaması, Anadolu topraklarında Lidyalılar tarafından Lidya kralı Alyattes’in emriyle başlatıldı.

Paranın ortaya çıkışı, ticaret yollarının güvenliğinin organize kolluk hizmetleriyle sağlanmasının önemini de arttırdı. Bu da kolluk kuvvetlerini organize eden devlet yapılarının vergi uygulamalarını, tüccarlar başta olmak üzere halk tarafından kabul edilebilir hale, hatta talep edilir hale getirdi. Güvenlik, vergi ve takas aracı olarak paranın süreçlere kazandırdığı hız, toplumun farklı kesimlerinin rızasını sağladı. Bu da örgütlü toplumsal yapı içindeki takas

veya ticaret uygulamalarının kurallarının oluşturulması ihtiyacını doğurdu.

Para yerine geçen ilk materyal olarak karşımıza arpa çıkar. Arpayı değişim aracı olarak ilk kullananlar Sümerlerdir. Arpanın para olarak kullanımı bildiğimiz takas sisteminden farklıdır. Çünkü yazının icadını da gerçekleştiren Sümerler bu alışverişleri bir tarifeye bağladılar. M.Ö. 3000'lere tarihlendirilen yazının icadı ile arpanın para olarak kullanımı hemen hemen aynı döneme denk gelir. Belirli bir miktar mal karşılığında ödenen arpanın miktarı da böylece belirgin hale getirildi. Bir hizmetin bedeli de yine bu tarifelerde açıkça ifade ediliyordu. Çeşitli medeniyetlerde de yine arpa gibi, belirli tarifeler altında kullanılan materyaller vardır. Örneğin Romalılar ödemeleri tuz karşılığı yaparlardı. Ancak bu tür bir ödeme, pratikte zorluklar yaşanmasına neden oluyordu. Tuz veya arpanın taşınması, yüklü ödemelerde fazladan hizmet ihtiyacını ortaya çıkardı. Bu nedenle Sümerler şekel adını verdikleri gümüş tabanlı ölçü birimini kullanmaya başladılar. Gümüşün belirli miktarları değişim aracı, yani para olarak kullanıldı. Ancak henüz bu gümüşler bildiğimiz anlamda para şeklinde değildi. Bir şekel şimdiki ölçü birimleriyle yaklaşık olarak 8,33 grama tekabül eder. Lidya Kralı Alyattes'in ticaretin hızlanmasını istediği için bastırdığı ilk paralar, bu ölçü birimine uygun olan paralardır. Böylece ilk sikkeler tarih sahnesindeki yerlerini almış oldular.

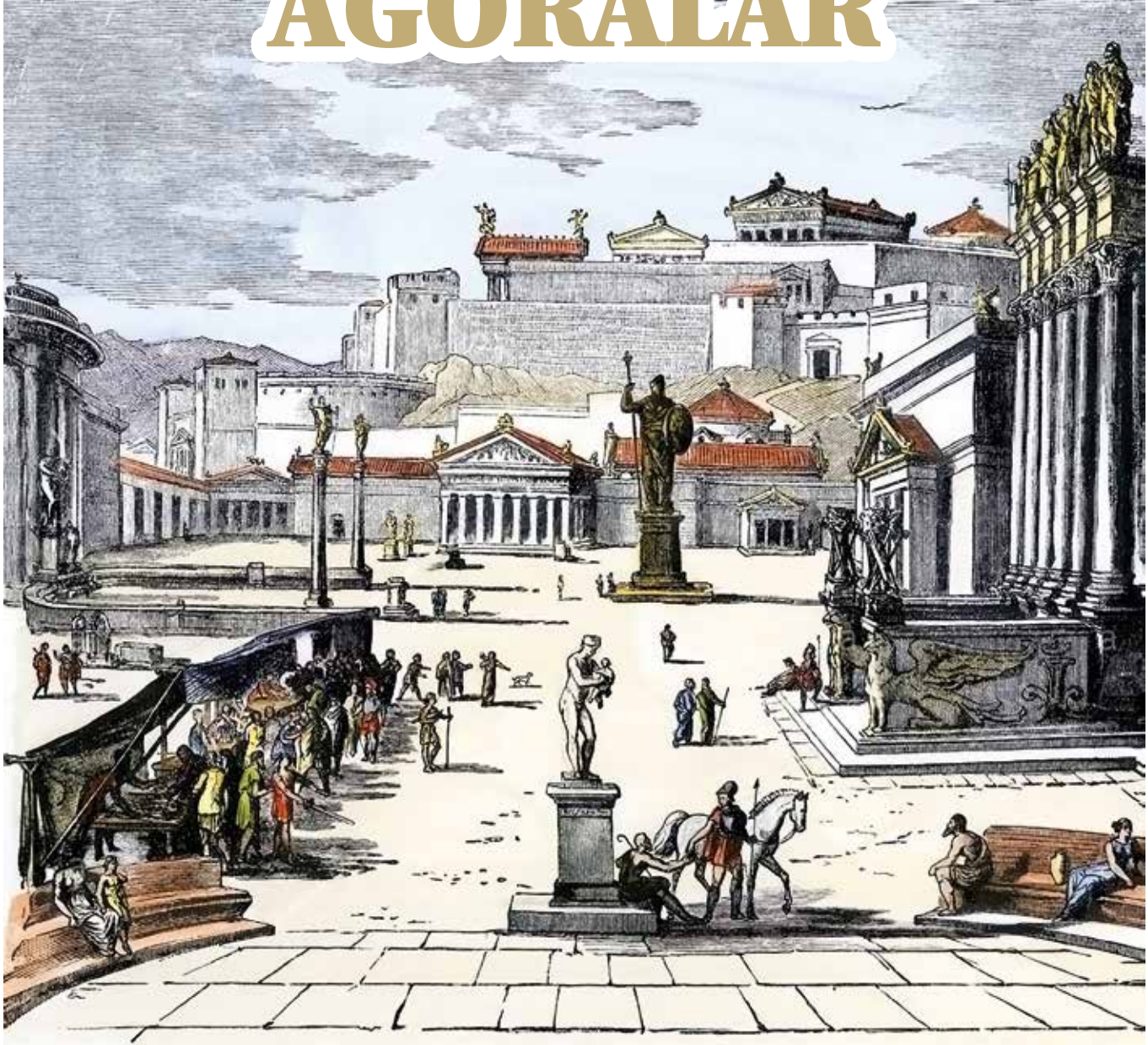
Paranın bir değişim aracı olarak kullanılmaya başlaması, ticaretin daha hızlı ve daha yaygın bir hale gelmesinde önemli bir rol oynar. Çünkü mal kavramı da üretimin çeşitlenmesiyle değişime uğrar. Artık sadece soyut mallar değil yeri geldiğinde bir takım hizmetler de ticaretin bir parçasını oluşturmaya başlar. Para; hizmet alımını takas yöntemine oranla daha da kolaylaştırır.

Asurlular'ın M.Ö. 1950 - 1750 arası 200 yıl boyunca Mezopotamya'dan Anadolu'ya kervanlarıyla gelirken bindikleri siyah renkli eşeklerden söz eden bazı Sümer tabletlerinde "Yük kervanlarından yüzde 3 ile 5 arasında gümrük vergisi ve ayakbastı parası alınır" diyor.

O dönemde Anadolu'ya gelen Asurlular, yılın 4-5 ayını bu bölgede geçiriyorlar. Bütün ticaret kil tabletlere kaydediliyor. Dünyanın ilk borç senedi de 4 bin yıl önce yine Anadolu'da bir kil tablete yazılmış.

Borsaların öncülleri **AGORALAR**

Simdilerde yaşadığımız ekonomik düzenin temellerinin kabaca bu şekilde atıldığı söylenebilir. Hepimizin yakından bildiği çarşı, pazar ve son dönemlerde hayatımızda büyük yer kaplayan alışveriş merkezlerinin antik dönemdeki karşılığını agoralarda buluruz.

Agora (Yunanca: **Ἀγορά, Agorá**):

Pazar yeri. Bu tanım agoranın arkeoloji sözlüklerinde bulunabilecek en genel tanımıdır. Ancak agorayı tek başına pazar yeri olarak tanımlamak yetersiz kalır. Çünkü agora gerek mimarisiyle, gerek ortaya koyduğu sosyalleşme imkanlarıyla bir pazar yerinden çok daha ötedir.

“Agoranın başlangıcındaki basit mimari formu, uluslararası ticaretin artması, kent nüfusunun artması, toplumdaki siyasi, kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yoğunlaşması gibi farklı nedenler sonucu giderek gelişmiştir. Özellikle MÖ 5. yüzyılda Yunanistan’da Atina, Korinth gibi kentlerde ve Ege’nin Anadolu yakasındaki Smyrna, Miletos, Pergamon, Ephesos gibi kıyı kentlerinde önceden düşünülmüş planlanmış agoralar karşımıza çıkar. Giderek yaygınlaşan bu mimari form neredeyse kent statüsündeki her antik yerleşimin temel yapısı olmuştur. Ar-

tık agora, kent vatandaşı veya yabancı bütün halka açık; resmi, adli, dini ve asıl olarak ticari işlerin yapıldığı yerdir. Agoralarda bulunan dükkanların bir grubunun ya da tamamının bir meslek grubuna ayrılması ve örneğin ‘zahireciler stoası’, ‘kunduracılar stoası’ veya ‘dericiler stoası’ gibi isimlerle anılması da bilinen bir uygulamadır.”¹

Her ürünün kendi özel stoasının olması, o dönem için bir anlamda meslek odalarının kurulması anlamına gelir. Bu bilinçli olarak tercih edilen bir yöntem midir, değil midir bugün için bilinmiyor ancak bilerek yapıldığı düşüncesi akla yatkındır. Meslek sahipleri bu stoalarda bir araya gelerek, karşılaştıkları mesleki güçlüklerle birlikte çözümler aramışlardır.

Fiyatlandırma konusunda düşülen anlaşmazlıklarsa zamanla bazı meslekler için “Borsalaşmayı” getirmiştir. Böylece alıcı ve satıcılar daha kolay bir araya gelebilir ve birbirlerini aldatmadıklarından emin olarak, alışveriş yaparlar. Bu stoalar bir nevi dönemin noterleri gibi hizmet etmek durumunda kalırlar. Alıcı ve satıcı arasındaki olası anlaşmazlıklar için şahitler ve piyasayı bilenler, bu stoalarda bulunur, uyuşmazlıklara müdahale ederler.

1) Yrd. Doç. Dr. Şükrü Özudoğru, Antik Çağ Kentlerinde Siyasi, Sosyal, Kültürel ve Ticari İşlevli Bir Mimari Form: Agora/ Göller Bölgesi Aylık Hakemli Ekonomi ve Kültür Dergisi, Ayrıntı/15

Doğu Akdeniz Havzası

Günümüzde bildiğimiz anlamdaki ticaret borsalarının ataları, agoralar içindeki stoalardır, diyebiliriz. Antik dönemde ticaret büyük oranda Doğu Akdeniz çevresinde döner. Bu durumun oluşmasında Doğu Akdeniz'in "Verimli Hilal" olarak adlandırılan bereketli toprakları çevreleyen su yollarına, yani ticaret rotalarına sahip olmasının büyük rolü bulunmaktadır.

Dünya ticareti ilk olarak Doğu Akdeniz bölgesinde gelişmeye başladı. Dolayısıyla Doğu-Batı arasındaki ticaretin yapısı ve tarihi yolları, Doğu Akdeniz bölgesinde oluşmuş ve bölge bu ticarete kilit bir rol oynamıştır. Söz konusu ticarete deniz yolları ise büyük önem taşımıştır. Özellikle gıda maddelerinin en değerli ürün olduğu Akdeniz'de, bu ürünlerin ticareti; kara yoluna oranla çok daha ucuz, güvenli ve de kısa olmasından dolayı deniz yo-

luyla yapılmıştır. Bu nedenle deniz ticareti ve bu ticaretin egemenliği, bölgedeki ekonomik mücadelelerde hayati önem taşımıştır. Dolayısıyla deniz ticareti, siyasal mücadelelerde de aynı ölçüde hayati önem taşımıştır.

Özetle ekonomik, ticari ve siyasal açıdan kilit rolü bulunan bu bölgeyi kontrol altına alarak, kara ve deniz yoluyla gerçekleşen ticareti kontrol edebilmek ve dolayısıyla da siyasal egemenlik kurabilmek, uygarlıkların ilk hedefi olmuştur. İlk devletleşme oluşumları da Doğu Akdeniz bölgesinde ve çevresinde gerçekleşmiştir. Bu nedenle Doğu Akdeniz; Anadolu'da, Nil Vadisi'nde ve Mezopotamya'da kurulan devletlerin, bölgenin yukarıda sayılan nedenler doğrultusunda, hem doğal yayılma alanı, hem de bu devletlerin etki ve güçlerinin karşılaştığı bir yer olma özelliğini kazanmıştır. Bu durum, yani kuzeyde Anadolu'da, doğuda Mezopotamya'da ve güneyde Nil Vadisi'nde güç merkezlerinin sürekli olarak doğmaları ve birbirleri ile Doğu Akdeniz'de mücadele etmeleri, yine bölgenin temel jeopolitik dinamiklerinden biri olmuştur. Bugün hala bu etkenlerin varlığı ve etkisi devam eder.

Doğu Akdeniz üzerinden Doğu-Batı ticareti, Büyük İskender'in fetihleriyle birlikte yoğunlaşmıştır. İskender'in seferleri, Doğu Akdeniz ticaret rotalarının sınırlarını genişletmekle beraber; aşılmaz olduğu düşünülen doğal engellerin de aşılabileceği fikrini yaygınlaştırmıştır.

Üretim kaynakları keşfedilmiş; batıda büyük ihtiyaç duyulan baharat, kokular ve fildişi Hindistan'dan getirilmiştir. Bu mallar Güney Asya'dan yola çıkarak Mezopotamya ovası üzerinden Doğu Akdeniz'e ulaşmakta ve ürünler başta Kudüs olmak üzere, Filistin pazarlarında el değiştirerek, gemilerle Avrupa kıtasında ticaretin hızlanmasıyla oluşan limanlara ulaştırılmıştır.

Böylelikle Doğu Akdeniz sözü edilen ticaretin en önemli limanı durumuna gelmiştir. Ürünlerin ticaret güzergahı ve Akdeniz ticaret kentleri ilk olarak denizci bir millet olan Fenikeliler tarafından belirlenip sistemli bir duruma getirilmiştir. Bu ticaretin kontrolü daha sonra Fenikeliler'in ardılları olan Kartacalılar tarafından sağlandı. Antik dönemin başlangıcından, orta çağın sonlarına kadar Akdeniz'de oluşturulan bu ticaret yolları varlığını korumuş, tek değişen ise bu ticareti gerçekleştiren araçlar olmuştur.²

İlimiz Antalya da antik dönemin ticaretinde önemli rol oynar. Günümüzde turistik gezi alanları olarak görülen ören yerlerindeki limanlar, agoralar ve yerleşim bölgeleri, ticaretin kalbinin Antalya olduğunu gösterir. Elbette ticaretin bunca gelişime açık olması, çeşitli düzenlemelere de ihtiyaç oluşturdu. Ticaret borsalarının ortaya çıkışı da bu gelişmelerin sonucunda olur.

2) BJSS Balkan Journal of Social Sciences / Balkan Sosyal Bilimler Dergisi / Vol/Cilt: 4, No/Sayı:8, 2015- Prof. Dr. Emre BAYSOY

Ticaret Borsaları

Borsa genel anlamda talep edilen mallar için belirlenmiş, belirli kurallar çerçevesinde organize olmuş piyasadır. Bir ticari mal borsası, diğer adıyla ürün borsası; ham madde, tarım ürünleri ya da gıda malzemeleri gibi bedeli ödenebilir malların işlem gördüğü borsadır. Burada normalde tarım ve sanayi ham maddeleri, mineraller ve diğer doğal ürünler söz konusudur. Ancak sanayi ürünleri bu kapsama girmez.

İnsan tarihinin en eski borsaları ticari mal borsalarıdır. Bu borsalar yoğun mal değiş tokuşu yapılan yerlerdeki pazar yerlerinden (agoralardan) ve ticaret pazarlarından kaynağını almıştır.³

3) Wikipedi

1919 yılında Antalya Limanı. Fotoğraf: Nicolas K.Melis
Barış ERAŞKIN Arşivi

Adalia - Le port

Ülkemizdeyse ticaret borsasından ilk kez, 1856 tarihli Islahat Fermanı kapsamında yürürlüğe konan 1876 tarihli Meclis-i Ticaret ve Ziraat'e ait Nizamname'de bahsedilir. 1886 yılında Umumi Borsalar Nizamnamesi hazırlanır ve 1891 yılında İzmir, 1913'te Adana, 1920'de Antalya, 1924 yılında da Edirne, Konya ve Bursa ile 1925 yılında İstanbul Ticaret ve Zahir Borsaları açılır.

Cumhuriyet döneminde yapılan yeni düzenlemelerle 1950 yılına kadar toplam 24 borsa kurulur. Chambre de Commerce: Bu tanımlama Fransızcadan gelir. Sözlük anlamıyla "com-

merce" ticaret anlamını taşıırken "chambre" oda anlamındadır. Fakat resmi bir kurumun bizde "oda" sözcüğüyle tabiri ilk zamanlar çok normal karşılanmaz. Günümüzde "Ticaret ve Sanayi Odası" olarak bildiğimiz kurumun ilk adı bu nedenle "Ziraat ve Ticaret Komisyonu" olmuştur.

31 Mayıs 1910'da Ticaret ve Sanayi Odaları ile ilgili bir nizamname hazırlanır. Buna göre odaların unvanı "Ticaret ve Sanayi Odası" olarak değiştirilir. Tam da bu tarihlerde Ziraat Odası, kurumdaki ayrılır ve bağımsız bir kuruma dönüşmeye başlar.

Antalya ticaretinde Arap ve Giritli muhacirler

ncak Antalya ile ilgili dikkat çeken küçük bir ayrıntı vardır; kuruluş tarihi her ne kadar 1920 olsa da öncesinde Şeremetzade Zeki isimli Giritli bir göçmenin, 1913 yılında Zahir Borsası'nı kurduğu kayıtlara geçmiştir.

Zahir Borsası kurulmadan önce Antalya'da zahir satışının başını Arap muhacirler çekmekteydi. Antalya'nın Arap kökenli sakinleri 19'uncu yüzyılda şehre damga vurmuşlardı. Arap kökenli olduğu bilinen önemli şahsiyet-

ler arasında Teke Sancak Meclisi Azası Ömer Ağa ve biraderi Tüccar-ı Hayriye'den şehbender vekili Süleyman Efendi başta gelmekteydi. Hacı Ömer Ağa ve biraderi Antalya ticaretinde o kadar büyük bir öneme sahip olmuşlardı ki Bali Bey Mahallesi'nin hemen bitişiğinde bulunan Loncaaltı mevkii, şehre dışarıdan gelen zahirenin toplandığı merkez haline gelmişti. Anlaşıldığı kadarıyla devletin zahir satışını serbest bırakmasıyla birlikte (1839)⁴ zahir ticareti hız kazanmış ve Ömer Ağa ve Süleyman Efendi bu işten büyük servet kazanmışlardı.

4) Güven Dinç, "İstanbul'un Zahir İaşesinde Kıbrıs Adası'nın Önemi", Berna Türkdöğen Uysal Armağan Kitabı, (Edit. Şenol Kantarcı, Fatma Şimşek), Sonçağ Yayınları, Ankara 2015, s. 237-238

Mübadele sırasında Rumların Antalya'dan gönderilişi...
Barış ERAŞKIN Arşivi

Ancak 1853 yılında başlayan Kırım Savaşı nedeniyle, zahire ihracı yeniden yasaklandı. Üstüne üstlük, çekirge istilaları ve kıtlıkların etkisiyle yurt içinde zahire kıtlığı yaşandı. Bu nedenlerle zahire tüccarları arasındaki rekabetin boyutu iyice arttı. Öyle ki bu, Antalya'da Sancak Meclisi azası Hacı Ömer Ağa ve biraderi Süleyman Efendi'yi şehrin diğer sakinleriyle karşı karşıya getirmişti. Bir isyan halini alan olaylarda kaymakam konağı dahi işgal edilmişti. Hacı Ömer Ağa ve biraderi Süleyman Efendi bu yerel ama büyük olaylardan zarar görmeden çıkmayı zorlukla başarabildiler.

Antalya tarihinde etkin bir şahsiyet olan Ömer Lütfi Efendi Lülü de Mısır kökenli Araplardan-
dı. Ömer Lütfi Efendi Lülü'nün babası, Antalya İdare Meclisi azalarından Abdülhamid Efen-

di Lülü'ydü. Ömer Lütfi Efendi Lülü, kereste ticaretiyle meşguldü. Ömer Lütfi Efendi Lülü, Antalya Belediye Başkanlığı, Antalya Ticaret ve Ziraat Odası Başkanlığı görevleri de yapmıştı. Ticari ilişkileri bulunan bu Arap kökenli muteber aileler arasında akrabalık ilişkisi de kurulmuştu. Örneğin Ömer Lütfi Efendi'nin eşi Zübeyde Hanım, Arap Süleyman Efendi'nin torunuydu.⁵ Son yüz yıllık Antalya tarihinde önemli ailelerden olan Dimyatlı Bileydi (Mursi) ailesi de Arap kökenliydi. Yerleştikleri bölgeye Arapsuyu adı verilen bu Arap ailesi, kurdukları büyük çiftlikte hurma, pirinç ve muz yetiştiriciliği yapmışlardır.⁶

Mısır'dan kereste ihracatı ise 19'uncu yüzyılın sonlarında görülmeye başladı. İbrahim Paşa'ya bağlı Arap tacirler Antalya'daki kimi çiftliklerden hisse satın almışlardı. İbrahim Paşa'nın Arapları Antalya'ya iskan ettirmesinin en önemli nedeni Mısır'ın artan kereste ihtiyacıydı. Bu önem nedeniyledir ki Mısır Hıdivliği, sadece İbrahim Paşa'nın Antalya'ya yerleştirdiği Arap tüccarlar aracılığıyla değil, sonraki yıllarda Zanaioğlu İstrati ve Zanaioğlu Oran gibi Antalyalı pek çok tüccarı hizmetinde kullanarak Antalya'nın ticari ve doğal imkanla-

5) Evren Dayar, "Antalya'da Bir Devr-i Sabık Müttegallibesi: Ömer Lütfi Efendi Lülü (1859-1912)", Toplumsal Tarih, S. 271, Temmuz 2016, s.31.

6) Geçmişten Günümüze Göç II, Editör Prof. Dr. Osman Köse, Samsun 2017, Güven Dinç, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Antalya'ya Olan Göçler ve Sonuçları (1800- 1923), s. 763

Antalya'da faaliyet ve teşebbüsüyle meşhur Girit muhacirlerinden Zeki Bey öteden beri vuku bulan ikdamat ve gayretiyle meclis-i umumi vilayetin kararı mucebince hükümet civarında mevki-i isticar olunan bir mahalde zahire borsası resm-i küşadî icra kılmiştir.

Mumaileyh Zeki Bey mezkûr borsaya komiser tayin edilmiştir.

BABALIK GAZETESİ
10 Kanun-ı Evvel 1329
(23 Aralık 1913)

rından istifade etmişti.⁷ Yine aynı tarihlerde ve bir takım politikalar nedeniyle muhacirler Anadolu'nun çeşitli bölgelerine yerleştirildi. Ancak onlar yerleştikleri bu toprakları geçici bir yer olarak değil, yurt olarak benimsediler.

Osmanlı Devleti muhacirlerin iskanı için uyguladığı politikada, onları boş topraklara yerleştirmeyi ve Müslüman muhacirlerle gayrimüslim unsurların bulunduğu yerlerde dengeyi sağlamayı amaçladı. Bu maksatla Giritli Müslümanların iskan edildikleri bölgelerden biri de Antalya oldu. 1899 yılı sonu itibarıyla Antalya iskelesine çıkarılan muhacirlerin sayısı 4.150 idi. Bunlardan bir kısmı Alanya taraflarına yönlendirildiler. Muhacirlerin esnaf ve zanaatkar olanları daha çok şehir merkezlerine yerleştirilirken, çiftçi olanlar ise köylerde topluca iskan edildiler. Antalya'da muhacirlerin iskanları için belirlenen alanlarda daimi yaşayacakları evler yapıldı. Evlerde kullanılacak her çeşit orman ürünü ve kereste vergiden muaf tutuldu.

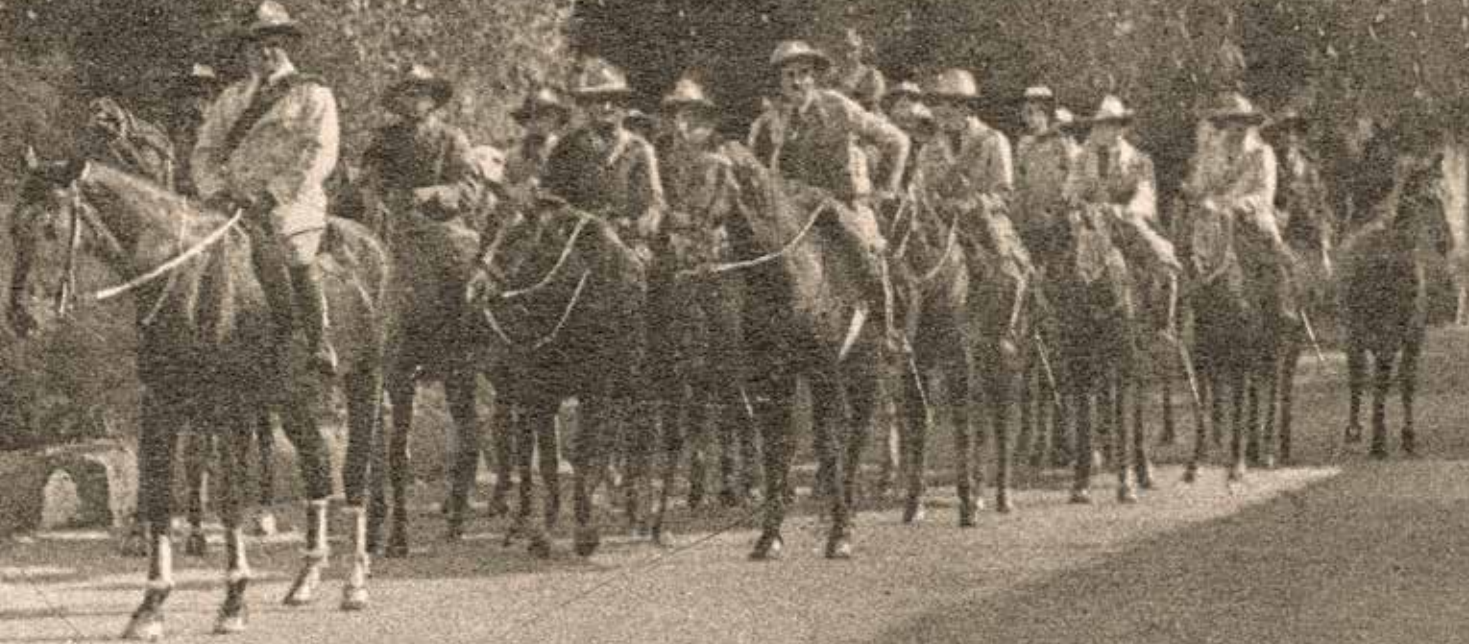
7) Evren Dayar, Antalya'nın Devlet ve Eşraf İlişkileri (1839- 1908), Akdeniz Üniversitesi SBE, yayımlanmamış doktora tezi, Antalya 2015, s. 44- 45

Antalya'da İtalyan işgali

Antalya'da iskan olunan muhacirlerin geçimlerini temin edebilmeleri için ziraat yapmaları gerekiyordu. Kendilerine arazi verildi. Bunun yanında ihtiyaç duydukları tohumluk ve hayvanların bedellerinin, hasat zamanında ödenmesi sağlandı. Girit'ten Antalya'ya göç, 1912 yılına kadar

sürdü. 1897-1912 yılları arasında 4.690 Giritli, Antalya'da iskan edildi. Yerleşen muhacirler bu bölgeleri kendilerine yurt bildiler. Göçmenlerin Kurtuluş Savaşı yıllarında gösterdikleri özveri de göz ardı edilemez. Giritli muhacirler Antalya'da İtalyan işgalinin başlamasına da tepkisiz kalmadı.

İtalyanlar açtıkları okullarla, hastane ve diğer kurumlarla iyiden iyiye Antalya'ya sahip çıkmaya başlamışlardı.

Antalya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurucuları arasında yer alan Remzi Bey, cephe gerisinde istihbarat görevlerinde bulundu. İşgalin ikinci haftasında Antalya İttihat ve Terakki Fırkası murahhası vekili Mehmet Emin Bey ile birlikte işgale mukavemet gösterdiklerinden, İtalyanlarca tutuklanarak Rodos'a, oradan da İstanbul'a götürüldüler. Zeki Bey (Şeremetzade Zeki Bey) ve Mehmet Emin Bey bir süre sonra serbest bırakılmışlarsa da Antalya'ya ancak İtalyanların şehirden ayrılmasından sonra dönebilmişlerdir.⁸

Antalya'da yaşayanlar henüz işgal öncesinde bile şehri savunmaya niyetliydi. Kentin tamamen işgal edilmesinden önce bir takım provokasyonlar yapıldı. Ardından işgal için gereken senaryolar uygulamaya koyuldu. 27 Mart 1919'da Antalya'dan Burdur'a giden bir posta arabası soyuldu. Soyguncular yakala-

8) Geçmişten Günümüze Göç II, Editör Prof. Dr. Osman Köse, Samsun 2017, Güven Dinç, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Antalya'ya Olan Göçler ve Sonuçları (1800- 1923), s. 775

namadı. Aynı gece Kaleiçi'nde Rum nüfusun yaşadığı Yenikapı Mahallesi'nde bir kutu barut patladı. Bu eylemin de sorumluları yakalanamadı. Bu eylemlerin İtalyanlardan para alan kişilerce düzenlendiği iddia edildi. Barut patlamasından sonra yapılan incelemeler, olayın İtalyanların bir "düzeni" olduğunu gösterdi. Asayişsizlik iddiası da gerçeği yansıtmamaktaydı. İzmir'deki İngiliz temsilciliği, bir yüzbaşısı bu iddiaları incelemek üzere Antalya'ya gönderdi. Bu İngiliz Yüzbaşısı Antalya'nın işgaline sebep olarak gösterilen asayişsizlik iddiasını "İtalyanlar tarafından tertip edilen hile" olarak belirtmişti. Antalya halkı şehirlerinin işgalini İtilaf Devletleri hükümetlerine telgraflar göndererek protesto etmişti. 28 Mart 1919 Cuma sabahı şehrin idari amirine başvuran İtalyan komutanlığı, şehirde İtalyan okulunda bulunan rahibelerin korktuğu gerekçesiyle 10 kişilik bir askeri birliği şehre çıkartmak için izin istedi. Askerlerin İtalyan okulundan çıkmamaları şartıyla izin verildi. Bunun üzerine saat 15.00'ten itibaren İtalyan askerleri karaya çıkmaya başladı. 300'den fazla İtalyan askeri ile Antalya kısa sürede işgal edildi.

İşgal güçlerinin komutanı Amiral Gino Alessandro, işgali ilan eden bir bildiri hazırladı ve Antalya halkına duyurdu.

Antalya semalarında dalgalandan İtalyan bayrağı...

Bildiride özetle, bir posta arabasının soyulduğu, bir bomba patladığı ve bu olaylardan ötürü bir grup İtalyan askerinin güvenliği sağlamak amacıyla şehre gireceği bildiriliyor ve halktan İtalyan askerlerinin talimatlarına uymaları isteniyordu. Hükümet konağının kapısındaki, icra ilanları panosuna Amiral G. Alessandro'nun işgal bildirisinin bir kopyası, yarım bir kağıda ve oldukça çirkin ve eski bir Türkçe ile asılmıştı.⁹ İşgal zamanında gerek İtalyanların gerek Antalyalıların takındıkları tavırlar oldukça ayırt ediciydi. Halk zaten bir düzmecenin içinde olduğunu biliyor ama ses çıkaramıyordu.

"(...) Rahip Patera İtalya'nın Antalya'ya ilgisinden söz edip, padişahın Antalya ile ilgilenmediğini" vurgulayarak halkı yanlarına çekmek istiyordu. Ayrıca Kont Dariçi 'Emlak ve İkraz Sandığı' ile Konsolos Marki Franti, Antalya'nın ezelden beri İtalya'nın toprağı olduğunu savunmakta, hatta Antalya kelimesinin aslen İtalya kelimesinden geldiği yolunda bir iddia-

Şeremetzade Zeki Bey

da bulunmaktaydı. Bu nedenle ısrarla şehre Antalya yerine İtalya demektedir. Bu tür görüşlerini daha da ileri götüren Marki Franti, Antalya Kalesi'nden iki taş sökülse elinde bastonu ile derhal oraya gider 'Bu asar Romalılar'ın yani İtalyanların asarıdır. Bunları hiç kimse tahrip edemez' demektedir. Durumu gören Mehmet Emin Bey ve Zeki Bey gerekli makamları uyardılar."¹⁰

Giritli muhacirlerin Antalya'ya etkileri uzun yıllar hissedildi. Bu kişiler arasından Antalya ekonomisine yön veren şahsiyetler de çıktı. Antalya'da ticareti düzenlemek ve geliştirmek amacıyla 1913 yılında kurulan Zahir Borsası'nın kurucusu, Şeremetzade Giritli Zeki Bey'di. (Giritli Zeki ismi, 1920'den itibaren Borsa Başkanı olan Osman Zeki Yerebakan ile karıştırılmamalıdır.) Şeremetzade Giritli Zeki Bey, 1922-1925 yıllarında Antalya Ticaret ve Sanayi Odası başkanlığı da yapmıştı.¹¹

9) https://antalyasolu.org/italya_nin_antalya_yi_igali/

10) Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Muhammet Güçlü, Doktora Tezi, 20. yy İlk Yarısında Antalya Şehri (1908-1950)

11) Geçmişten Günümüze Göç II, Editör Prof. Dr. Osman Köse, Samsun 2017, Güven Dinç, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Antalya'ya Olan Göçler ve Sonuçları (1800- 1923), s. 775

Antalya Ticaret Borsası'nın kuruluşu

Resmi kayıtlara göre 30 Mart 1919'da başlayan işgal 5 Temmuz 1921'de sona ermişti. İtalyanlar Antalya'da yaşayan sivil vatandaşlarının da çoğunu yanlarına alarak, gemilerle Antalya'yı terk ettiler. İşgal süresince yaşananlar yalnızca bir milletin, başka bir milletin topraklarına hükmetmesiyle ve yerel hal-

ka çeşitli yaptırımlarda bulunmasından ibaret değildi. Bu süreçte salgın hastalıklar, kıtlık ve en önemlisi de savaş koşulları yaşandı.

Bu şartlar, sosyal yapının da hızla değişmesine olanak sağladı. Arazi ve mülk sahipleri değişti. Ticaret farklı bir boyuta ulaştı. Yaklaşık iki yıl süren işgal sırasında temel besin kaynaklarından olan hububatın karaborsaya düşmesi,

آنتالیه منظره عمومی

28 marzo 1919 - foto memorando

halktan kaçırılması gibi durumlar sıradan hale geldi. Dolayısıyla bir düzene ihtiyaç duyuldu ve Haziran 1920'de, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşundan yaklaşık üç ay sonra, Antalya Ticaret Borsası kuruldu. Borsa'nın ilk başkanı Osman Zeki Yerebakan oldu.

Borsa kurulmadan önce, hatta 1913'te kurulan Zahir Borsası'ndan da önce, Antalyalı üreticiler mallarını kentteki 3 merkeze getirip tüccarlara göstermek ve satmak için bekletirlerdi. Bugün kent merkezinde birbirine çok yakın konumlanan bu merkezler Ekşili Bahçe, Bir Kapılı Han ve Kışlahan olarak anılırdı. Borsa kurulduktan sonra da müstahsiller ürünlerini buralarda bekletirler; sonrasında ürünü

Ticaret Borsası'nın resmi olarak kurulduğu dönemde Antalya, işgalden henüz kurtulmuş küçük kasaba görünümündeydi.

28 Mart 1919

Barış ERAŞKIN Arşivi

Adalia Italiana (Asia Minore) - Panorama visto dal Mare

Borsa'da müzayedeye çıkarılırdı. Borsa'nın gözetimi altında müzayedelerde simsarların aracılığı ve hakemliği ile üretici ve tüccarın da hazır bulunduğu ortamda ürünler açık ihale yöntemiyle satılırdı.

Yeni bir rejimin müjdecisi olan meclisle birlikte Antalya da kendi yerel sorunlarını çözmek adına adımlar atıyordu. Elbette Borsa'nın mevcut şartlar altında bir mucize yaratması beklenmiyordu. Ancak en azından bir takım düzenleme ve denetimler yapabilecek bir kurum ortaya çıkmıştı. İşgal bittiğindeyse Ticaret Borsası, yalnızca bir yıllık bir tecrübeye sahipti.

11 Ocak 1921'de I. İnönü Zaferi'yle ilerleyen sü-

Borsa Komiserliğinden

1) 1 Temmuz nihayetinde müddeti hitam bulacak Borsa heyet-i İdaresi'nin intihabı Temmuz'un 28. Çarşamba, 29. Perşembe ve 31. Cumartesi günleri icra kılınacaktır.

2) İntihaba abone varakaları ile gelmeyenler iştirak edemeyeceklerdir.

3) İntihap gününe kadar Borsa'ya yeniden kaydolunma isteyenler bil-müracaat abone varakası almaları ilan olunur.

26 Temmuz 1926
Antalya Gazetesi

reç; II. İnönü Zaferi, Sakarya Meydan Savaşı, saltanatın kaldırılması, Lozan Barış Antlaşması derken, 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet'in ilanıyla hız kesmeden yol aldı. Kurtuluş Mücadelesi bitmiş olsa da savaştan yeni çıkan yorgun ve fakir halkın toparlanması, uzun yıllar ve büyük emeklere mal olacaktı.

Yine de toplumsal yapı belli bir düzene oturmaya başlamış, halk yaralarını kendi elleriyle sarmaya başlamıştı. Yeni kurulan Cumhuriyet,

küçük adımlarla da olsa hemen her alanda etkisini gösteriyor, her geçen gün yeni bir inkılap yapıyordu. Aynı şekilde kurumlar da üstlerine düşen vazifeleri yerine getirmeye çalışıyordu. Bu kurumlardan biri de şüphesiz Antalya Ticaret Borsası'ydı. Ancak kısıtlı iletişim koşulları ve maddi olanaksızlıklar, Borsa eşrafının ellerini kollarını bağlıyordu. Borsa, işe yarayabileceğini düşündüğü her fırsatı değerlendirmeye çalışıyor, yapılacak işlere büyük-küçük, ayırım yapmadan katkıda bulunmaya çalışıyordu.

ATB'nin kent hayatındaki yeri

36

1 926 yılının Ağustos ayında Başvekil İsmet İnönü, Mersin'e bir ziyaret gerçekleştirdi. Antalya Ticaret Borsası'nda dönemin Başkanı Hafız Mehmed, üyelerden Mustafa, Osman, Halil Kadir, Ak Hüseyin, Süleyman ve Abdi Efendi'nin hazır bulunduğu bir heyet tertip edildi. Heyet Mersin'e gitti. İsmet İnönü'ye hem Antalya Ticaret Borsası'nı hem de Antalya'yı tanıttacaklardı. Bunun için 150 lira bütçe ayrıldı. Aynı yılın Kasım ayında, yine aynı heyet bu kez Ankara'ya gitti. Amaçları yine Borsa'nın ve kentin tanıtımıydı. Bu seyahat için de 250 lira bütçe ayrıldı. Genç Borsa kendini geliştirmek ve tanıtmak arzusundaydı...

Dönemin iletişim şartları göz önüne alındığında bu tür seyahatlerin son derece önemli olduğu anlaşılabilir. Ne yazık ki kayıtlarda bu görüşmelerin gerçekleşip gerçekleşmediği bilgisine ulaşılamamıştır. Ancak bilinen şudur ki Antalya Ticaret Borsası, bölge ekonomisine katkı yapan ciddi ve önemli bir kurum olma yolunda adımlar atmaya başlamıştı. Borsa'nın çalışmaları, kentte üretim ve ticaret yapan vatandaşların hayatlarına giderek daha çok etki etmeye başlamıştı. Borsa üzerinden gerçekleşen ticaretin yararları, üretici ve tüketici açısından hissedilir hal almıştı. Ufak tefek çekişmeler, yaşanan anlaşmazlıklar Borsa'nın hem tüccarı, hem çiftçiyi korumaya yönelik tutumu,

arabuluculuğu ve bilirkışı duruşu takdir toplamıştı.

Örneğin Ağustos 1926'da şöyle bir olay yaşandı: Tüccar Dalzade Mustafa Ağa'nın oğlu Ahmet Muhtar'ın 3.502 kıyye (kıyye: okka, okka: 1283 gram, yani bahsi geçen buğday yaklaşık 4,5 tondur)

buğdayının Borsa'da numune olarak gösterdiği ile fabrikada çuvallarda bulunanlar arasında fark olduğu anlaşıldı. Borsa'ya getirilen numuneler tertemizdi. Ancak fabrikalardaki çuvallarda ürüne tuz ve toprak karıştırılmış olduğu ortaya çıktı. Böylece Borsa üyelerinden Mustafa ve Halil Kadri Efendiler; her iki numune, beş kıyyede 30 para fark görüldüğünü tespit etti. Bu konuda bir rapor hazırladılar. Böyle bir keyfiyet ve aldatmacanın hoş görülemeyeceği ortadaydı. Taraflara yapılması zorunlu olan cezalar ve tazminatlar tespit edilerek uygulandı. Yine takip eden yıllarda Borsa farklı çekişmelere, çeşitli anlaşmazlıklara da sahne olacaktı.

O yıllardan itibaren Borsa, her yıl düzenli olarak bir gazeteye abone oldu. 1926 yılında bir yıllık üye olunan gazete, İzmir'de yayınlanan Anadolu Gazetesi'ydi. Gazeteye yıllık bedel olarak 1.025 kuruş ödenmişti. Bu gazete bir

Haydar Rüştü ve ailesi.

süre sonra yayın hayatına Antalya'da devam etti. Gazetenin kurucusu, saygın ticaret erbabından biri olan Haydar Rüştü Bey'di. Haydar Rüştü Bey'in gazetesi "Anadolu Ticaret-hanesi" unvanını almış ve

kendisi de birinci sınıf tüccarlar arasında yer almıştı. Antalya'da 19 Aralık

1920-12 Eylül 1922 tarihleri arasında Haydar Rüştü Bey tarafından 533 sayı çıkarılan Anadolu Gazetesi, 7 Eylül 1922 tarihli nüshasında "İzmir'e Doğru" diye başlık attı. Haydar Rüştü Bey gazetesini de yanında götürerek İzmir'e gidiyordu. İzmir'in kurtuluşundan sonra Gazete'nin Antalya'daki son sayısı, kağıt stoklarının tükenmesinden dolayı ambalaj kağıdına basıldı. Son sayının baskısı biterken gazetenin başyazarı, makinisti ve dizgicileri iskelede hazırlıklarını bitiren ve İzmir'e gidecek olan İtalyan şilebine varmışlardı. Antalya'da Anadolu gazetesinin sahibi ve başyazarı olan Haydar Rüştü Bey, gazetenin Antalya'daki 12 Eylül 1922 tarihli son sayısına yazdığı "Elveda-Muhterem Antalyalılara" adlı baş makalesinde, Antalya'da geçen hayatının özetini verdikten sonra şehirdeki basın durumuna da açıklık getirdi. Ayrıca Antalya'ya ve Antalyalılar'a olan duygularını açıklamaktaydı.¹²

12) Muhammet Güçlü, Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi XII/ 25 (2012- Güz) Antalya'da Yerel Basının İlk Temsilcisi: Antalya'da Anadolu Gazetesi (19 Aralık 1920- 12 Eylül 1922)

Haydar Rüştü Bey'in gazetesi kronolojik olarak Antalya'nın ilk gazetesi değildi. Çünkü öncesinde 1878-1928 yılları arasında yaşamış olan Mehmet Emin'in kurduğu "Antalya" gazetesi vardı.¹³ Gazete aynı zamanda Türkiye'nin en eski taşra gazetelerinden biriydi. Mehmet Emin, Antalya Ticaret Borsası'nın kurucusu Giritli Zeki'nin de işgal zamanında, bir noktada kader ortağıydı. Rodos'a birlikte sürgüne gitmişlerdi.

*Medine Müdafii
Fahreddin Paşa
(Ömer Fahreddin Türkkan)*

1927 yılı Mayıs ayının ilk haftası Antalya'ya bir piyade alayının geleceği öğrenildi. 830 mevcutlu 52. Piyade Alayı'nın askerlerini ağırlamak gerekiyordu. Vilayet Makamı, kentte sayıca sınırlı olan çeşitli kurumlardan, bu ağırlama için yardım talebinde bulundu. Antalya Ticaret Borsası da yapılması gereken harcamalar için kurum gelirlerinden 20.320 kuruş ödeme yaptı. Böylece 52. Alay için bir ziyafet düzenlendi. Ayrıca askerlerin barınmaları için de gereken her türlü konfor mümkün olduğunca sağlandı.

Borsa bu tür masrafları ve farklı ihtiyaçlarını daha rahat karşılamak için çeşitli gelir arayışlarına girmeye başladı. Kent küçüktü. Sosyal yaşam kısıtlıydı ve ticaretin hacmi de sınırlıydı. Çeşitli fikirler araştırıldı.

1928 yılında Borsa binasının üst katında, büyük bir salon bulunuyordu. Sosyalleşmek için yeterli imkan bulamayan Antalya eşrafı için bu salonun kahvehane olarak kullanılması hem Borsa için ek gelir sağlayabilecekti, hem de bu kentteki sosyal ortam açığını kapatabilecekti. Bu niyetlerle toplanan Borsa üyeleri yaklaşan Ramazan Ayı'nı da göz önünde bulundurarak salonun kiraya verilmesine karar verdiler. Böylece ihale açıldı. Ramazan ayı içerisinde çalışan kahvehaneden hem Antalyalılar hem de Borsa oldukça memnundu. Bu tarihten sonra, kahvehane ihalesinin her yıl, Ramazan ayı öncesinde yapılmasına karar verildi.

Bu dönemde Borsa çiftçilerin üretim süreçlerindeki sorunlarına da çözüm bulmaya çalışıyordu. Temmuz 1928'de Borsa'da hububatın elenmesine yarayan bir kalbur (büyük elek) bulundurma kararı alındı. Mümkün olduğu kadar her köye birer kalbur tahsis edilmesi için de karar alındı ve birçok köye kalbur temin edildi. Kalbur, dönemin çiftçileri için ulaşılması zor üretim araçlarından biriydi. Böylece hububatın elenmesi işi, üretici için kolaylaşmıştı.

13) Evren Dayar, Nihayetsiz Bir Cidal, ERDEM, Aralık 2018, Sayı:75:67-98

Birinci Dünya Savaşı'nda 12 Kolordu Komutanlığı, 1915'te ise 4. Ordu Komutan Vekilliği yapan, 1921'den itibaren de Kabil Büyükelçisi olarak görev yapan Medine Müdafii Fahreddin Paşa (Ömer Fahreddin Türkkân) Antalya'yı ziyaret etti. Türk Ocağı, Ticaret Odası ve Antalya Ticaret Borsası, paşayı ağırlamak için derhal ortaklaşa bir çalışmaya giriştiler. Ancak genç Cumhuriyet'in genç kurumları için gelir o denli kısıtlıydı ki paşanın ziyareti sırasında harcanan elektrik dahi hesaplanıyordu. Ağırlama sırasında harcanan elektriğin faturası ve ödemesi de kayıtlara geçirildi. Paşanın ziyaret ettiği gün ziyafet verilen gecede 23 kilovat elektrik

harcanmıştı. Üç kurum ortaklaşa 345 kuruşa denk gelen bu ödemeyi elektrik şirketine ödeler.

Elektrik, o dönemde lüks tüketim ürünlerinin başında geliyordu. 1927 yılında Tefik Efendi isimli bir kişi Türkiye'nin çok az yerinde kurulmaya başlamış olan elektrik santrallerinden birini de Antalya'da kurmak istedi. Elektrik birçok avantajı olan bir metaydı. Evlerde ve sokaklarda gazyağı lambaları ve sokak fenerleriyle aydınlatma yerine; teller aracılığıyla iletilebilen; gaz takviyesi, fitil değişimi gibi zahmetleri olmayan, daha az masraflı bir seçenektir.

1928 yılında kentin ilk elektrik enerjisini sağlayan santral, yedi arıklardan gelen suyu elektrik enerjisine dönüştürüyordu. Aynı zamanda şehrin ilk sokak aydınlatmasını da bulunduğu caddeye sağlamıştı. O yıllardan beri halk arasında "Işıklar" olarak bilinse de cadde, resmîyetle santrali kuran mühendis (ve sonradan Işık soyadını alan) Tefik Işık'ın adını taşır. Kent tarihinde önemli yere sahip yapının, bir müze veya sosyal alana dönüştürülmesi yönünde Elektrik Mühendisleri Odası ve Muratpaşa Belediyesi'nin çabalarından sonuç alınamadı. İçindeki makine ve teçhizatları hurdaya satılan santralin binası çürümeye terk edildi.

Üstelik elektrik santrali, Antalya'nın falezlerinden denize dökülen sudan faydalanılarak inşa edilebilecekti! Tefik Efendi, bu santrali kurmak gerektiğini; ayrıca bundan para da kazanılabileceğini Antalya'nın o zamanki kalburüstü insanlarına anlatmayı kendine görev bildi.

Tefik Efendi için insanları ikna etmek ve sermaye ortaklığı kurmak kolay olmadı. Ama kararlarında ısrarlı ve inatçı bir kişiliğe sahip olan Tefik Efendi, bu uğraşında yılmadı ve fikrini zevata kabul ettirdi. 1925 yılında "Antalya Elektrik Türk Anonim Şirketi" adında ve Reisi-cumhur Gazi Mustafa Kemal'in de emri ve izni

alınarak bir şirket kuruldu. Yer seçimi yapıldı. Denizden takriben 35 metre yüksek olan şimdiki Işıklar Caddesi (Tefik Işık Caddesi) ile Eski Lara Yolu'nun kesiştiği kavşakta, 1925-1927 yılları arasında bir hidroelektrik santrali inşa edildi. Bu santral sayesinde 1928 yılında Antalya, elektriğine kavuştu.¹⁴

Bu gelişmeyle kentte bir elektrik üretim tesisi bulunmasının etkisi ve önemi, Antalya eşrafında bir farkındalık ve vizyon oluşturdu. Gelecekte kurulacak olan Antalya Kepez ve Havalesi Elektrik Santralleri TAŞ'ye Antalya Ticaret Borsası da hissedar olarak katılacaktı.

14) Antalya Elektriğinin Tarihçesi, EMO Antalya Şubesi Yayını, Ahmet Ünsal Elektrik Yüksek Mühendisi, s. 8-10

Susam Borsa'da işlem görüyor

Antalya Ticaret Borsası resmi olarak sekiz yıldır; Zahir Borsası'nın kuruluşundan itibaren gayri resmi olarak da on beş yıldır hizmet vermekteydi. O güne dek Borsa'da sadece zahire ürünleri ve hububat alım satımı gerçekleşiyordu. 1928 yılı itibarıyla Borsa'da işlem gören ürünler arasında susam da katıldı. Susam Manavgat başta olmak üzere Antalya'nın doğu bölgelerinde yetiştiriliyordu. Bunun resmiyete dökülmesi hem susam üreticisi açısından, hem de tüccarlar için önemliydi. Susamın Borsa'da işlem görmesiyle fiyatının kontrol altında belirlenmesi; ürün randımanının hakkaniyetle tespiti ve ticaretin haksızlığa yol açmadan tescil edilmesi sağlanabilecekti. Bu nedenle Borsa, Ekim 1928'den itibaren Borsa Komiserliği'nin susam alım satımıyla da ilgilenmesine karar verdi.

Susamın bölgedeki durumu

19'uncu yüzyıldan bu yana Antalya'da susam yetiştirildiğine ilişkin bilgiler mevcuttur. Sahil kuşağında bataklıkların yoğun olduğu dönemlerden itibaren Antalya'nın yüksek kesimlerinde birçok hububat türüyle beraber susam da yetiştirilmiştir. 1400'lerde Osmanlı Sarayı'nın Manavgat menşeli susamı tercih ettiği rivayet edilir.

Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ) Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Behcet Karaca'nın doçentlik tezine göre 1450'li yıllarda Manavgat'ta 76 tane tahinhane bulunuyordu. Buralar-

da gerçekleştirilen "45.400 kile üretimden 5300 akçe öşür alındığı" bilgisine tapu tahrir ve müselleme defterlerindeki kayıtlarda rastlanıyor.

Ekiliş alanına dair ilk kayıt 1909 yılında 4.134 hektar alanda susam üretildiği bilgisidir. Bu rakam 1929'da 24.800 hektara çıksa da susam ekilişi 1949'a kadar 5.535 ile 11.400 hektar arasında değişkenlik gösterdi.

Cumhuriyet döneminin henüz başlarında; 1924 yılında yapılan Akdeniz Mintikası Ziraat Kongresi'nde başka türlerle beraber su-

sam yetiştiriciliğinin de ıslahından bahsedilir. Bitkisel üretimle ilgili ıslah çalışmaları, daha ziyade arazi ıslahını kapsıyordu ve Antalya sahil bandında bataklık bölgelerin kurutma çalışmalarıyla hem iskan konusunda, hem de sahilde üretilebilen karlı türlerin üretimini artırma konusunda ilerleme sağlanmıştı. Susam da Cumhuriyet politikaları sayesinde, yüksek rakımlardan sahil kuşağına doğru genişleyen ekiliş alanına kavuştu.

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre Türkiye’de 2013 yılında yaklaşık 200.000 dekarlık

alandan 16.000 ton susam üretimi yapıldı. Aynı yıl Antalya’daki üretim ise 52.000 dekarlık alanda 3.500 ton oldu.

Susam yetiştiriciliği açısından Manavgat ilçesinin özel bir yeri vardır. 2013’te Antalya’da üretilen 3.500 ton susamın 2.400 tonu Manavgat’ta üretilmişti. İthal susamın ve başka bölgelerde yetişen susamın yağ oranı ortalama olarak %40 civarında iken, Manavgat Susamı’nda bu oran %60 düzeyine kadar çıkabilmektedir. Ayrıca kimyasal muhtevası, rengi ve aroması da ayırt edici özelliktedir.

KAYNAK: Muhammet Güçlü – Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı / 20. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya Şehri (1908-1950) Doktora Tezi <http://www.matso.org.tr/>

ATB harf inkılabında sorumluluk alıyor

İrmili yıllar sona ererken, ülkedeki yeni yönetim şekli yapıtaşlarını tek tek döküyor; toplumsal hayatın her alanında daha adil ve daha uygar bir toplumun gerekleri için sürekli yenilikler ge-

tiriyordu. Bu inkılaplardan biri de 1 Kasım 1928 tarihinde gerçekleştirilen harf inkılabıydı. Yeni Cumhuriyet kurumsal inisiyatifini kendi aydın kadrolarıyla paylaşacak; halk arasında okur-yazarlık hızla yaygınlaşacaktı.

Toplumsal bütünü ilgilendiren bu büyük yenilik, sosyal ve ekonomik hayatın bütün aşamalarında aniden geniş bir boşluk oluşturmuş; Latin harfleriyle okumayı bilen insan sayısı henüz çok az olduğu için büyük bir ihtiyaç doğurmuştu. Antalya Ticaret Borsası, başka birçok konuda yaptığı gibi hızlıca tepki vererek bir karar aldı; kamu kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarında çalışanlar öncelikli olmak üzere, isteyenlere Latin harfleriyle okuma yazma öğretilen kurslar açacaklardı.

Bu amaçla iki adet yazı tahtası satın alındı. Çalışan yetişkinlerin daha kolay katılım gösterebilmesi için gece saatlerinde, yeni harflerle okuma yazma kursları açıldı. Öte yandan bu kurslarla beraber, dönemin lüks tüketim metallerinden olan elektrikle ilgili faktörler, Borsa'nın masraf dökümlerinde daha fazla yekûn tutmaya başlamıştı.

Böylece, Ticaret Borsası'nda 1929 yılına kadar Arap harfleriyle ve Osmanlıca dilinde tutulan karar defterleri, 1930 yılından itibaren Latin harfleriyle tutulmaya başladı. Bu tarih itibarıyla Borsa'da istihdam edilecek olan umumi

katiplerin¹⁵, eski harflerin yanı sıra yeni harfleri de bilmeleri ön koşul haline geldi ve 1929-1930 döneminde Latin alfabesinin kullanıldığı ilk karar defteri tutuldu.

Cumhuriyet kendi kadrolarını ve kendi kurumsal altyapısını bu yeniliklerle kurmaya çalışırken, bütün dünyayı kasıp kavuran ABD merkezli ekonomik bir çöküntü süreci yaklaşıyordu. 1929 yılı, Amerika'da yaşanan ve domino etkisiyle etkileri tüm dünyaya yayılan "Büyük Buhran" döneminin başladığı çok zorlu bir yıl oldu. 1929, Türkiye Cum-

huriyeti'nde de kuraklık nedeniyle tarımsal üretimin darboğazdan geçtiği, mahsulün az olduğu, genel anlamda ekonomik sıkıntıların çekildiği bir seneydi.

1929 buhranının Türkiye açısından başka bir önemli özelliği; 1929-1934 yılları arasında süregelen ve yeni kurulan Cumhuriyet'in ekonomik modeliyle ilgili politikaların belirleneceği arayış döneminin başlangıcı olmasıydı. Bu dönem, 1934'te I. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın uygulanmaya başladığı döneme kadar devam etti.

15) Günümüzde "Genel Sekreter"

Büyük Dünyayı sarsan Buhran 1929 ekonomik kriz

Birinci Dünya Savaşı sonrasında Amerika Birleşik Devletleri, dünyaya ekonomisinde kısmen etkinlik kazanmış, savaş süresince önemli miktarda altın biriktirmişti. ABD’de biriken sermaye, Florida Eyaleti başta olmak üzere, gayrimenkule ve toprak alımına yönelmişti. Ancak toprak üzerinde yürütülen spekülasyonların sona ermesiyle, arazi fiyatlarında düşüş yaşandı. Gayrimenkulden çıkan sermaye, hızlıca New York Borsası’na yöneldi. Bu kez de hisse senedi fiyatlarının aşırı yükselmesiyle, New York Borsası, gerçeklikten çok uzak değerlere ulaştı.

Bu gelişmeler, Federal Rezerv Bankası’nın, spekülatif fiyat artışlarını durdurmak için 1929 yılının yaz aylarında faiz oranlarını %7 den %15’e çıkarmasına neden oldu. New York Borsası’nda hisse senetlerinin değeri do-ruktayken gerçekleşen faiz

artışı, hisse sahiplerini büyük bir hızla satışa yöneltti. Bu gelişmeler, birkaç gün içinde New York Borsası’nın çöküşüne neden oldu. Borsanın çöküşünü, bankaların çöküşü izledi. New York Borsası’ndaki bu sert düşüşle birlikte ABD ekonomisi, krizin derin etkisini yaşamaya başladı.

Kriz Amerika Birleşik Devletleri ile sınırlı kalmadı ve kısa sürede bütün dünya ülkelerine yayıldı. Büyük Buhran adıyla hatırlanan 1929 krizi nedeniyle dünya Borsaları değer kaybetme sürecine girdi. Bankalarda iflaslar yaşandı. Toplam tüketim miktarında ve yatırımlarda hızlı azalışlar meydana geldi. Böylece ABD ekonomisinde önemli bir para stoğu açığı ortaya çıktı. Bu güvensizlik ve kriz dönemi, uluslararası ticaretin durma noktasına gelmesine neden oldu.

Krizin işsiz bıraktığı ABD’li, sırtına astığı afişle sokaklarda geziyor:

“3 işlem bilirim, 3 dil konuşabilirim, 3 yıl savaştım, 3 çocuğum var, 3 aydır işsizim, sadece 1 iş istiyorum”

Tarihin en ikonik fotoğraflarından biri olan "Göçmen Anne"... Büyük Buhran sırasında Dorothea Lange tarafından çekildi.

Krizin halk düzeyindeki etkisi ise en başta işsizlik rakamlarının hızlı artışı olarak kendini gösterdi. Açlık, umutsuzluk ve yılgınlık gibi işsizliğe bağlı başka sonuçlar da söz konusuydu. Yüzyıllara dayalı bir devlet geleneğinden beslen-se de peş peşe birçok savaştan zaferle çıkmış genç bir devlet için, bunlar çok önemli sorunlardı.

Ekonomik bunalımın etkilerini hafifletmek isteyen Türkiye, halkı krizin sonuçlarından korumak ve devletin gençleştirilen kurumsal yapısını çalkantılardan uzak tutmak için 1929 yılında ilk defa milli parasını devaüle etti.

Devletin devalüasyondan beklentisi, ihracatın artmasıydı. Ancak bütün dünyada olağanüstü bir ekonomik daralma söz konusuydu ve bu cesur önleme rağmen, söz konusu dönemde ve takip eden süreçte, Türkiye'nin önemli gelir kaynaklarından olan tarım ürünleri ihracatında önemli bir gerileme yaşandı.

Ekonomik buhranla birlikte Türkiye'de, ham madde fiyatlarında büyük düşüşler oldu. İhracat kanalları çalışmayınca tarım ürünlerinin fiyatları da düştü. Dış ticaret dengeleri böylece, hızla Türkiye'nin aleyhine dönüyordu.

1920'li yıllarda Türk Lirası, serbest kur rejimiyle Sterlin'e bağlıydı. Türkiye'de para piyasalarını

düzenleyecek bir Merkez Bankası yoktu. Bu da devletin piyasaların üzerinde senyoraj¹⁶ hakkı kullanmasını engelliyordu.

Dönemin önemli bir sorunu da Lozan Antlaşması'yla Türkiye Cumhuriyeti'nin Duyun-u Umumiye'den devraldığı Osmanlı Devleti'ne ait borçlardı. Lozan Antlaşması'na göre borçların nasıl ödeneceği ve borçlar ödenene kadar devletin neleri yapıp, neleri yapamayacağı açıkça belirlenmişti. Bu şartlar çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti, mali piyasalarını düzen-

16) Senyoraj veya sinyoraj. Paranın üretim maliyeti ile üzerinde yazılı değer arasındaki fark.

lemek amacıyla yeni vergiler oluşturmıyordu. Başka bir ifadeyle; Osmanlı Devleti'nin borçları nedeniyle, Genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin mali piyasalarda yapabilecekleri sınırlandırılmıştı.

Büyük Buhran önce ABD'de, sonra bütün dünya ülkelerinde talepte muazzam bir düşüşe neden oldu. Bu da işsizlikte çok büyük bir artış ve ücretlerde düşüşler yarattı. Türkiye ekonomisi piyasalarında, 1929 Dünya Ekonomik Krizinin etkisiyle tüm dünya ile eş zamanlı olarak, 1933 yılından itibaren devletçi politikalar ağırlık kazanmaya başladı. Bu dönemde devletin müdahaleleri arttı ve tarımdan sanayiye doğru bir yönelme başladı.

Cumhuriyetin ilan edildiği (1923) tarihten buhranın yaşandığı (1930) tarihe kadarki dönem, ekonomik sorunların tartışıldığı ve ekonomi politikalarının belirlenmesine yönelik çalışmaların yapıldığı I. İktisat Kongresi'nin izlerini taşımaktaydı. Kongre'de alınan kararlar ağırlıklı olarak devletin doğrudan ekonomiye müdahale etmesini, girişimcilik yapmasını ve bu girişimleri işletmesini öngörüyordu. Türkiye'nin kuruluş yıllarında doğrudan yabancı sermaye yatırımlarına yer verilmediği için dış dünyaya olan bağıllık daha çok dış ticaret yoluyla oldu. Bu nedenle de Büyük Buhran'ın etkileri daha çok dış ticarete kendini gösterdi. Çünkü Türkiye'nin dış ticareti genel olarak tarımsal ürün ihracatı ile sanayi maddeleri ithalatına da-

yalıydı. Tarımsal ürün fiyatlarında yaşanan büyük değer kayıpları, Türkiye'nin dış ticaret hacmini daralttı ve ekonomik krizle birlikte Türkiye'de iflaslar yaşanmaya başladı. Ticaret şirketleri, sanayiciler, çiftçiler üretimi arttırmak üzere almış oldukları kredileri ödeyememeye başladılar. O zamana kadar kendiliğinden işler görünen piyasa mekanizması artık işlemiyordu. Büyük Buhran'ın Türkiye ekonomisine yansımalarıyla birlikte, 1930-1933 yılları arasında ithalatta da hızlı ve büyük daralma meydana geldi. Bu daralma Türkiye ekonomisinde bir para krizinin yaşanmasına neden oldu. Sanayileşme süreci hızlandı. Borçların yeniden yapılandırılması için yeni anlaşmalar imzalandı. Merkez Bankası kurma düşüncesi giderek daha çok dile getirilir oldu. Öte yandan yeni dış krediler bulma ihtiyacı da artıyordu.¹⁷

Bu ekonomik kriz ortamında Antalya Ticaret Borsası, alacaklarını tahsil etmekte güçlük çekiyordu. Buna rağmen Borsa Yönetimi, kira ödemesi gereken kiracılarını ülkenin genel durumunu göz önüne alarak, sıkıştırmayı doğru bulmadı ve Borsa'nın ihtiyaçlarını erteleyerek, alacakların birkaç ay ötelenmesini sağladı. Yine de Borsa'nın gelire ihtiyacı vardı. Son zamanlarda toplantıların ana gündem maddesi, gelirler hakkındaki tartışmalarla geçti. Kira alacaklarının ertelenmesinin ardından, tüccarların yapması gereken ödemeler de üçer ay ertelendi.

17) Mevzuat Dergisi, yıl 12, sayı 136, Nisan 2009, Yrd. Doç. Ömer Açıkgöz, Dr. Bülent Özkan, "1929 Dünya Ekonomik Buhranı ve Türkiye Ekonomisine Etkileri"

Antalya'yı dolaşan Remington!

Ekonomik sorunlar yurt çapında hayatın akışını değiştiriyordu. Ancak Antalya Ticaret Borsası, zorlu şartlar altında yürüttüğü çalışmalarla, kurum olarak tanınmaya başlamıştı ve kurum içi ve yurt içi yazışmaları artmıştı. Bu doğrultuda 130 lira bütçe ayrılarak Remington marka bir yazı makinesi alınmasına oy birliğiyle

karar verildi. Bu yazı makinesi yani daktilo, ilerleyen zamanda yalnızca Borsa'nın değil, kentteki resmi kuruluşlar da dahil, birçok kuruluşun ihtiyacını görecekti. Ticaret Borsası'nın satın aldığı Remington marka daktilo, ekonomik açıdan zorlu yıllarda bütün resmi daireleri dolaşan ortak yazı makinesi olacaktı. Yazı makinesini ödünç almak isteyen her kurumun talebi, Borsa Meclisi'nde ayrıca oylanarak karara bağlanıyordu. 1930 yılının ilk ayında, İktisat Müdüriyeti, yazı makinesini belirli bir süre

için talep etti. Borsa "geri verilmesi kaydıyla" yazı makinesini bir süre için İktisat Müdürlüğü'nün kullanmasına müsaade etti.

Bu müsaade, yazı makinesinin kentteki ilk gezintisi olmayacaktı. Zaman içinde birçok kurum bu biricik makinadan faydalandı.

ATB'nin Remington marka yazı makinesi...

Yaklaşan 29 Ekim tarihi dolayısıyla bütün ülke, Cumhuriyet'in 7. Yılı kutlamalarına hazırlanıyordu. Ticaret Borsası, bir zafer takı yapılmasını uygun buldu. Zafer anıtı için ayrı bir fon oluşturulmasına karar verildi ve bu fona başlangıç olarak 7.579 kuruş para tahsis edildi. Fon, başka gelir kaynaklarından tahsis edilen paylarla, zaman içinde büyüyecekti.

Ekmek Narhı

26 Ağustos 1341
Antalya Gazetesi

Bir haftadan beri gazetemizde de neşr eylediğimiz zahire borsası buğday alım satım fiyatları 12-14 kuruştan fazla olmadığı halde ekmeğin bir kıyyesine mevzu narh 17 kuruştan 16 kuruşa tenzil edilebildi. Erbab-ı ihtisas buğdayın kıyyesi kaç kuruşa ise bir çuval dakikin de o fiyata mal olacağını ve şu hesaba nazaran ekmeğin 15, hatta 14 kuruşa satılması lazım geleceği mütalaasında bulunuyor. Fukara halkı düşüncelerini ve narhın zahire fiyatları ile mütenasip bir derecede yeniden takdirini belediye heyetinden bekleriz.

Bölgede pirinç yetiştir mi?

1 929 baharı geldiğinde, Ticaret Borsası üreticilerin motivasyonunu arttırmanın yollarını arıyordu. Bahar demek yeni mahsulün müjdeli haberi demektir. Üst üste çok zor geçen yılların ardından Borsa, Mayıs sonlarında bir nevi hasat şenliği düzenleme kararı aldı. Alıcı, satıcı, tüccar, çiftçi, herkes için moral kaynağı olacak; üretimi teşvik eden bir etkinlik olacaktı. Kısıtlı bütçeyle organize edilen törende çay ve pasta ikramı yapılacaktır; baharın ilk mahsulleri, Şarampol mevkiinde karşılanacaktı. Tören için 24 lira 75 kuruş bütçe ayrıldı. Bu küçük merasim hem üreticilerin, hem de tüketicilerin umutlarını tazeleyen bir etkinlik oldu.

Aynı yıl bölgede yetiştirilebilecek farklı ürünler üzerinde çalışmalar yapıldı. Bir süredir Antalya'da pirinç yetiştirmenin imkanları hakkında tartışmalar yürütülüyordu. Uzun süren tartışmaların ardından Ticaret Borsası üyelerinden Hafız Mehmet ve Hüseyin Beyler, bu konuda görevlendirildiler. Hafız Mehmet ve Hüseyin Bey, pirinç yetiştiriciliği ile ilgili bölge topraklarının durumu, iklim şartları, su kaynakları ve pirinç tarımı için ihtiyaç duyulacak araç gereç gibi detaylar üzerinde çalıştılar ve İktisat Müdürlüğü'yle bilgi alışverişi yaptıkları bir dizi yazışma gerçekleştirdiler. Yaz mevsimi üretim sezonunda hasat edilen ürünlerin satış organizasyonu ve pirinç araştırmalarıyla geçti.

Antalya'da Pirinç Üretimi

Antalya ve Akdeniz'de, Toros Dağları'nın güney cephesine kurulu kentlerde pirinç üretiminin başlangıcı, eski çağlarda gerçekleşen ve Küçük Buzul Çağı adı verilen iklim döngüsüne dayanır. 1200 yılı civarında başlayan ve 1450'li yıllarda 100 yıl kadar ara verdikten sonra yeniden etkisini gösteren soğuk hava dönemi, bölge topraklarında geniş alanları bataklıkla dönüştürmüştü.

Nemlilik, mevsim dışı yağışların artışı, sıklaşan taşkınlar ve toprak erozyonları, iklimin istikrarsızlığı buğday üretiminin verimini düşürmüştü, daha sonra ovaları tedrici olarak bataklıklara dönüştürmüştü ve ticari buğday tarımını güçleştirmişti. Böylece buğday üretimi yüksek bölgelere kaymış, kıyı şeridindeki temel zirai faaliyetler ise bahçecilik veya

baklagiller gibi düşük değerli ürünlerle sınırlı kalmıştı. Bu dönüşüm, nemli iklim pirinç üretiminin gelişmesine de imkan yaratmıştı.

1800'lü yılların başlarında bölgede pirinç tarımı yapıldığından bahseden birçok kaynak vardır. Ancak 1700'lü yılların sonlarına kadar sahil bandındaki bataklıklar ve bölge ikliminin kaçınılmaz sorunu sıtma mikrobi nedeniyle sahil kuşağında ekonomik insan etkinliği giderek yüksek rakımlardaki başka seçenekler doğrultusunda zayıflamıştır. Bu da çeltik tarımının zaman içinde başat faaliyet olmaktan uzaklaşmasına enden olmuştur.

Çeltik üretimi bugün de bölge iklimi müsaade ettiği için yapılabilmektedir. Ancak karlılık çerçevesinden bakıldığında çok daha avantajlı seçenekler olması, insanları çeltik üreti-

minden uzaklaştırmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Finike-Kalkan bandında ağırlıklı olmak üzere, Antalya ve civarında nispeten yoğun biçimde pirinç yetiştiriciliği yapılmıştı. Cumhuriyet'in ilk yıllarında Boğa Çayı kenarında kurulan Mallica Çiftliği'nde, 800 dönümlük alanda çeltik tarımı yapılmıyordu. Daha sonra, bu bölgede bir çeltik fabrikası kuruldu.

1930 yılına kadar kilosu 30-40 kuruştan 150 ton pirinç ithal edilirken, bu tarihten sonra Antalya Limanı'ndan pirinç ihracatı yapılmaya başladı.

1928 yılından sonra Antalya'da Cemal Tugay ve Karadayı çiftliklerinin yanı sıra; Solak, Boztepe, Abdurrahmanlar, Kürüş, Kırkgöz, Kundu, Mandırlar, Karaöz, Alaylı, Kindıra, Duraliler, Hurma, Göynük ve Pamukovası gibi köylerde

çeltik üretimine başlandı. Çeltik ziraatının ilerlemesi, biri Finike'de olmak üzere 4 fabrikasının kurulmasının önünü açtı. Dönemin en verimli çeltik çeşitleri arasında Viyalona, Japon ve Maratelli öne çıktı.

Ancak çeltik üretiminde çiftçilerin sıtma hastalığına yakalanması sebebiyle, Vilayet

Çeltik Komisyonu toplanarak, kesik

sulama ile çeltik ekilmesine ve Kemer, Doyran, Tahtacı, Kürüş ve Ilica bölgelerinde çeltik üretiminin durdurulmasına karar verdi. Zaman içinde Cumhuriyet kadrolarının buğday ve sair hububat seçenekleri lehine yürüttüğü bataklıkları kurutma politikaları, pirinç için kullanılan alanı azaltmış, başka seçenekleri daha karlı hale getirmiştir. Bu tarihlerden günümüze kadar bölgede çok az miktarlarda yetiştiriciliği yapılsa da; pirinç, ithal malları arasında sayılmaya devam ediyor.

KAYNAKLAR: Evren Dayar, Dr., Antalya Kent Müzesi Koordinatörü, antalya.evrendayar@gmail.com

Antalya'da Sıtma, Cedrus The Journal of MCRI, cedrus.akdeniz.edu.tr, Cedrus VI (2018) 649-674, DOI: 10.13113/CEDRUS/201831

Muhammet Güçlü – Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı / 20. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya Şehri (1908-1950) Doktora Tezi

Resmi Antalya

TİCARİ HAREKETLER VE BORSA

Bu hafta imarımızdan mütevellit işkeçler
1202 çuval Un, 204 kile Limon ve portakal, 257
patla, manafırd dengi sevke olmaktadır.

UN PİYASASI :

Birinci nevi Unların çuvalı 725, ikinci nevinin
550, üçüncü'nün 400 kuruştur

KAHVE ŞEKER :

Kontenjan münaasebetile piyasada kahve ve
sarıdık şekeri mevcudu azalmıştır Bundan dola-
yı Kahvenin okkası 135-140 kuruş Şekerin san-
dığı 2025 - 2050 arasında satılmaktadır.

Resmi Antalya Gazetesi

Ocak 1932

2. sayfa (Resmî Antalya)

Bugday Fıatlarımız NASIL ?

BORSA FİATLARINA NAZARAN

(Fıatları borçlarını ödemeğe muktedir olamayanlardır)

İKTİSAT VEKÂLETİNDEN TEMENNİLER

Zahire borsasında Bugday fıatları çok düşmüştür. Sahil Bugdaylarımızın okkası 6-7 kuruştan fazla fıat bulmamıştır. Kış ve ilkbahar yağmurları sahil Bugdaylarımızı maalesef kıymetten düşürmüştür. Kıymet tenakusu, bu sahil Bugdaylarımız arasındaki «Delice» ve «Fik» tabir edilen muzur nebat tohumlarından ileri gelmektedir.

İstihsal fıatı ile satış fıatı arasındaki büyük fark Ziraat Odasının nazarı dikkatini celbetmiş, mazbata ile Vilâyete müracaatta bulunulmuştur. Ziraat Odası, Zürrat alehindeki vaziyeti bilhassa Ziraat bankasındaki borçlar noktası nazarından tetkik etmektedir. Mazbataya nazaran bankadan yaptıkları istikrazla sermayei ziraiyelerini temin eden ve arazilerini bu suretle işlete bilen büyük çiftçiler, bu saneki istihsalierleriyle borçlarını ödeyemeye geçkeldir. Harman mevsimi dolayısıyla da ödeme vadesi hülûl etmiştir. Vilâyet, keyfiyeti iktisat Vekâletine ve Ziraat bankası umumî müdürlüğüne bildirilerek 9 ay ve bir sene müddetle bankadan para almış çiftçilerin borçlarını ödeme taksitlerinin dört seneye iblağı ve vadesi hülûl eden borcun birinci sene taksitinde dörtte birinin tesviyesine müsaade edilerek merhun arazinin haciz ve furuhtu gibimerasına mahul bırakılmaması rica olunmuştur.

Sahil çiftçimiz illahikaka bu vaziyetten pek müxtariptir. Tohumluğunu bile hariceten tedarike mecbur olan Reneberin, elde ettiği mahsûlden istifade edememesi, sayıyı teessürdür. İktisat Vekâleti celilesinin ve Ziraat bankası umumî müdürlüğünün, vaki temenniyatı layık olduğu ehemmiyetle tetkiki ve kabul etmelerinden ümitvarız.

Resmi Antalya Gazetesi

25 Temmuz 1930

ZAHİRE BORSASINDA :

Mayısın ilk haftasında zahire borsasında esgeri 4,5,özemi 5,5 kuruş rırsında 104023 okka bugday, 3,10-3 kuruştan 994 okka arpa satılmıştır.

Resmi Antalya Gazetesi

12 Mayıs 1933

Atatürk'ün Yat Limanı'ndan
Antalya'ya girişi
Barış ERAŞKIN Arşivi

Atatürk Antalya'da

Borsanın pirinç yetiştirilmesiyle ilgili yazışmaları ve araştırmaları, nihayet sonuç vermeye başladı. Antalya'da pirinç üretiminin başladığı 1930 yılının 8 Mart'ında Atatürk, Antalya'yı ziyaret etti. Antalya'daki büyük çiftliklerden birinin sahibi olan Mursi Bey, Gazi'yi çiftliğinde ağırlamak istediğini bildirdi. Mustafa Kemal'in ziyareti için kapsamlı hazırlıklar yapıldı. O günlerde çiftliğe araçla ulaşmaya yarayan bir karayolu yoktu. Kent merkezinden Mursi Çiftliği'ne kadar denizden gidilecekti. Gazi Mustafa

fa Kemal, Dahiliye Vekili Şükrü Kaya, dönemin Antalya Valisi Faiz Bey ve yanındaki diğer konuklar, hep birlikte öğleden önce iskeleye indiler. Antalyalılar, İskele ve çevresini doldurmuş, Gazi Mustafa Kemal'i görmek için izdiham oluşturmuştu. Mustafa Kemal ve beraberindekiler, açıkta demirleyen Rüstemiye Vapuru ile bugünkü Arapsuyu mevkiine doğru yol aldı. Dönemin koşulları altında oldukça modern sayılan Mursi Bey Çiftliği'ne öğle vakti vardılar. Mursi Bey, karşılama için deniz kıyısından çiftliğe kadar halı döşemişti.

Atatürk Mursi Bey Çiftliği'nde...

Barış ERAŞKIN Arşivi

Ağırlamanın tadı kaçıyor!

Mustafa Kemal, çiftliği teftişi sırasında sık sık hayranlığını ifade etti. Caterpillar markalı traktörle yapılan açma çalışmalarını izledi ve ağaçların nasıl köklendiğini gördü. Gazi, arazi temizliği çalışmalarının tetkiki sonrasında çiftlikle ilgili bilgiler aldı ve çiftlikte atla bir gezinti yaptı. Atlı gezi sırasında çiftlikte çalışanlar arasında hiç Türk işçi olmadığını fark eden Mustafa Kemal, Mursi Bey'in çiftliğinde sadece Arapları çalıştırdığını öğrendi. Mustafa Kemal'in neşesi kaçtı ve memnuniyetsizliğini açıkça belli etti. Hazırlanan öğle yemeğine oturmadı. Gazi ve bera-

berindeki heyet, çiftlikte daha fazla beklemedi ve vapura binerek Antalya'daki programına devam etti.

Mustafa Kemal teftiş sırasında canını sıkın duruma rağmen, o dönem için modern sayılacak şekilde düzenli ve gelişmiş çiftlikten etkilenmiş ve takdir etmişti. Beraberindekilere Mursi Çiftliği'nin örnek bir çiftlik olduğunu söyledi.

Mehmet Mursi Bey'in ailesi Mısır kökenliydi ve Arap kökenli başka Antalyalı aileler gibi ticaret yaparak zenginleşmişti. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası'nda (ATSO) yönetim kurulu üye-

liği yapmış, 1926-1927 döneminde ATSO Başkanı olmuştu.¹⁹

20'nci yüzyılın başından itibaren bütün dünya çok zor bir dönemden geçiyordu. İnsanlık tarihinin hiçbir döneminde görülmemiş büyüklükte bir savaş henüz sona ermişti. Birinci Dünya

Savaşı'ndan sonra kurulan yeni ülkelerden biri de Türkiye Cumhuriyeti'ydi. Nüfusu 12 milyon civarındaydı ve her yeni yıl, başka darboğazlarla geliyor; dünyanın herhangi bir yerinde gerçekleşen olaylar zaman içinde bütün ülkelerde etkisini hissettiriyordu.

19) Hüseyin Çimrin, Atatürk Antalya'da, sayfa:25- 31

Borsanın temel atma merasimi

Hükümet caddesinde inşasına başlanan Ticaret ve zahire Borsasının temel atma merasimi 11-4-932 Pazartesi günü saat sekizde yapıldı. Merasime bir çok zevat davetli idi. İktisat Müdürü Lütfü bey bir nutuk söyledi. Binanın bir

ihtiyacı ifade ettiğini ve Vali Beyefendinin bu husustaki himmetlerini şükranla beyan etti. Muhterem Vali Beyefendi mukabele ve bu güzel binanın inşasını takdir ettiler. Temelin ilk taşı vaz edilerek kurban kesildi. Davetlilere çay ikram olunarak merasim ikmal edildi. Bina inşaatı faaliyetle devam etmektedir.

Resmi Antalya Gazetesi
15 Nisan 1932

*İnebolu Vapuru, yüklediği erzak çuvallarıyla
Antalya (Kaleiçi) Limanı'ndan ayrılırken... 1932*

*Antalya Limanı'ndaki hamallara çavuşluk
eden Süllü Ağa (altta). 1914*

📷 Barış ERAŞKIN Arşivi

*Deve kervanı, bugün Pil Fabrikası
olarak bilinen noktada Kuzey'e
doğru yol alıyor.*

📷 Barış ERAŞKIN Arşivi

Nazizmin yükselişi ve dünya halklarına etkisi

Takvimler Şubat 1933'ü gösterdiğinde dünya büyük bir dönemece girdiğinin henüz farkında değildi. 27 Şubat günü Almanya'nın Reichstag (Millet Meclisi) binası kundaklandı ve kısa zamanda yanıp kül oldu. Yangını komünistlerin çıkardığı söylendi. Bunu fırsat bilen Hitler bir kararname çıkarttı ve hürriyetlerin kısıtlanmasına yol açan bazı tedbirler açıkladı. Bu arada 30 kadar komünist yakalanarak hapsedildi. Sosyalist - komünist gazeteler kapatıldı. Bu olaylar, dünyanın o güne dek görmediği ölçüde korkunç kısımlara yol açan, İkinci Dünya Savaşı'nın ilk adımlarıydı. Ancak pek çok ülke bunu sezememişti. Türkiye o günlerde denge diplomasisi uygulamasıyla, belki de akıllı bir strateji yürüten tek ülkedydi.

1930 seçimlerinde kullanılan Nazi Partisi'ne ait propaganda afişi "Biz İşçiler Uyandık" başlığını taşıyor.

Lozan Barış Antlaşması ile Türkiye'nin kazandığı siyasi zafer, Cumhuriyet düzeninin ekonomik hayata getirdiği yeniliklerle beraber ticaret hayatına yeni bir yön veriyordu. Üreticinin ve tüketicinin haklarını korumak, yeri geldiğinde arabuluculuk yapmak, ticaretin sorunsuz gerçekleşmesini temin edecek düzenlemeler getirmek tarım ürünleri söz konusu olduğunda Borsa'nın görevleri arasındaydı. Borsa ürün-

lerin hangi koşullar altında, nelerde satılacağını bile belirliyordu. Borsa encümeni küçük büyük demeden önlerindeki problemlerin çözümü için toplanıyor ve kararlar alıyordu. Mevsime göre, o mevsimde yetişen ürüne ve köylü müstahsillerin kente varış saatine göre mesai saatleri değiştirilebiliyordu. Borsa her açıdan resmi ve işler bir kurum olarak erişimindeki bütün meselelere çözüm üretmeye çalışıyordu. Yazı makinesi temin ettiği gibi bir de telefon alınmasına karar verildi. Bu nedenle 1938 yılı bütçesinde yeterli miktarda para ayrıldı.

Atatürk'ün ölümü tüm ülkeyi yasa boğdu.

28 Temmuz 1938'de Borsa'ya yeni reis ve reis vekili seçimi yapıldı. İbrahim Kiremitçi Reis, Hüseyin Kabadayı Reis vekili, Ali Gönen ise sandık emini olarak seçildiler.

Ulu önder Atatürk bir süreden beri hastaydı. 8 Kasım'da sağlık durumu ile ilgili dokuzuncu bildiride, hastalığının normal seyrinden çıkarak 'sıhhatinin yeniden ciddiyet kesbettiği' bildirildi. Yabancı uzmanların da katıldığı konsültasyon sonunda Atatürk'ün karnından su alınması gerektiği anlaşıldı. Bu ameliyat yapıldı. 9 Kasım gecesini koma halinde geçiren Atatürk, 10 Kasım 1938 günü, saat 09.05'te, gözlerini hayata yumdu. Ölüm haberi bir anda bütün Türkiye'ye ve sonra dünyaya yayıldı.

19 Kasım'da Atatürk'ün cenaze namazı Pro-

fesör Şerafettin Yaltkaya tarafından kıldırıldı. Büyükbaşkomutanlarının tabutunu omuzları üzerinde taşıyan 12 general onun cenazesini sarayın önüne getirilen top arabasına taşıdılar. Daha sonra tabut Gülhane Rıhtımı'ndan bir torpidoya konuldu ve Yavuz Zırhlısı'na geçirildi. Yavuz Zırhlısı'na, mateme katılmak için yabancı devletlerin gönderdikleri savaş gemileri Büyükkada açıklarına kadar refakat ettiler. Gece İzmit'te özel bir trene konulan cenaze, 20 Kasım 1938 Pazar günü Ankara'ya getirildi. Burada cenaze 101 pare top atışıyla selamlandı. Cenaze, Büyük Millet Meclisi önüne konulan katafalka yerleştirildi. Ankara halkı da saygı geçişini yaptı. 21 Kasım günü cenaze, Etnografya Müzesi'ne getirilerek, mermer lahde konuldu.

İzmir Ticaret Borsası ile düzenli iletişim

Diğer Borsalarla irtibat hemen hiçbir zaman kesilmemişti. Neredeyse her konuda birbirleriyle fikir alışverişinde bulunan Borsalar arasında en çok yazışma örneği İzmir Ticaret Borsası'yla Antalya Ticaret Borsası arasında yapılan yazışmalardı. Bölgesel farklılıklar nedeniyle her zaman hemfikir olmasalar da iki Borsa arasındaki iletişim, özellikle ürün ticaretiyle ilgili güncel verilerin paylaşımı esasında, karşılıklı faydalar sağlıyordu.

Borsa maddi olarak henüz toparlanamamıştı. Bu nedenle ek gelir arayışlarına devam edildi. O yıllarda Borsa Binası'nın alt katında bulunan Borsa Gazinosu'yla, ön ve arka cephelerindeki odaların 1 Mart 1939'dan 1 Mart 1940'a kadar bir yıllığına kiraya verilmesi kararlaştırıldı. Bu nedenle bahsi geçen gazino ve odalar müzayedeye çıkarıldı.

1939 Şubatı Borsa için bir çeşit yaprak dökümüydü. Birçok Borsa abonesi çeşitli sebeplerden Borsa'dan ayrılmak zorunda kalmıştı. Abonelerden Hüseyin Karadayı vefat etmiş, Musa Kiremitçi ticareti bırakmış, Derici Mehmet, Borsa'da işlem yapmayı bırakmış, Hüseyin Akkulak komisyonculuğu bırakıp otomobil

işletmeye başlamış ve Simsar Yusuf Büyükkasap da simsarlık işini bırakmıştı.

Yaklaşık iki hafta sonra yeni encümen toplandı ve reisliğe Ahmet Ak, reis vekilliğine Ali Morali ve sandık eminliğine de Hasan Ali Gönen seçildi.

Yeni encümen önceden süregelen sorunlara derhal çözüm bulmak amacıyla toplandı. Borsa binasının alt katında Terzi Azmi'ye kiraya verilen odaya bir ek kapı açılması düşünüldü. Borsa Gazinosu'nun da kapı ve pencere camlarının bir kısmı kırılmıştı ve gazino bulaşıklığındaki çinkonun da tamir edilmesi gerekmektedir. Borsa binasında bir takım tadilatlar yapılması gerekliliği artık kaçınılmazdı. Yeni encümenin bu ilk toplantısı Borsa binasında elden geçirilmesi gereken yerler üzerine yapıldı.

Borsa'da satılacak olan mallar için de yeni bir düzenlemeye ihtiyaç duyuluyordu. 1500 kiloya kadar olan ürünlerden 1 kilo, 1501 kilodan itibaren olan üründense 2 kilo numune alınması ve Borsa komiserliğinin durumdan haberdar edilmesi kararlaştırıldı. Üstelik bu mamullerinin yarısının mühürlenerek torbanın simsar ve komiserlerce 48 saat Borsa'da muhafaza edilmesi gerekmektedir.

Bir yeni uygulama da ilk buğday ya da arpa mahsulünü getiren üreticiyi ilgilendiriyordu. Borsa üreticiyi heveslendirmek için ilk mahsulü alan üreticiye 'orak' hediye etmeye başladı. Bu tür cezbedici ödülleri artık zaman zaman kullanmak fikri kabul görmüştü.

Borsa çeşitli hukuki durumlarda yardımcı olması için kurum adına bir avukat tutmaya karar verdi. Hukuki işlerin düzenli takibi için Avukat Niyazi Yüksel ile görüşüldü. Kendisine aylık 15 lira teklif edildi ancak Niyazi Yüksel ödemeyi yetersiz buldu. Bunun üzerine Avukat Ahmet Nuri Tengiz ile görüşüldü.

Antalya Gazetesi
8 Mart 1957

1939 yılının Temmuz ayında Ziraat Vekili Muhlis Erkmen'in bir heyetle birlikte Antalya'yı ziyaret edeceği haberi alındı. Vekili ve beraberindeki

heyeti ağırlamak için bir ziyafet kurulmasına ve karşılanmasına vilayetin de isteği doğrultusunda karar verildi. Ancak Borsa tüm masrafı tek başına üstelenmeyecek, Ticaret Odası da destekleyecekti. Dönemin parasıyla 13 buçuk lira, sadece karşılama yapacak olan otomobil için tahsis edilmişti. Ziraat vekiliyle yapılacak olası bir görüşme, tarımda karşılaşılan zorlukların aktarılabilmesi ve çözüm önerileri getirilmesi açısından önemliydi. Bu nedenle vekilin iyi ağırlanması ve Antalya'da bulunduğu sürenin verimli kullanılması gerekiyordu.

Türkiye'de tarım sektörü; nüfusun azlığı, nitelikli iş gücü eksikliği, üretim tekniklerinin yetersiz ve geri olması gibi genel ekonomik sorunlardan kaynaklanan sorunlarla karşı karşıyaydı. Özellikle tarımsal üretim için makine ve tarım aletlerinin eksikliği tarımsal üretimi önemli derece etkilemekteydi. Öngörüldüğü gibi vekilin kentte bulunduğu süre içinde tüm bu sorunlar iletilirdi ve gereğinin yapılacağına dair sözler alındı.

Takip eden günlerde Borsa abonelerinin hububat ve özellikle de arpa numunelerini Borsa'ya getirmedikleri tespit edildi ve alınması gereken önlemler görüşüldü. Getirilmeyen numuneler Borsa gündemini birkaç hafta daha meşgul etti. Sonunda numune getirmediği belirlenen simsarlara ceza verilmesi yönünde karar alındı.

1939 Ağustos ayında Ankara'da Ticaret ve Sanayi Odaları 5. Genel Kongresi yapıldı ve kongreye Antalya Ticaret Borsası da bir heyet gönderdi.

İkinci Dünya Savaşı

1

1 Eylül 1939 günü Borsa için oldukça sıradan bir gündü. Ticaret Vekaleti'nden gelen emir okunmuş ve gereğinin yapılması için hazırlıklara başlanmıştı.

Ticaret Vekaleti; Dr. Refik Saydam'ın Başbakan olduğu hükümetin 10 Nisan 1939'da kuruluşunu açıkladığı yeni bir ekonomi kurumuydu.

Emirde yabancı ülke okullarında tahsil görmüş olan memurların mezuniyet derecelerinin tespiti istenmekteydi. Takvim, Borsa için ne kadar sıradan bir günü gösterse de dünya için bir dönüm noktasına işaret ediyordu.

Almaya Polonya'yı işgal etmişti ve İkinci Dünya Savaşı resmen başlamıştı. Artık tüm dünya için bambaşka bir dönem başlayacaktı. Bu gelişme, savaşa girmeyi tercih etmese de Türkiye'yi de kaçınılmaz olarak etkileyecekti. Hemen her alanda bir kıtlık söz konusuydu. Genç Cumhuriyet henüz önceki savaşlardan aldığı yaraları tam saramamışken şimdi de tüm dünyayı tehdit eden kaynak kıtlığı kapıdaydı. İlerleyen zamanlarda hükümetin almak zorunda olacağı bir takım kararlar tüm ülke kurumlarını etkilediği gibi Borsayı da etkileyecekti.

Dış ticaret bütünüyle devletin denetiminde

ikinci Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'nin dış ticareti ülke içindeki gelişmelerden çok uluslararası ekonomik koşullardan etkilenmişti. Bu yıllarda hükümet ithalat güçlüklerinden de yararlanarak dış ticaret fazlası elde etmeyi amaçlayan bir politika izlemiş ve bu amaçin gerçekleştirilmesinde de kısmen başarılı olmuştu. 1940 yılında çıkarılan "Milli Korunma Kanunu" hükümete dış ticareti tamamen denetim altına alma olanağı verdi. Böylece hangi mallardan ne kadar ithal edileceği merkezi kararlarla belirlendi. Tüketim malları ithalatı sınırlandırıldı. Hükümet, elde ettiği dış ticaret fazlasını uluslararası uygun ortamdan da yararlanarak ithalatın kısılması yoluyla gerçekleştirdi. Geleneksel olarak Türkiye'ye mal satan ülkelerin savaşta olması, ithal ettiğimiz malların dünya piyasalarındaki arzını büyük ölçüde daraltmıştı. Savaşın başladığı yıllarda aşırı ağırlığı olan Almanya ile dış ticaretimiz, 1940-1941 yıllarında önemli ölçüde azalma gösterdi. Almanya'nın dış ticaretimizdeki nispi payı savaş öncesine göre dörtte bire düştü.

Fakat Türkiye dış ticaretini Almanya dışındaki

ülkelere kaydırmak konusunda büyük güçlüklerle karşılaştı. Almanya'nın ithalat ve ihracatımızdaki nispi payı 1942'den sonra yeniden yükselmeye başladı ve 1944'ün sonuna kadar Almanya Türkiye'nin dış ticaretinde bir numaralı partner olarak kaldı. Türkiye ancak 1945'ten, yani İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden sonra ticaretini ABD, İngiltere, Fransa ve diğer Avrupa ülkelerine doğru kaydırabildi.²⁰

Beş yıl süren savaşın ardıl etkileri, elbette daha uzun yıllar hissedilecekti. Ancak savaş henüz başlamıştı ve kimse neler olabileceğini öngöremiyordu. Borsa'da halihazırda işlem gören susam, çeltik ve pirincin yanı sıra o güne dek Borsa'da hiç satılmamış kimi ürünlerin Borsa'nın görevlendireceği bir kişinin nezaretinde halk pazarında satılmasına olanak verilmesi için Borsa komiserliğinin talebi göz önüne alındı.

Borsa'da çalışan hademeler arasında millet mekteplerinden vesikaları olmayanlar için açılacak olan dershaneler hakkında Vilayet Makamı'na bir yazı gönderildi. Borsa gelişimin tek

çaresinin eğitim ve öğrenim olduğunun bilin-
cindeydi. Başta kendi personeli olmak üzere,
ilerleyen yıllarda da eğitime desteğini hiçbir
zaman esirgemeyecekti.

Ne yazık ki 1939 yılı acı bir haberle bitti. 27
Aralık 1939'da başta Erzincan olmak üzere
beraberinde 11 vilayetin etkilendiği büyük bir
deprem yaşandı. Bu deprem Anadolu coğ-
rafasının gördüğü en büyük depremlerden

biriydi.²¹ Ülkemizde en çok depremin yaşandı-
ğı Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde bulunan
Erzincan, o gün 7,9 şiddetiyle sarsılmıştı. Res-
mi rakamlara göre 32.968 kişi hayatını kay-
betmiş, 11.720 bina yıkılmış ve binlerce hayvan
telef olmuştu. Erzincan Depremi, dünya tari-
hinde o zamana dek insan kaybında en büyük
27'inci depremken, yalnızca 20'inci yüzyıl için
bakıldığında, can kayıplarında 8. sıradaydı.

21) 1939 Erzincan Büyük Depremi, İlhan Haçın, Arş. Gör. Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas/Türkiye

*Antalya Ticaret Borsası binasından
Kalekapısı... 1930 sonları...*

Bu büyük yıkımın ardından gerek gönüllü, gerekse resmi makamların talimatıyla yardımlar yapılmaya başladı. Depremzedelerin beslenme, tedavi, nakil gibi ihtiyaçları için tüm ülke seferber olmuştu. Antalya Ticaret Borsası da üzerine düşeni yapmak için bir bütçe ayırdı.

1940 yılı hem yurttta hem de dünyada oldukça sancılı bir başlangıç yapmıştı. Yıl yarılandığın-

da etkiler tüm ağırlığıyla hissedilmeye devam etti. Her açıdan tasarruf yapmaya çaba gösterildi. Devlet daireleri ve kurumlarda tüketilen kağıt miktarında %40 oranında tasarruf yapılması hakkında Ticaret Vekaleti'nden emir geldi. Bu tür emirler artık sık sık tekrarlanacak ve Borsa da diğer tüm kurumlar gibi üzerine düşeni yapacaktı.

Antalya ticaret ve zahire borsasında

Ticaret ve zahire borsasında bir ay içinde 629686 kilo buğday, 8614 kilo arpa, 1040 kilo Melez, 20 bin kilo susam, 8 bin kilo çeltik satılmıştır. Borsa reisliğine fabrikatör Kazım Ekmekçi oğlu, azalıklara da Mehmet Kaptan, Mehmet, Hüseyin, Hasan Ali ve Tevfik seçilmişlerdir. Borsa teşkilatı ıslah edilmiş, köylünün menfaatlerinin korunması için tedbirler alınmıştır.

Son Posta Gazetesi • 05.05.1936

Antalya borsası yeni idare hey'eti

Borsa İdare Hey'eti reisliğine Musa Kazım Ekmekçi oğlu, azalıklara Ahmet Kaysap oğlu, Hüseyin Kabadayı, İbrahim Kiremitçi, Ali Morali, Hasan Ali Gönen, Murad Yerebakan seçilmişlerdir. *Son Posta Gazetesi • 17.07.1937*

da kalarak ölmüştür.
Antalya borsası yeni idare hey'eti
Antalya (Hıusul) — Borsa İdare hey'eti
reisliğine Musa Kazım Ekmekçi oğlu, azalıklara Ahmet Kaysap oğlu, Hüseyin Kabadayı, İbrahim Kiremitçi, Ali Morali, Hasan Ali Gönen, Murad Yerebakan seçilmişlerdir.
Bir kadın vapurda doğurdu

Antalya ticaret ve zahire borsasında
Antalya (Özel) — Ticaret ve zahire borsasında bir ay içinde 629686 kilo buğday, 8614 kilo arpa, 1040 kilo Melez, 20 bin kilo susam, 8 bin kilo çeltik satılmıştır. Borsa reisliğine fabrikatör Kazım Ekmekçi oğlu, azalıklara da Mehmet Kaptan, Mehmet, Hüseyin, Hasan Ali ve Tevfik seçilmişlerdir. Borsa teşkilatı ıslah edilmiş, köylünün menfaatlerinin korunması için tedbirler alınmıştır.
Antalya postanesi

TMO, ATB'nin kiracısı oluyor

Tüm savaş koşullarına ve ülkenin başına gelen büyük doğal afete karşın günlük hayat bir şekilde devam ediyordu. 20 Ağustos'ta başlayıp 20 Eylül 1940'ta bitmesi planlanan İzmir Enternasyonal Fuarı'na az bir süre kalmıştı. Yerli sanayi,

ziraat ve ticaret firmalarının geniş ölçekte iş-tirakleri hakkında çalışmalar başlatıldı. Borsa da bu çalışmalara katıldı. Aynı dönemde Borsa binasının üst katında bulunan iki oda Toprak Mahsulleri Ofisi'nin (TMO) kullanımı için kiraya verildi.

Savaşın tüm dünyada etkileri hem farklıydı hem de neredeyse tamamen aynıydı. Çeşitli kaynakların kıtlığı, insan kayıpları ve işgücünün azalmasının yanı sıra casusluk şüpheleri, vatan hainliği gibi bir takım durumlarda hayatı oldukça zorlaştıran faktörler arasındaydı.

O günlerde İngiliz tebaasından bir isim Antalya'da dikkat çekmeye başladı. İsmi Norman Noor olan bu kişinin tam olarak ne maksatla kentte olduğu anlaşılamamıştı. Ticaret Vekaleti ve Hariciye Vekaleti Norman Noor üzerinde araştırma yaptı. Yapılan tenkitler sonucunda Norman Noor'un İngiliz hükümet daireleriyle ya da Birleşik Krallık Korporasyonu ile bir bağlantısı olmadığı anlaşıldı. Bu bilgi Borsa da dahil olmak üzere gerekli görülen diğer tüm kurumlarca paylaşıldı. Benzer bilgiler sık gelir, kurumlar haberdar edilir olmuştu.

TMO artık birçok ürünün hangi elden, ne kadar çıktığını daha sıkı takibe almıştı. Borsa'ya gelen yulafın ofise gönderilmeden satılmaması için simsarlara talimat gönderildi. Kimi simsarların bu uygulamaya uymadıkları ve kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettikleri görüldü.

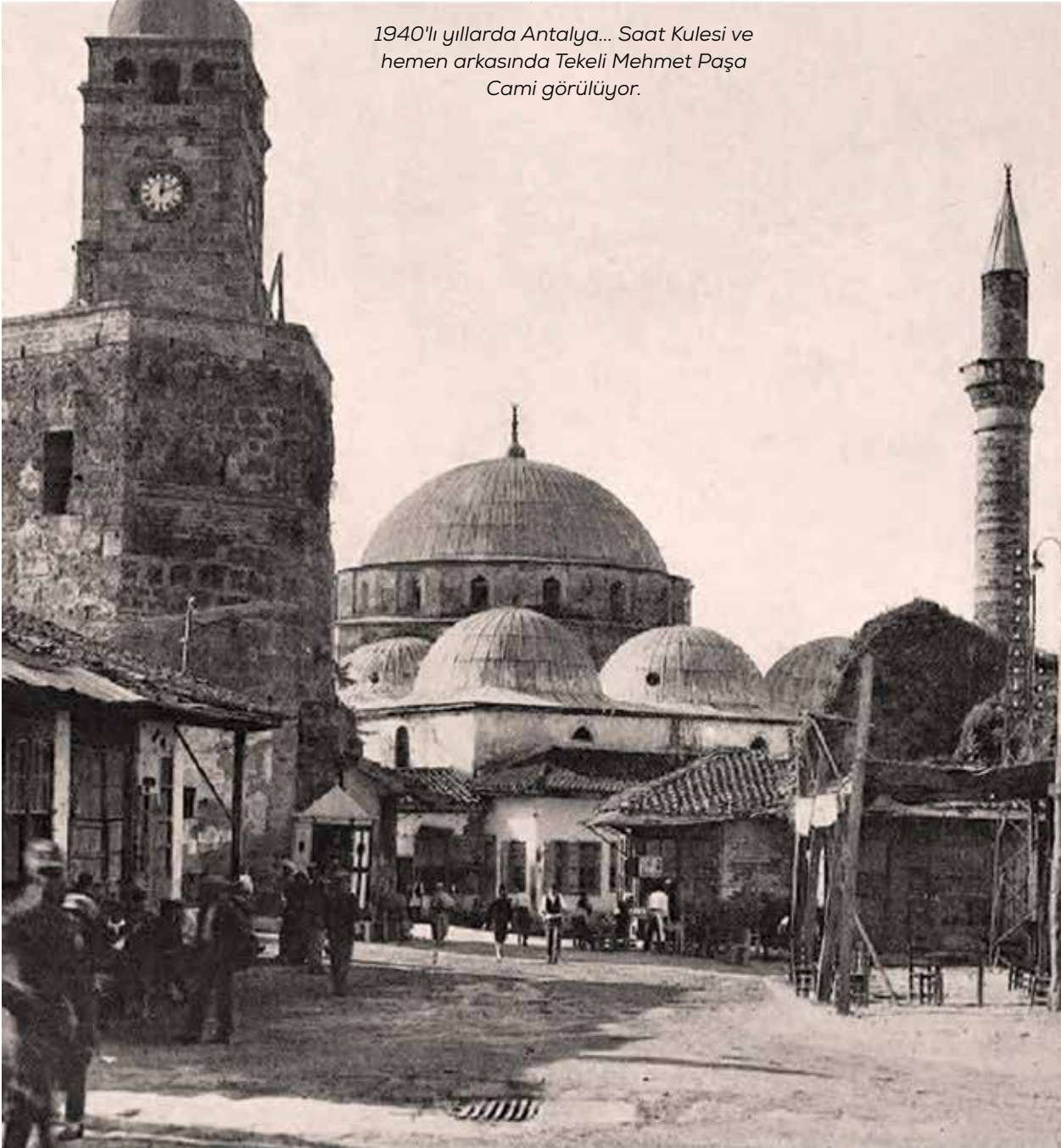
Örneğin 1940 yılının yaz ayları bu tür olaylara sıkça tanıklık etmiştir. 29 Temmuz'da Borsa'ya gelen yulaf 500 kiloyu, 3 Ağustos'ta gelen yulaf 700 kiloyu geçmediği halde Borsa cetvelinde bu iki günde 9.746 kilo yulaf satış muamelesi yapıldığı görüldü. Bu bilgiye göre söz konusu satışlar Toprak Mahsulleri Ofisi'ne haber verilmeden yapılmıştı. Takip eden günler-

de Borsa'da satışa sunulan yulafın simsarlarca en son fiyatın ofis ajanlığına bildirilmediği ve ofise haber verilmeden yapılan satışlarda uygulanan fiyatların, ofisin verdiği fiyattan aşağıda olduğu anlaşıldı. Borsa, simsarların bu tavrı nedeniyle ofisle sık sık karşı karşıya kalmış, açıklama yapmak zorunda kalmıştı.

Bu dönemde simsarlar sıklıkla Borsa'dan gizli satışlar yapar olmuşlardı. 4 Ekim tarihli toplantıda da yine benzer konular görüşüldü. TMO, durumla ilgili Borsa'ya sürekli yazı gönderiyordu. En sonunda Borsa çareyi simsarlara ceza kesmekte buldu. Ancak yine de Mintika Ticaret Müdürlüğü'nün teftişinden kurtulamadı. Sonradan anlaşıldı ki bu teftişler genel olarak hemen tüm Borsalara yapılmaktaydı ve genellikle benzer hatalarla karşılaşılmaktaydı. Antalya Ticaret Borsası'nın sorumluluğundaki simsarlık müessesesinde kusurlar tespit edilmişti. Bunların derhal yoluna konmasına ve sonrasında daha titiz çalışılmasına karar verilerek teftiş süreci sorunsuz bir şekilde atlatıldı.

Zorlu geçen 1940 yılının 30 Aralık günü Dahiliye Vekaleti çeşitli emirler yayınladı. Bu emirler 1941 yılının da çok parlak başlayamayacağını göstergesi gibiydi. Emirler savaş koşullarının getirdiği bir takım zorunlulukları içeriyordu. Işıkların söndürülmeleri ve karartmalar gibi... Geceleri belli bir saatten sonra yapılacak olan karartmalar her ne kadar savaşa girilmese de savaştan etkilenmemenin olanaksız olduğunu gösterir nitelikteydi.

1940'lı yıllarda Antalya... Saat Kulesi ve
hemen arkasında Tekeli Mehmet Paşa
Cami görülüyor.

Dönemin sloganı: En az iki misli ürün!

Yeni yıllar birlikte Türkiye gerçek anlamda bir seferberlik ilan etmişti.²² Savaşa girilmemesi tamamen siyasi bir adım gibi görülse de ziraatle ilgili önemli tedbirler alınması gerekmişti. Yeterli miktarda gıdanın üretimi, saklanması ve pay edilmesi gibi önemli sorunlar geleceği ele geçirmişti. Hükümet bu iase sorununu çözmek adına ekim seferberliği de başlattı. “En az iki misli ürün!” parolasıyla harekete geçildi. Amaç; ekil-

miş arazi bırakmamak ve verimli ürün elde etmektir. “Milli Korunma Kanunu” ile hükumete, ekonomiye müdahale edebilmek için çok geniş yetki ve görevler verilmesi de bu konuda yapılan çalışmalara büyük bir katkı sağladı. Ülke, savaşı sınırlarından uzak tutmak için güçlü ve kuvvetli bir orduyu beslemek durumunda kalmıştı. İaşenin büyük oranda orduya tahsis edilmesinin sebebi buydu.

22) Özer, Sevilay, “II. Dünya Savaşı Yıllarında Ekim seferberliği”, CTAD, yıl 8, sayı 15 (Bahar 2012), 31-49)

Kıtlık döneminde kriz yönetimi

Ahmet Hamdi Başar²³ bu durumu şu sözleriyle özetlemiştir; “İaş davasının doğuşu çok enteresandır. Birdenbire duvara çarptıktan sonra karanlıkta yürüdüğünü anlayan insan gibi iaş davası

önümüze gelinceye kadar ne halkımızın öteden beri beslenemediğinden ve ekonomik kifayetsizliğinden, ne de harp halinin çıkışından sonra mal yetiştirme ve harcama muvazenesini bozan şartlar dolayısıyla mal yokluğundan ve

23) Ahmet Hamdi Başar, Davalarımız, Ankara, 1943, s. 171.)

istihlak çokluğundan dolayı bir buhrana savaş yıllarında düşeceğimizden haberdar olmadık.”

Ragıp Ziya Mağden²⁴ ise o günleri şöyle anlatmıştır; “Herkes hatırlayacaktır ki, 1939 senesini atlatıp ta 1940 senesine girildiği zaman, vaziyetin ağırlığı gittikçe artmağa yüz tutmuştu. Bir yandan halkının, öbür taraftan, mevcudu gittikçe artmaya başlayan ordunun iâşe ve ibatesiyle mükellef bulunan memleketimizin vaziyeti gittikçe ağırlaşıyordu. Hububat, günden güne serbest piyasadan çekiliyor; bütün gıda maddeleri inanılmaz fiyatlarla satılıyor; konulan tayın usulleri geniş sızıltıları mucip oluyor ve kimseyi memnun edemiyordu... Fakat... Her şeye ve her şeye rağmen, memleket, ordusunu ve halkını aç bırakmamak ve beslemek mevkiinde ve mecburiyetinde idi.”

Dönemin şartları zorlayıcıydı. Toprak Mahsulleri Ofisi’nin (TMO) stoklarında olması gerekenden çok daha az ürün vardı. Toprak Mahsulleri Ofisi, iyi bir ürün yılı olmasına rağmen 1940 yılında hem üreticilerin hem de tüccarların olumsuz beklentilerle stoklama girişimleri neticesinde ürünün yeterli bir bölümünü satın alamamıştı. 1940 yılı sonlarına doğru, Toprak Mahsulleri Ofisi’nin hububat stokları erimeye başladı ve iâşe sorunu ciddi bir noktaya geldi. Buğday sıkıntısının her yerde hissedilmesi-

le birlikte hükümetin aldığı önlemlerden birisi ekmeğin üretim kalitesini kontrol altına almak olmuştu. Dahiliye Vekaleti’nden valilere gönderilen bir genelgeyle belediyeler aracılığıyla ekmeğin randıman miktarının bütün fırınlarda aynı olması istenmişti. 26 Ekim 1940 tarihli ve Dahiliye Vekaleti’nden Başvekalet Müsteşarlığı’na gönderilen bir yazıda, İstanbul’dan 80 randımanlı tek tip undan mamul ekmekle, 86 randımanlı asker unundan imal edilmiş ekmeğin, kaliteyi bizzat görmek isteyen Başvekil Refik Saydam’a sunulduğu belirtiliyordu. Hükümet, piyasadaki buğday azlığına yönelik Milli Korunma Kanunu’na dayanarak Aralık 1940’ta hububata el koyma kararı alarak yeni bir uygulama başlattı.

Başvekaletten yapılan bir tebliğde tüccarların elinde bulunan buğday ve çavdara el koyulacağı açıklandı. Buna göre hükümet, Milli Korunma Kanunu’nun 14. maddesine dayanarak hububat ticaretiyle meşgul olmayan üreticiler dışındaki bütün gerçek ve tüzel kişilere ait buğday ve çavdar mahsulünü belirlediği fiyatlar üzerinden satın alacaktı.²⁵

24) Ragıp Ziya Mağden, Zirai Kombinalar, Ankara, 1949, s.9.

25) Doç. Dr. Bülent Bakar, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, “İstanbul’da Ekmek Karnesi Uygulaması, Karne ve Ekmek Suistimalleri (1942-1946), Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları, Yıl: 2013/2,cilt: 12, sayı: 24, sf.1-60

Bir yandan kıtlık, bir yandan hayatı güzelleştirme çabaları

Ancak hayat her şeye rağmen devam etmeliydi. Kıtlık için tüm kurumlar, üreticiler ve tüketiciler ellerinden geldiğince hükumete destek olmalı, kentler daha insancıl yaşam koşullarına ulaşmalıydı. Bu amaçlar doğrultusunda 1941 yılının Nisan ayında Antalya merkezinin imarı ve güzelleştirilmesi için bir çeşit dernek kuruldu. "İmar ve Güzelleştirme Cemiyeti" adını alan derneğe tüm müesseseler, şirketler, tüccarlar ve esnaf yardım etti. Borsa da bu cemiyete yardım etmek için gereken bütçeyi ayırmaya karar verdi. Yüksek Ticaret Vekaleti'ne sunulan 1941 yılı bütçesine göre Borsa'nın 495 lira parası vardı. Ticaret Odası, Ticaret Borsası'nın bina inşaatı için 200 lira borç vermişti. Ticaret Odası da Cemiyet'e bağış yapmak istemekteydi. Böylece Borsa 250 lirasını kendi adına 200 lirasını da borcuna karşılık Ticaret Odası adına olmak üzere toplamda Cemiyet'e 450 lira bağışladı.

Yine kayıt dışı işlemlerin sıklıkla yapıldığı ve Borsa'nın bu tür uygulamaların önüne geçemediği bir dönemdi. Borsa'ya gelmesi gereken susamların haricen satılarak kuralların ihlal edildiği görüldü. Borsa komiserleri yeniden görevlendirildi ve kayıt dışı satışların önüne geçmeye çalışıldı. Bu tür işler yapanlar hakkında zabıt tutulmasına, gerekirse belediye ve

emniyetten de yardım alınmasına karar verildi. Bu kararın hayata geçirilebilmesi için il müdürlüklerine yazılar yazıldı ve gönderildi.

1930'lu yıllarda Antalyalı tahtacılar...

Barış ERAŞKIN Arşivi

Savaş koşullarında ATB'nin çalışma şartları zorlaşıyor

Türkiye, 2. Dünya Savaşı'na girmediyse de oluşabilecek tehditler karşısında her an tetikte bekliyordu. Fotoğrafta Ayasofya'nın minaresine konuşlanmış askerler görülüyor.

Yını dönemde Borsa binasının üst katındaki üç oda TMO'ya yıllık 300 lira karşılığında kiralandı. TMO'nun Borsa'nın kiracısı olması bazı işlemlerin iptal edilebileceği ya da Borsa'ya ayrıcalık tanınacağı anlamına gelmiyordu. Nitekim bir süre sonra Toprak Mahsulleri Ofisi buğday, yulaf ve mısır el koydu. Artık Borsa'nın yegane gelir kaynağı susam, çeltik, fasulye ve nohut gibi hububatı. Ama bu ürünlerin de kayıt dışı olarak alınıp satılması, işleri içinden çıkılmaz hale getirmişti.

TMO'nun kimi ürünlere bu şekilde el koymasının haklı gerekçeleri vardı. Bu dönemde savaş giren ya da girmeyen bütün uluslar, ulusal kaynaklarını savaşın emrine vermek zorunda kalmışlar ve insan, makine, ham madde imkanlarını savaş için seferber etmişlerdi.²⁶ 1940-1944 arası, yani İkinci Dünya Savaşı boyunca ve elbette ki sonrasında ekonomik hamleler yapmak genç cumhuriyet için oldukça zor olmuştu. Üstelik Osmanlı hububatı hiçbir zaman kendisi üretmemiş; her zaman ithal etmişti. Bu nedenle Cumhuriyet hükümeti, savaş ve kıtlık koşullarında getirdiği bazı düzenlemelerde beklenen sonuçları alamamıştı.

1941 yılında Borsa gelirinde büyük bir düşüş yaşandı. Savaş ekonomisi ve TMO'nun çeşitli ürünlere zorunlu olarak el koyması Borsa'yı iyiden iyiye zor duruma sokmuştu. Birçok personel silahaltına alınmıştı. Üreticinin de genç ve sağlıklı olanları yine silahaltındaydı. Bu da

zaten kısıtlı olan ürün miktarını iyice kısıtlı hale getirmişti. Borsa artık personelinin ücretlerini bile öderken zorluk çekmekteydi. Bu şartlar altında tescil ve tahsil memurlarıyla odacının işlerine son vermek zorunda kalındı.

Yurttaşlar genel olarak zor durumdaydı. Yoksul ve bakımsız kalmışlardı. Borsa bu durumdaki yurttaşlar için Halkevi'ne, Müteferrika Tertibi'nden beşer lira bağışta bulundu.

Tüm yokluk ve yoksulluğuyla 1941 yılı sona erse de 1942 için dünyada pek de umut yoktu. Daha yılın başında tüm yurttaki çuval temininde güçlük çekilmeye başlanmıştı. Ticaret Vekaleti 26 Ocak 1942 tarihinde bir genelge yayınladı. Hayat pahalılığı arttıkça yardım ve bağış ihtiyacı da artmaktaydı. Bu doğrultuda Borsa, 1942 Şubat'ında Ticaret ve Sanayi Odaları'yla birlikte Borsa ve Oda çalışanlarına genel pahalılık, yakacak ve çocuk zammı yaptı.

Tarih Nisan 1942'yi gösterirken baharla birlikte Borsa'nın seçim dönemi gelmişti. Borsa reisliğine Ziraat Bank Şubesi mümessili Kemal Yasa, reis vekilliğine Murat Yerebakan ve sandık emniyetine de Hasan Ali Gönen seçildiler.

Mayıs ayına doğru ipek kozası üreticilerinin çıkarları göz önünde tutularak; alışverişin Zerdalilik Mahallesi'nde bulunan kahvehanelerin ön kısmında, Borsa memurlarının gözetiminde yapılmasına karar verildi. Bu bölgeye koza alışverişi bitinceye kadar on lira kira ödendi.

26) Prof. Dr. Mahmut Arslan, İstanbul Aydın Üniversitesi, "2. Dünya Savaşı ve Türkiye'de Savaş Ekonomisi" Aydın Toplum ve İnsan Dergisi, yıl 2, sayı 2-2016 (1-14)

İpek Böcekçiliği

Antalya'da ipek böcekçiliği 19'uncu yüzyılın ilk yıllarında başlamış ve şehir, 1940'lara kadar, Türkiye'nin önemli ipekçilik merkezlerinden biri olmuştur.

Mübadele öncesinde Antalya'da ipek üretimi yapan kişilerin çoğunu gayrimüslimler oluştuyordu. Mübadele sonrasında da artan ipek üretimi yöneticilerin de dikkatini çektiği için, Antalya'da önce İpekçilik İstasyonu, akabinde de İpekböcekçilik Mektebi açılmıştır. İpekböcekçiliği, İlk Ertik ve Teknik Dershaneleri ve Kursları arasında yer alırken, bu kursların Maarif Vekaleti'ne bağlı olmasına karşın, Bakanlıkta İpekböcekçiliği Mektebi'yle ilgili resmi bir kayda rastlanmıyor.

Antalya'da, Cumhuriyet'in kurulduğu yıllarda bir "Numune Böcekhanesi" bulunuyordu. Daha sonra böcekçiliğin ekonomik ve toplumsal getirileri dikkate alındı ve Antalya'da ipekçiliğin daha iyi şartlarda yapılması için 1928'de Özel İdare tarafından Yenikapı'da İpek Böcekçiliği İstasyonu kuruldu.

Özel İdare kaynaklarıyla Karaalioğlu Bahçesi'nde 1931'de inşa edilen Böcekçilik Mektebi'nin yanına, İpekböcekçilik İstasyonu'nun inşa edilmesine dair karar Mayıs 1934'te alındı. İpekböcekçilik İstasyonu'nun tam teşkilatlı olarak faaliyete başlaması ise 1936 Nisan'ını buldu. Bütün bunların sonucunda Antalya'da ipekçilik alanında faaliyette bulunmak üzere 50.000 lira sermayeli Antalya İpekçilik T.A.Ş.

Bugün Karaalioğlu Parkı içinde kalan İpekçilik ve Böcekçilik Tedrisat Dairesi. (solda) 07 Mart 1931
Yine Karaalioğlu Parkı içinde 1934 yılında yapımı tamamlanan Böcekhanesi ve Kışlak binası. 30 Ağustos 1934

Barış ERAŞKIN Arşivi

*İpekböcekçilik Mektebi'nde mancinığa ipek çekiliyor...
5 Haziran 1931 📷 Barış ERAŞKIN Arşivi*

kuruldu. Ancak kuruluş sözleşmesinin onayında Atatürk'ün de imzası olan Antalya İpekçilik T.A.Ş., ekonomik kriz yüzünden faaliyetlerine başlamadan fesh edildi.

Eskiden şehrin önemli bir ticaret etkinliği olan ipekçilik, Bursa ile Antalya arasında bir çeşit değiş-tokuş şeklinde yürütülürdü. Bursa'dan Antalya'ya ham madde olarak ipek böceği tohumu gelir, Antalya'da üretilen ham ipek ise işlenmek üzere Bursa'ya gönderilirdi. Üretilen ipeğin bir kısmı şehirdeki ipekhane ve atölyelerde işlenip mendil, gecelik, çarşaf yapılarak kullanılırdı.

1930-1938 arasında faaliyet gösteren İpekböcekçilik Mektebi'nden 150 öğrenci mezun olmuştur. 1930-1937 arasında ortalama 15-20 öğrenci mevcudu bulunan okulun 1938'deki öğrenci

sayısı, 36'sı kadın olmak üzere 136'ya çıktı ve bu öğrencilerden 75'i mezun oldu. Okul bünyesindeki Böcekçilik İstasyonu okulla birlikte kapanmamış, bir süre daha faaliyetine devam etmiştir.

Okul, resmi kayıtlara göre 1939'da kapan- sa da okulun etkisiyle ipekçiliğe ilgi artmış ve 1949'da Antalya'da yaş koza üretimi 60 ton olarak gerçekleşmişti. 1930'da gerçekleşen 32 tonluk üretimle kıyaslandığında üretimin iki katına çıkmış olduğu görülür.

KAYNAK: Deniz, Muzaffer. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Antalya Şehrinde Eğitim (1923-1950) Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Doktora tezi (2009).

Bu sıralarda Antalya Merkezini İmar ve Güzelleştirme Cemiyeti'ne 50 lira daha bağış yapıldı. Aradan yalnızca birkaç hafta geçmesine karşın 1 Temmuz 1942'de yeniden bir reis seçimi yapılmak zorunda kalındı. Çünkü reis Kemal Yasa'nın Balıkesir Ziraat Bankası şubesi müdürlüğüne tayini çıkmıştı. Yerine önceki reis vekili Murat Yerebakan, reis vekilliğineyse Ahmet Ak seçildi.

Borsa seçimlerini kazanan Murat Yerebakan'ın reisiği, Ticaret Bakanlığı'na tasdik edildi.

Antalya Gazetesi, 25 Nisan 1944

Borsa maddi açıdan ne kadar çabalasa da aşamadığı zor zamanlar yaşıyordu. Ancak artık ertelenmesi mümkün olmayan bir takım tadilatların da yapılması gerekmekteydi. Örneğin Borsa alım satım salonu, oldukça kullanışsız haldeydi. Boylu boyunca bir tadilat mümkün olmadığı gibi alınacak bir masa bile uzun müzakereler sonunda karara bağlanabiliyordu. Tüccar ve simsarların ayrı ayrı yerlerde, sergi yapmak isteyen üretici ayrı yerde olacak şekilde bir düzenlemeye ihtiyaç vardı. Aynı zamanda memur ve müstahdemlerin maaşlarının da muntazam şekilde ödenmesi gerekmekteydi. Sonunda bu gelir eksikliği için simsarların aldıkları paranın üçte birini Borsa'ya, üçte ikisini kendilerine almaları uygun görüldü ve gerekli yerlere konuyla ilgili yazılar yazıldı. Borsa'nın memur ve müstahdemlerinin de giyim eşyalarıyla ilgili eksiklikleri vardı. Bu eksiklikleri giderebilmek için de Sümerbank'la görüşmeler yapıldı.

Yaklaşık bir yıl önce Zerdalilik Mahallesi'nde yapılan koza alışverişi 1943 senesinde İhmak Fabrikası'nda yapıldı.

1943 yılının Ekim ayına gelindiğinde neredeyse Antalya'daki tüm kurumların on yıldır ortaklaşa kullandığı Remington marka yazı makinesi artık kullanılamaz hale gelmişti. Defalarca tamirattan geçmiş; artık tamirat işe yaramamaya başlamıştı. Makine bir hurdacıya satıldı ve yeni bir makine alındı.

Savaş biterken dış ticaret dengesi fazla veriyor

1 944 yılının sonunda sevindirici bir istatistik ortaya çıktı. O yıl toplam ihracat ithalattan fazlaydı. 1944 yılında Türkiye'nin ihracat tutarı 177.900.000 dolar, ithalat tutarıysa 126.200.000 dolardı. Buna göre dış ticaret dengesinde 51.700.000 dolarlık bir fazla sağlanmıştı. İhraç edilen maddeler arasında tarım ürünleri ve ham madde (özellikle krom) başta geliyordu. Önceki yıl ihracat tutarı 196.700.000 dolar, ithalat tutarıysa 155.300.000 dolardı.

1945 yılına gelindiğinde savaş hızını kesmişti. Yaralar artık yavaş yavaş sarılmaya başlamıştı. İnsanlar artık sokağa çıkarken eskisi gibi korku içinde değillerdi. Yeniden huzur ve barışın gelmesi Avrupa'da gülümseyen yüzleri geri getirdi. Londra sokaklarında mutlu İngilizler, düşmanlıkların sona ermesini kutluyorlardı. 20 Kasım 1945'te Avrupa'da taş taş üstüne bırakmayan Nazi liderleri Nürnberg'de mahkemeye çıkarıldılar. Hitler'in eski yardımcıları suçlarının hesabını vermek üzere İngiltere, Amerika, Rusya ve Fransa tarafından kurulan bir mahkeme önüne çıkarıldılar. ABD Baş-

savcısı Jackson, "Dünya barışına karşı işlenen suçlarla ilgili tarihin ilk mahkemesini açarken ciddi bir sorumluluk yüklenmiş bulunuyorum. Lanetlemek ve cezalandırmak üzere olduğumuz bu suçlular öyle hesaplı, öyle kötü niyetli ve öyle yıkıcı ki medeniyet bunların affedilmesini asla hoş görmez" şeklinde konuştu.

Dünya savaşın yaralarını sarmaya ve normal bir hayata geçmeye çabalarken Türkiye'de demokrasi adına yeni bir adım atıldı. 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti kuruldu. Kurucular Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü'ydü. Partinin genel başkanlığına Celal Bayar getirildi. Yeni kurulan partinin temel ilkeleri "liberalizm" ve "demokrasi" idi.²⁷

1947 yılında Cumhuriyet bayramının 24'üncü yılı kutlamaları yaklaşmıştı. Kutlamalar birkaç kurum tarafından ortaklaşa tertip edilecekti. Borsa da bu iştirake 500 lira bütçe ayırdı. Takip eden yıllar nispeten sakin ve rutinin pek dışına çıkmadan geçti. Borsa üzerine düşen görevleri yerine getirmeye, ülkeye çok partili dönemin getirdiği yeni şartlara uyum sağlamaya çabalıyordu.

27) <http://www.almanaktr.com/index.php/turkiye-den-olaylar/turkiye-1940-1949/114-turkiye-1946>

ATB binasında yangın

1 958 yılının Temmuz ve Ağustos ayları arasında Borsa binasında bir yangın çıktı. Kayıtlarda, olayın tam tarihine ne yazık ki rastlanmıyor. Felakete maruz kalan tüccarların ihtiyacı olan yardımlar için Borsa harekete geçti. Üstelik yine bir tadilat masrafı çıkmıştı. 1958 yılı bütçesinden 15.000 lira ayrıldı ve gereken yerlere harlandı. Tadilatın gecikmesi yeni bir yangın riskini de getirdiğinden, inşaat mümkün olan en kısa sürede yapılmak zorundaydı. Ancak imkanlar öylesine kısıtlıydı ki elzem önlemlerin alınması dışında neredeyse hiçbir şey yapılamıyordu. Yapılması gereken tadilat ancak iki yıl sonra, Ağustos 1960'ta gerçekleştirilebildi.

Borsa kendi bünyesinde bir "Ziraî Komite" kurmayı düşündü. Yönetim kurulu bu komite için kimlerin görevlendirileceğini uzun süre tartıştı. Sonuç olarak Ali Gönen başkanlığında bir komite tertip edildi.

1964 yılında kente bir Atatürk anıtı yapılması kararı alındı. Borsa bu anıtın yapımı için 5000 lira yardım yaptı. Mimar Tarık Akıltopu bu anıtın yapımını anılarında şöyle anlatır; "Muharrem bey bir gün bana 'Akıltopu, paramız epey birikti, bu işe başlasak iyi olacak'dedi. Bundan

sonraki iş bana düşüyordu. Bu işin nasıl yapılacağı hakkında bilgi almak için İstanbul'a, mezun olduğum okula Güzel Sanatlar Akademisi'ne gittim. Hocam profesör mimar rahmetli Sedat Hakkı Eldem ve Mehmet Ali Handan ile görüştüm. Bana yarışma şartname örnekleri verdiler ve iki kademeli yarışma yapmamızı önerdiler. Dernek olarak bu yarışmayı gazetelerle Türk heykeltıraşlarına duyurduk. 28 heykeltıraş yarışmaya katıldı. Projeler Teknik Üniversite salonlarında sergilendi teşkil edilen seçici jüri heyetinde derneği temsilen ben de bulunuyordum. 28 proje içinden 5 proje ikinci yarışmaya girme hakkı kazandı. 5 proje sahibi heykeltıraş arasında yapılan ikinci yarışmada bugün uygulamasını yapmış olduğumuz Silifkeli Profesör Heykeltıraş Hüseyin Gezer'in projesi birinciliği kazandı. Bu arada biz dernek olarak anıtın yapılacağı yeri tespit ettirmek için iki profesör mimar davet ettik. Ben onlara muhtelif yerler gösterdim. Neticede anıtın şimdiki bulunduğu yer, Cumhuriyet Meydanı uygun görüldü."²⁸

1964 sonbaharında ülke yeniden bir depremle sarsıldı. Balıkesir'in Manyas ilçesi 7,0 büyüklüğünde bir deprem yaşadı. Ana deprem öncesinde yaşanan öncü deprem, can kaybının az olmasını sağlamıştı. Korkutan öncü depremle

28) Dünden Bugüne Antalya Kültür Bakanlığı, cilt 2, sayfa 526-527)

Borsa'nın gözde salonu!

Antbirlik Umumî Heyetinin Yıllık Kongresi

Ocak ayının dördüncü günü şehrimizde yapılacaktır.

Vilâyetimizin binlerce pamuk müstahsilinin aza bulunduğu Antbirlik Pamuk, Narenciye ve Muz Kooperatifi Umumi heyeti senelik kongresi 4 Ocak Çarşamba günü toplanacaktır.

Ticaret Borsası salonunda yapılacak olan iş-timaman hazırlıklarına şimdiden başlanılmıştır.

ANTALYANIN NOTU:

de, narenciye mevzuunda da fiilen çalışmalarına başlanması hususunda bir karar alınrsa, isabetli olacağından şüphe edilmemelidir. Son iki kongrede ortaklar da bu mevzuada ciddiyle durmuşlardır. Muz için belki mevsim ve zaman müsait değildir. Hattırlatmak bizden. Muvafık görülürse, alâkadarların müstahsile faydalı olacak kararı alacağından şüphe etmeyiniz.

Ticaret Borsası'nın salonu, 1950'li yıllarda sayısız organizasyona ev sahipliği yaptı.

Terziler Derneği

Yeni kurulan Terziler Derneği ilk kongresini pazar günü saat 10 da **Borsa salonunda** yapmıştır. Terzi küçük esnafımızın ilk kongresi gereken alakayı toplamış ve dürüst bir kongre yapılmıştır. Neticede, idare heyetince Hüseyin Mutlu, Salih Kılıç,

oğlu, Mehmet Sertbaş, Mustafa Terizkan, Mehmet Sındıraç, Mehmet Yalır, Mehmet Çobanoğlu. Denetçiliğe: Selâhattin Gemic, Muammer Zevkiler. Haysiyet Divanına: Hüseyin Mutlu, Niyazi İncirli seçilmişlerdir. Yeni idarecileri tebrik eder, başarılar dileriz.

Esnafspor kulübünün Kongresi bugün

Şehrimiz spor kulüplerinden Esnafspor kulübünün senelik kongresi bu sabah saat 10 da **Ticaret Borsası salonunda** yapılacaktır.

İlçalık kulübünün kongresi bugün

Şehrimizin güzide spor teşekküllerinden İlçalık spor kulübünün senelik kongresi bugün saat 10 da **Ticaret Borsası salonunda** ıera olunacaktır.

Berberler Derneği kongresi

Pazar günü **Borsa salonunda** yıllık kongresini yapan Berberler Derneği, yıllık çalışmalarını konuşup dilekleri de tesbit ettikten sonra seçimleri yapmıştır.

İdare heyetine: Kadir Tezel, Ali Kurun, Hasan Çalıç, Şevki Gençkal, Hü-

seyin İleri, Hüseyin Kıymaç. Denetçiliğe: Talat Dıyoğlu, İhsan Çalıç, Doğan Telışen. Haysiyet Divanına da: Ahmet Sönmez, Vedat Uyanık, Turgut Ergüç, Ünal Büyüktetin, Hilmi Kavas seçilmişlerdir. Berberlerimizi tebrik eder, başarılar dileriz.

halk dışarı çıkmış ve asıl deprem olduğunda enkaz altında kalma riski böylece azalmıştı. Resmi rakamlara göre 73 kişi hayatını kaybetmişti. Öte yandan maddi hasar oldukça yüksekti. Manyas'ta 1.805, Bandırma'da 690, Gönen'de 515 konut ağır hasarlı ya da tamamen yıkık durumdaydı.²⁹ Borsa yönetim kurulu felaketzedeler için 500 lira yardımda bulundu.

Aradan yaklaşık bir yıl geçmiş olmasına karşın Atatürk anıtının tamamlanması için hala bütçeye ihtiyaç vardı. Borsa bu kez 3.000 lira daha yardımda bulundu.

İhami Gönen, 1966 yılında Borsa'nın sadece bir üyesiydi. Ancak pamukla ilgili gelişmeleri yakından takip etmekteydi. Çekirdekli pamuk piyasasının düzenli bir hale getirilmesi için yapılan çalışmalarda sıklıkla yer almaya başladı.

29) deprem.afad.gov.tr (6 Ekim 1964 Manyas Depremi)

Antalya Ticaret Borsası'nın katkılarıyla hayata geçirilen Ulusal Yükseliş Anıtı, Cumhuriyet Meydanı'ndaki yerinde yükselmeye devam ediyor.

Pamuk, Borsa gündemini dolduruyor

Borsa kendisini Ankara'da yapılacak olan toplantıya katılmakla görevlendirdi. Bu toplantıda çerkeздеki pamuk alım satım mahallinin belirlenmesi, gerekli tesislerin yapılması gibi konular istişare edilmişti. Antalya'da ise Antalya Serik yolu üzerinde ve çırçır fabrikasının bitişiğindeki sahalarda 30-40 dekar arasında bir arazi alınması için yönetim kurulu gerekli teşebbüse geçmeye karar verdi. Arazi tutarı olan meblağın İzmir ve Mersin İhracatçı

Birlikleri'nden temin edilen 70 bin liradan karşılanması kararlaştırılmıştı. Ancak paranın henüz 45 bin lirası gelmediği için lüzum görülmesi halinde Borsa bu yatırımı kendi bütçesinden karşılamayı uyun gördü. Bu gerekçeyle 1963 yılına ait Türkiye Emlak Kredi Bankası tahvillerinin de satılması gündeme geldi.

Aradan birkaç ay zaman geçti. Bu zaman aralığında pamuk alım satımı için Karahayıt Mevkii'nde, Osman Ağaoğlu isimli kişiden bir arazi satın alınmıştı. Arazinin bu kişi tarafından eki-

PAMUĞUN BÖLGEDEKİ YERİ

Osmanlı döneminde ihracat için yetiştirilen pamuk ilk olarak Liverpool borsasında satışa çıkarıldı. Antalya bölgesinde pamukla ilgili ilk kayıtlar 1800'lü yılların başlarına rastlar. Ancak dönemin yer yer bataklıklarla kaplı ova koşullarında, insanların yerleşik düzen gerektiren pamuk üretimi gibi bir uğraşa ikna etmek zordu.

Dolayısıyla uzun süre az miktarda yetiştiriciliği yapıldı. 100 yıl kadar sonra 1914'te, sanayi bitkilerinin ekimini teşvik etmek amacıyla Ada-

na'dan 100 kilo Amerikan çeşidi pamuk tohumu getirildi ve Finike, Alanya ve Manavgat üreticilerine dağıtıldı. Bu ürünlerinin ziraatından beklenen verim alınınca, 1915 yılında bu defa 1.000 kilo pamuk tohumu daha getirildi.

Buna rağmen Antalya'da pamuk üretimi 1935 yılına kadar 300 hektarlık alanın üzerine çıkmadı. Teşviklere rağmen ekiliş alanının artmaması, insan sağlığını hayati düzeyde tehdit eden sıtma hastalığıdır. Özellikle sahil bandında uzun süren yaz mevsimlerinde sıt-

me hazır hale getirildiği anlaşıldı. Satışı yapan Osman Ağaoğlu'nun arazide üretim yapmakla ilgili Borsa'ya yazılı ya da sözlü herhangi bir açıklama yapmadığı anlaşılınca araziye pamuk ekiminin durdurulması için haber verildi. Osman Ağaoğlu ekim işlemini durdurdu ve arazi planlandığı gibi alım satım yeri olarak işlevine kavuştu.

1967 başlarında pamuk alım satımı için alınan araziye harcanan para, İzmir ve Mersin İhracatçı Birlikleri'nden henüz tahsil edilemeyen paralar nedeniyle Borsa'nın kendi bütçesinden ödenmişti. Nihayet İzmir ve Mersin İhracatçı Birlikleri ödemeleri gereken meblağı ödedi. Antalya Ticaret Borsası uzun zaman sonra ilk defa hatırı sayılır tutarda bir bütçeye kavuşmuştu. Ancak yönetimi Borsa'yı çok uzun

süre kıt kaynaklarla idare etmiş; kuvvetli bir tutumluluk alışkanlığı kazanmıştı. Bu alışkanlık, yönetimin eline para geçtiğinde de devam etti. Borsa bu parayı, bina ve arsalar hesabına aktardı ve ilerleyen dönemlerde yapılabilecek yatırımlar için saklamayı uygun gördü.

Borsa nihayet kabuğunu kırmış ve tanınmaya başlamıştı; yerel bir kurum olmanın ötesinde, ufkunu genişletebilecek her fırsatı değerlendirmek için özel çaba sarf ediyordu. Bu amaçla birlik üyesi Enver Ak'ın Moskova Ticaret ve Sanayi Odası'nın davetine icabet etmesi uygun görüldü ve Enver Ak böylece Şubat 1967'de Rusya ve Doğu Almanya'yı kapsayan seyahate çıktı.

ma, insanların hayatını tehdit eder boyuttaydı. Çok daha sonraları bile; 1950'li, 1960'lı yılları anlatan birçok Türk romanında Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Mahmut Makal gibi edebiyatçılar, pamuk tarlalarında sıtmayla boğuşan işçilerin hikayelerini anlatırlar.

Pamuk tarımının yaygınlaşmamasının bir önemli nedeni de nakliye sorunlarıydı. Pamuğun işleneceği fabrikalara taşınması konusu dönemin şartlarında çok önemli bir engeldi. Cumhuriyet hükümetleri tarafından yürütülen pamuk tarımını geliştirme çabaları, çeşit-

li özendirici uygulamalarla devam etti. Teşvik ediliyordu ve pamuk bire beş veren bir ürün olarak Antalyalı çiftçileri cezbediyordu ama mesela, 1927'de Antalya'da pamuk ekilen alan sadece 24 dönüm olmuştu. O tarladan 898 kg ürün alındı.

İşler 1935 yılında Antalya'da 3 adet çırçır fabrikasının açılmasıyla aniden değişti. 1936'da pamuk ekim alanı 4.000 hektara çıktı. 1937'de 1.000 dekara yerli pamuk çeşitleri ekildi. Aynı yıl 70 ton kadar yabancı menşeli Akala çeşidi pamuk tohumu kullanılmıştı. Pamuk üretiminin artışına paralel olarak ilerleyen yıllarda Antalya ve Finike'de 1'er çırçır fabrikası daha açıldı.

1937'de Antalya'da üretilen Akala pamuğu ülke içinde kullanılmaya ve ABD, İngiltere ve Fransa'ya ihraç edilmeye başlandı. 20'inci yüzyılın ortalarına (1949) gelindiğinde Antalya'da 100.000 dekar arazide pamuk üretimi yapılıyor ve 1949 itibarıyla kentte 20 adet çırçır fabrikası vardı. Üretim alanı 1950 yılında 180.000 dekara çıktı ve 20.000 ton ürün alındı.

O dönemde Antalya pamuğunun fiyatı Adana Borsası'na bağlı olarak

belirleniyordu. Bölge pamukçuluğu açısından olumsuz bir durumdu bu çünkü Antalya Pamuğu kalitesi ve benzersiz lif yapısıyla çok değerliydi. Sümerbank Genel Müdürlüğü 1951'de kentte bir alım satım ofisi açtı.

Bu arada Çukobirlik Müfettişi Celal Tefvik Seymen'in Antalya Pamuğu ile ilgili hazırladığı rapor üzerine 1952 yılında Antalya pamuğunu değerlendirmek için Antalya Pamuk ve Narenciye Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Antbirlik) kuruldu. 10.000 civarı ortağı bulunan Antbirlik'in 1968 yılındaki özvarlığı 16 milyon TL, gayrimenkullerinin tutarı ise 15 milyon TL düzeyine çıkmıştı. Kuruluş sadece Antalya'nın değil, Türkiye'nin en önemli çiftçi örgütlerinden biri haline gelmişti.

3 Nisan 1955'te, dönemin Başbakanı Adnan Menderes'in talimatıyla Antalya'da Pamuklu Dokuma Fabrikası kuruldu. Yaklaşık 2000 işçinin çalıştığı fabrika, 1967 yılında 5 milyon metre kumaş ile 239.000 kilogram pamuk ipliği imal ediyordu. Pamuk yetiştiriciliği bölge çiftçisi tarafından benimsenmiş ve çok geniş

alanlara yaygınlaşmıştı. Hasat döneminde ürün teslimatına gelen pamuk yüklü traktör römorkları, Antbirlik tesislerinin önünde kilometrelerce uzanan kuyruklar oluşturuyordu.

Antbirlik, ülkedeki sözleşmeli tarım modelinin de ilk örneklerini uyguluyordu. 1994 yılına gelindiğinde, Antalya'da pamuk ekiliş alanı 160.000 dekara; rekolte ise 50.530 tona çıkmıştı. Dekar başına verim ise 316 kg olmuştu.

Ancak zaman içinde Antalya'da karlılığı çok daha yüksek ürün seçenekleri ve bunları gerçekleştirmeye yarayan teknoloji gelince, pamuk bitkisinin Antalya'daki serüveni yeniden yüzyılın başlarındaki duruma döndü. Özellikle örtüaltı teknolojilerinin bölgeye hakim olmasıyla pamuk ekiliş alanları olağanüstü bir hızla azaldı. Bugün bölgedeki pamuk üretimi, 30 yıl önce zirve yaptığı yükseliş döneminden çok uzaktadır. Yine de bölgede yetişen pamuğun yüksek kalitesi ve toprağın pamuk tarımına çok uygun olması, gelecekte iyi planlanmış bir pamuk tarımının, yeniden yükseltilebileceğini düşündürür.

KAYNAKLAR:

Muhammet Güçlü – Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı / 20. Yüzyılın İlk Yarısında Antalya Şehri (1908-1950) Doktora Tezi

Firuzan Saç, Antalya Ekonomisi İçinde Turizmin Yeri, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm Anabilim Dalı, Doktora Tezi. İstanbul, 1996.

Faysal Mayak, Cumhuriyet Halk partisi Antalya Milletvekillerinin Şehirle İlgili Taleplerine Bakanlıklardan Gelen Cevaplar (1944), Tarih İncelemeleri Dergisi, Cilt XXVI, Sayı: 1, Temmuz/2011.

İlk markalaşma çalışmaları pamukla başladı

ilhami Gönen pamukla ilgili çalışmalarına devam etmekteydi. O günlerde Ticaret Bakanlığı pamuk tiplerini isimlendirmeye başlamıştı. Ancak Antalya pamukları için Anlaşmalı Memleketler Kontenjanı'nda ayrı bir kontenjan ayrılmamıştı. Bu nedenle Antalya'da yetişmesine rağmen Antalya pamuğuna "Ege" isminin verilmiş olması Borsa tarafından itiraz konusu edildi. Konuyla ilgili Ticaret Bakanlığı'na yazı gönderildi. Pamukla ilgili marka çıkışı; Antalya'da üretilen pamuğun başka bir bölgenin adıyla anılmasına, ürünün özelliklerinin yeterince anlaşılamamasına ve zamanla kıymetinin düşmesine neden olabilecekti. Bu nedenle Borsa'nın bu konuda aldığı tavır son derece önemliydi.

Bu olay, Antalya Ticaret Borsası'nın markalaşma konusundaki ilk girişimi sayılabilir. ATB sonraki dönemlerde bu yöndeki çalışmalarını

yurt çapında örnek olacak düzeyde geliştirecekti.

1967 yazında Ticaret Bakanlığı Standardizasyon Müdürlüğü, Tek Balya Kontrol Usulü ile ilgili yönetmeliği yayınladı. Pamuk balya standardizasyonu karmaşık bir sorun haline gelmeye başlamıştı. Pamukta standardizasyon ile düzgün pamuk balyası elde edilmek istenmişti. Burada yoğunluk, ağırlık, boyut, bağlamalar, paketleme ve etiketleme dikkate alınan değerlerdi. 1968'de ABD pamuk endüstrisi, ABD pamuklarının balyalanması ve paketlenmesi şartlarını oluşturmak ve geliştirmek için ABD Tarım Bakanlığı (USDA) ile birlikte çalışacak Joint Cotton Industry Bale Packing Committee'yi (JCIBPC), yani Pamuk Endüstrisi Ortak Balya Paketleme Komitesi'ni kurdu. Pamuk balya boyutları ve paketlemesinde standartlaşmanın faydaları şöyle ifade ediliyordu;

- Küresel Pamuk Birliği'nin sağlanması
- Şeffaflık ve işlemlerin daha kolay yürütülmesi
- Uluslararası kodlama
- Maliyetlerin optimum düzeyde tutulması
- Daha iyi lif kalitesi ve lif parametrelerinin kontrolü
- Sentetik elyaflar ile kıyaslama avantajı³⁰

Yivli Minare'ye ailecek çıkmış bir turistin objektifinden 1960'lı yılların sonunda Antalya... Ticaret Borsası binası karşıda görülüyor.

📷 Barış ERAŞKIN Arşivi

30) Tekstil Mühendisi Emel Ceyhun Sabır, Tekstil Mühendisi Gülten Güzel, Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, cilt 25, sayı 1-2, Haziran- Aralık 2010)

Ticaret Lisesi kurma fikri ortaya atılıyor

Balya standartları konusu Antalya özelinde bazı sorunları görünür kıldı. Öncelikle Antalya'nın henüz bir limanı yoktu. Ayrıca eksperler sadece bir sezonluk tecrübeye sahiptiler ve pamuk kontrolü hakkında yeterince tecrübeli değillerdi. İhracat süreçleri hızlı olabilmeyi gerektiriyordu. Bu nedenle eksperlerin işe hakim olmaları ve hızlı hareket edebilmeleri gerek-mektedir. Üstelik kentte liman olmaması işleri yeterince yavaşlatmaktaydı. Yükleme yapılacak olan gemilerin uzun müddet beklemele-rine imkan yoktu. Var olan eksper kadrosu da yetersizdi. Antalya için o dönemde asgari ola-

rak 15 ekspere ihtiyaç vardı. Üstelik Tek Balya Kontrol Usulü'nün getirdiği bir de depo gerek-sinimi vardı ki bu ihtiyacı işletmecilerin finanse edemeyecekleri de ortadaydı. Tüm bu sorun-lar göz önüne alındığında Ticaret Bakanlığı'na bir yazı yazıldı ve sıkıntılar ifade edildi.

O sırada Borsa alım satım alanının tanzimi söz konusuydu. Borsa'nın elinde halihazırda "Ada-na Kütlü Pazarı Planı" vardı. Bu planın alım sa-tım alanı için de uygulanabileceği düşünül-dü.

Borsa 1968 yılında, ticaret süreçlerinde nite-likli personel eksiğini tartışmaya başlamıştı. Bu tartışmalar, ticaret hayatını nitelikli personel ile destekleyecek bir girişim olarak, bir ticaret lisesi kurulması kararıyla sonuçlandı. O gün-lerde ortaya atılan bu fikir, Borsa'daki devam-lılık anlayışıyla, gelecekte gerçekleştirilecekti.

Eskiye binaya tadilat arayışları

Borsa gelir arayışlarını tartışırken, mevcut gayrimenkullerden aza-mi derecede faydalanma yönelimi oluştu. Bu amaçla Borsa binasının üstüne, ki-raya verilmesi düşüncesiyle, on odalı ilave bir kat çıkılması planlandı. 90 bin ila 100 bin lira

yatırım yapılması düşünülüyordu. İnşaat için lokantanın kiracısı Osman Palancı ile bir protokol yapıldı.

1969 yılı biterken, Borsa'nın yeni başkanı İbrahim Gök, yeni başkan vekili de Nabi Bilge olmuştu. Aradan yaklaşık bir ay geçtikten sonra binaya ilave kat inşaatıyla ilgili Mühendis İrfan Bölük ile görüşüldü. İrfan Bölük, İnşaat Mühendisleri Odası'nın (İMO) Ankara Şubesi'ne bağlı bir temsilciliği olarak Antalya İMO Şubesi'ni kuran ve 1978 yılına kadar İMO Ankara Şube'ye bağlı olarak çalışmalar yapan bir mühendisti.

Antalya Ticaret Borsası ve İrfan Bölük arasında 1969 yılının Aralık ayında bir protokol imzalandı. Ancak ilave inşaat planının mimarı incelemelerinin ardından çatlama, yıkılma gibi bir takım ihtimalleri dile getirerek kaygılarını ifade

etti. Haksız sayılmazdı çünkü bina o denli eski ve yıpranmıştı ki mimar bu sorumluluğu üzerine almaktan çekinmişti. Bu çekince karşısında Borsa ilave inşaatın oluru olmazı için bilirkişilerle görüşmeyi uygun buldu. İlave inşaat ve bu inşaat için yapılacak harcama ve protokoller, 1970'ten itibaren neredeyse 2 yıl boyunca Borsa gündemini meşgul etti.

1972 Temmuz'unda Kaleiçi Selçuk Mahallesi İskele Caddesi'nde çıkan bir yangın nedeniyle açıkta kalan ve zarar gören vatandaşlar oldu. Yangından zarar görenler için Ziraat Bankası'nda bir yardım hesabı açıldı. Antalya Ticaret Borsası zaman kaybetmeden bu hesaba 1.000 lira para yatırdı. Takip eden aylarda ise bu kez İstanbul'da Özel İdare tarafından inşa edilen Yüksek Tahsil Talebe Yurdu'nun ilk masraflarına katkıda bulunmak amacıyla 10 bin lira yardımda bulunuldu.

EMEĞİ GEÇEN YÖNETİCİLERE SAYGI

Yılın sonlarına doğru yönetim kurulu başkanı Mustafa Kasapoğlu'nun on yılın üzerinde yönetim kurulu başkanlığı yapmış olması nedeniyle Borsa kendisine bir hatıra plaketi vermeye karar verdi. O zamandan sonra da kesintili ya da devamlı olarak on yıl başkanlık yapan yönetim kurulu üyelerine ve meclis başkanlarına geleneksel olarak plaket verilecekti.

Borsa 50 yılı geride bırakmıştı. Bu süre zar-

fında çeşitli nedenlerle arşivle ilgili eksiklikler söz konusu olmuştu. Kuruluş sürecinde görev almış; kuruluştan itibaren mecliste ve yönetim kurulunda başkanlık yapmış kişilerin resimlerinin bir pano üzerine asılmasına ve uygun bir yerde teşhir edilmesine karar verildi. Böylece Borsa'da hizmet eden kişilerin hatırası saygın biçimde hatırlanacak; yöneticilerle ilgili kronolojik izlek sergilenmiş olacaktı.

Tadilat yerine yeni bina inşaatı tartışılıyor

1972 yılının sonlarında Borsa binasının tadilatı veya benzer geçici çözümler yerine binanın tamamen yıkılıp yeniden yapılması fikri ortaya atıldı. Ancak böyle bir kararın uygulanabilmesi için ilk ve en önemli engel finansal durumdu. Bir süre binayı yıkıp yeniden yapma fikri çerçevesinde yeni finansal arayışlara girildi. Yeni yılın başında bu arayışlarda daha etkili olmak adına bir heyet oluşturuldu. Heyet ilk olarak böyle bir yıkım ve sonrasında ki yapımın etüt çalışmaları için belediye ile görüşmeler yaptı.

İnşaat hakkında heyet zaman zaman Ankara'nın da görüşlerini aldı ve orada temaslar kurdu. Bu temaslar genellikle olumlu sonuçlar verdi. Borsa tescil ücretinin var olandan biraz yukarıya çıkarılması, aslında aranan finansmanı bulmayı kolaylaştıracaktı. Böylece Borsa tescil ücretinin binde 2 yapılması için görüşülmesi gereken kimselerin Antalya'ya davetleri planlandı.

İnşaat projesi için bir yarışma açılıp açılması tartışmaları 1973 yılının yaz ayları bo-

yunca devam etti. Bu tür bir yarışmanın tertibi konusunda İnşaat komitesi, Mimarlar Odası ile temasa geçti. Yapılan istişareler sonrasında bir yarışmadan vazgeçilerek Yüksek Mimar Tarık Akıltopu'na ve Mimar Kamuran Başar'a teklifler götürüldü.

Bu arada Tarık Akıltopu'ndan bahsetmeden olmaz. Atatürk Anıtı yapımı sırasındaki anılarından alıntı yaptığımız Tarık Akıltopu Antalya'nın ilk mimarıydı. Antalya'da doğmuştu. İstanbul Mimarlık Fakültesi'nden mezun olmuş (1949) ve mezuniyetinden sonra mimarlık bürosu açmıştı. 1957 yılında Belediye Başkanı Hayrat Şakrak döneminde, başkan yardımcısı olarak Antalya'ya hizmette bulunmuştu. Cumhuriyet Meydanı'ndaki Atatürk Anıtı'nın kaidesini ve projesini hazırlamıştı.³¹

Yaz aylarının ortalarına doğru Ankara'dan beklenen müjdeli haber geldi. Tescil ücretinin binde 2 olması Bakanlık tarafından onaylanmıştı. Gereken parayı tescil ücretine yapılan zamlarla, zamanında karşılamak mümkün olacaktı.

31) Düünden Bugüne Antalya Kültür Bakanlığı, cilt 2, sayfa 518

Bu kez binanın yapımı için özel mahiyette bir yarışma yapılmasına karar verildi. Sunulması beklenen projelerin 1 Mart 1974 günü saat 17.00'ye kadar Borsa Genel Sekreterliği'ne teslim edilmesi şartı getirilmişti. Ancak Arttek Limited Şirketi'nin projesi posta gecikmesi sebebiyle, bir gün sonra ulaşmıştı. Projenin yarışmaya katkı sağlayabileceği düşüncesiyle katılmasına izin verildi.

Borsa'ya sunulan projeler içinden en uygununu seçecek olan jüride kimlerin yer alacağı düşünülmeye başlandı. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi profesörlerinden iki kişi, Antalya Mimarlar Odası Başkanı, Yüksek Mimar Kamuran Başar ve Yüksek Mimar Tarık Akıltopu'ndan müteşekkil olarak kurulmasına karar verildi. Jürinin çalışma günü İstanbul'dan katılması istenen profesörlerin Antalya'ya gelişlerine göre seçildi.

Jüri, seçimi iki kademedede yapacaktı. İkinci elemeye kalan üç avan proje³² sahiplerine iade edilmeyecek, proje sahiplerine, seçimin bitiminden sonra gerekli ödeme yapılacaktı.

Bina inşaatıyla ilgili ileride gerekli olur düşüncesiyle her aşamada fotoğraf çekmek istense de dönemin şartları gereği her çalışmanın ayrı ayrı fotoğraflandırılmasının oldukça masraflı olacağı düşüncesiyle, vazgeçildi.

32) Avan kelime kökü olarak yardımcılar, yardım edenler anlamına gelir. Avan proje tam anlamıyla bir ön hazırlıktır, ilk proje de denilebilir. Avan proje statik olarak desteklenen bir proje değildir.

Borsa, Kıbrıs Barış Harekatı'nda Türk Ordusu'nun destekçisi

1

1974 yılında Borsa maddi olanaklarını dikkate alarak Türk Donanması'na ve Türk Hava Kuvvetleri Vakfı'na 15.000'er lira olmak üzere toplamda 30.000 lira nakdi para yardımında bulundu. Ordunun özellikle de o tarihlerde maddi bir yardıma ihtiyacı olması normaldi. Ordu Kıbrıs meselesiyle meşguldü ve yakında bir hareket olacaktı. Türk Silahlı Kuvvetleri 20 Temmuz 1974 tarihinde Kıbrıs'ta bir hareket başlattı. Harekatın ilk ayağı Yunanistan hükûmetinin desteğiyle gerçekleştirilen 15 Temmuz 1974 darbesinin ardından düzenlendi. 14 Ağustos günü başlatılan ikinci hareket, Kuzey Lefkoşa da dahil olmak üzere adanın %37'sinin Türk kontrolüne geçmesiyle sonuçlandı. 140 bin ila 200 bin Rum, adanın güneyine; 42 bin ila 65 bin Türk ise adanın kuzeyine göç etti.³³

33) Vikipedi

İlk hareketin ardından Türk, Yunan ve İngiliz taraflar arasında başlatılan Cenevre konferanslarından net bir sonuç alınamaması üzerine 14 Ağustos 1974 sabahı Kıbrıs'taki Türk birlikleri ikinci hareketi başlattı. Üç gün sonra ada topraklarının %38'i ele geçirildi ve hedeflenen Magosa-Lefke hattına ulaşıldı.

1974 iyisiyle kötüsüyle bitmiş, 1975 yılına girilmişti. Ancak gündemde çok fazla bir değişiklik yoktu. Her ne kadar bütçe sıkıntıları yaşasa da Borsa, yardımlaşma söz konusu olduğunda hassasiyet gösteren bir kurumdur. Henüz yılın başında Borsa ajanı Şükrü Taşova'nın vefatı

sonrası ailesine 5.000 lira maddi yardım yapıldı. Antalya Öğretim ve Eğitim Vakfı'na da 5.000 lira yardımda bulunuldu. 1975 Ocak'ında, Yüksek Mimar Orhan Alper ile, binanın zemin katında planlanan tadilatın projelendirilip yapılması için protokol imzalandı.

Yeni bina yapımı tekrar gündemde

Şubat sonlarına yaklaşıldığında tadilatla ilgili yeniden bir takım sorunlar gündemdeydi. Hazırlanan proje, ruhsat alımı için belediyeye sunuldu ancak bazı güçlükler ortaya çıktı. Bu kez bu güçlüklerin aşılmasıyla uğraşılması yerine binanın yıkılıp yeniden yapılması tekrar gündeme geldi. Elbette en önemli konu yine bütçeydi. Yeni bir binanın yapımının nasıl karşılanacağını müzakere edebilmeleri ve alternatif yollar düşünebilmeleri için inşaat komitesine yine iş düşmüştü.

İnşaat komitesi ilk olarak Karahayıt Mevkii'nde bulunan, Borsa'ya ait tarlanın elden çıkarılmasını görüştü. Ancak bu mevkide yer alan tarlanın istimlakı söz konusuydu. Çeşitli yollar aransa da, Mart ayına girildiğinde bütçenin arttırılıp inşaata aktarılabilmesi olanaksız görünüyordu. Bir kez daha yeni bina yapımından vazgeçilerek, tadilat seçeneğine dönüldü.

İnşaat komitesi var olan projeyle yeniden belediyeye gitti. Ortaya çıkması muhtemel güçlüklerin Antalya için hazırlanan yeni imar planından kaynaklı olduğu anlaşıldı.

Yeni imar planı yaklaşık iki yıl öncesinde tasdikten geçmişti. 1975 yılında üç önemli proje uygulanmaya başlamıştı. Güney Antalya Turizm Gelişim Projesi, Side Turizm Gelişim Projesi ve Kaleiçi-Yat Limanı Düzenlenmesi Projeleri ile altyapı ve ulaşım ile ilgili ciddi çalışmalar ve yatırımlar başlamıştı. 1970 yılında Askeri Havaalanı olarak kullanılan havalimanı terminal binaları genişletilmiş, 1980 yılında 300.000 kapasiteye çıkartılmış, yeni terminal binaları ise 1985 yılında tamamlanarak 2.500.000 kişi/yıl kapasiteye ulaştırılmıştı. Batıda Kemer-Finike, Kaş yolu yüksek standartlı hale getirilmiş, E-24 Karayolu tamamlanarak Ankara-İstanbul ana bağlantısı uluslararası standartlara getirilmişti. Ayrıca Ticaret Limanı da tamamlanmıştı.³⁴ Ticaret limanı, İzmir ve Mersin limanları arasında yaklaşık 700 deniz mili uzunluğundaki kıyıda yer alan tek önemli yük ve yolcu limanıydı. 1977 yılında inşaatı bitmiş ve işletilmek üzere o zamanki adı ile Denizcilik Bankası TAO'na (TDİ) verilmişti. 13 adet rıhtımın bulunduğu Liman'da ayrıca Deniz Komutanlığı'na ait askeri bir rıhtım da bulunmaktaydı. 13 No'lu rıhtım balıkçı bağlama yeri

34) www.ansiad.org, Antalya Kent Vizyonu, Kent Konsey Başkan Vekili M. Osman Aydın

olarak kullanılmaktaydı.³⁵

Yapılan projenin, mevcut Borsa binasının Hastane Caddesi'ne bakan cephesinin taşmış olduğu görüldü. Bu sebeple belediyeden ruhsat alınması pek olası değildi. Böylece halihazırda bulunan kiracılarla ilgili herhangi bir değişikliğe gitmeye lüzum görülmemiş ve sözleşmelerin aynı şekilde devam etmesine karar verilmişti. Yeniden bina yapılması gündemineyse uzun

bir süre, en azından maddi olanaklar sağlanana kadar ara verilmesine karar verildi.

Tadilat için de gereken ruhsat alınamadığından, bu amaçla biriktirilen paranın devlet tahvili alınarak saklanması uygun görüldü.

1975 yılının Kasım ayında Borsa için onur verici bir gelişme yaşandı. Türk Kara Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı'ndan Borsa'nın yaptığı bağışlar karşılığı Teşekkür Belgesi alınmıştı.

35) antalya.ktb.gov.tr/sayfa35

1970'li yıllarda Kalekapısı... İlerde Borsa binasının çatısı görülüyor. 📷 Barış ERAŞKIN Arşivi

1975 yılında Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu: Mustafa Kasapoğlu, Ünsal Berberoğlu, Enver Ak, Ulvi Yerebakan, İlhami Gönen ve Genel Sekreter Haluk Tezal.

1975 yılında Antalya Ticaret Borsası Meclisi: İbrahim Gök, Enver Ak, Nabi Bilge, Mustafa Kasapoğlu, Ahmet Sorguç, Osman Ak, İlhami Gönen, Ünsal Berberoğlu, Ulvi Yerebakan, Nihat Ergüven ve Genel Sekreter Haluk Tezal.

İlk kurumsal biyografi

Borsa neredeyse 55 yıldır ayakta duran sağlam bir kurumdu. Haliyle kendi tarihini arşivlemek ve sonraki nesillere aktarmak istiyordu. Bu nedenle bir kurum biyografisi çıkarma fikri tartışmaya açıldı. İzleyen günlerde Odalar ve Borsalar Birliği'nin Ankara'da toplantısı yapılacaktı. Ticaret Borsası da buraya bir temsilci gönderecekti. Bu sırada Ankara'ya gidilmişken Borsa Biyografisi'nin basımı için Odalar ve Borsalar Birliği'nin matbaasından faydalanılabileceği düşünüldü. Yolculuk için bunun da planlanması sağlandı.

Borsa orduya düzenli olarak bağışlarda bulunmaya devam etmekteydi. Hava Kuvvetleri Vakfı, Deniz Kuvvetleri Vakfı ve Kara Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı'na 500'er lira nakdi yardımın şimdilik Borsa bütçesi için yeterli olacağı kanaatine varıldı.

1976 yılının Mayıs ayına gelindiğinde Borsa'nın öğrencilere vereceği bursla ilgili bir Burs Yönetmeliği hazırlandı ve uygulamaya geçti. 1974'te Borsa'yı teftişe gelen Halil Şahin, raporunda burs verilecek öğrenciler için bir çeşit yönetmelik hazırlanması gerektiğini bildirmişti. Rapor doğrultusunda Antalya Ticaret Borsası Öğrenim Bursu ile ilgili yönerge, yönetmelikle belirlenmiş oldu.

Aradan bir yıla yakın bir zaman geçmişti. Oda-

lar ve Borsalar Birliği matbaasına giden Borsa biyografisinin akıbeti için Genel Sekreter'in Ankara'ya gitmesi gerektiği görüşüldü. Basılacak olan biyografinin ne durumda olduğu, ne gibi bilgiler içerdiği hem merak konusuydu, hem de 1976 yılı bitmeden teslim almak isteniyordu.

Ticaret Bakanlığı Antalya Pamuk Eksperliği, Borsa'dan ihracatta ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkların çözümlenmesinde görev almak üzere bir asil ve bir de yedek üyenin tetkik heyetine verilmesini talep etti. Borsa konuyla alakalı olarak Nihat Ergüven'i asil, Ulvi Yerebakan'ı ise yedek üye olarak görevlendirdi. Bakanlık bir de Pamuk Hakem Kurulu için üyeler istemekteydi. Asil üyeliğe Ünsal Berberoğlu, yedek üyeliğe ise İlhami Gönen seçildiler.

Hayvan Borsası çalışmaları başlıyor

1976'nın Eylül ayına gelindiğinde Hayvan Borsası fikri yeniden gündeme geldi. Bölgede bir Hayvan Borsası kurulması arzusunun gerçekleşmesi için Antalya Belediyesi'yle işbirliği yapılması görüşü hakimdi. Ancak yörede henüz ekonomik şartların yeterli olmaması, bu arzusunun gerçekleşmesinin önündeki en büyük engeldi. Öneri bir süreliğine rafa kaldırıldı. Yine de ilerisi için hazırlık olması maksadıyla konunun enine boyuna incelenmesi için yönetim kuruluna yetki tanındı.

1976 ılın ın Ekim ayı Borsa için üzüntü veren bir haberle başladı. Genel Sekreter Halûk Tezal hayatını kaybetmişti. Aralık ayında Borsa yine bir kayıpla karşı karşıya geldi. İbrahim Gök hayatını kaybetti. Ahmet Sorguç da aynı dönem-

de istifasını sunmuştu. Bu durumda başkanlık divanı için yeniden seçim yapılması gündeme geldi. Oysa seçimler henüz bir yıl önce Kasım ayında yenilenmişti.

Antalya Ticaret Borsası işlem hacminde 8. sırada

Kasım ayının 26'sında ülke yine bir deprem haberiyle sarsıldı. Van'ın Muradiye İlçesi'nin Çaldıran Bucuğunda 7,0 büyüklüğünde bir deprem meydana geldi. Oldukça yıkıcı bir depremdi. 3840 ölü, 497 yaralı ve 9.232 adet oturulamayacak derecede hasarlı konut vardı. Can kayıpları genellikle çeşitli malzemelerden oluşan yığma duvarlar üzerine oturtulmuş kavak ağacından, kamış ve toprak damlı konut tiplerinde yaşanmıştı.³⁶ Borsa da ülkedeki birçok kuruluş gibi duruma seyirci kalmayacaktı; felaketzedelere yardım amacıyla 1976 yılı bütçesinden 7.150 lirayı derhal bağışladı.

Antalya Ticaret Borsası, ulusal kuruluşlara bağlı vakıflardan felaketzedelere; eğitim kurumlarından hayır kuruluşlarına kadar birçok farklı kuruma yardımda bulunuyordu. Borsa'nın yardımsever tutumunu bilen bazı ku-

ruluşlar ise ihtiyaç duyduklarında ATB'den doğrudan talepte bulunarak bağış yapmasını istiyorlardı. Öte yandan ATB'nin performansı da popülerliğine paralel olarak giderek yükseliyordu. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği verilerine göre 1977 yılında Antalya Ticaret Borsası, işlem hacmi bakımından bütün Borsalar arasında sekizinci sıradaydı.

Borsa'da işlem görmesi gereken bazı ürünlerin alım satımı, başka kuruluşlarca Borsa'da kayıt altına alınmadan yapılabilirdi. ATB, bölgede faaliyet gösteren yağ fabrikalarının ürettikleri küspeleri yem sanayiine sattıkları, bu satışların Borsa'ya tescil edilip edilmeyeceği hakkında Ticaret Bakanlığı'ndan görüş istedi. Bakanlığın cevabı Borsa kotasyonuna dahil maddelerin kime ve ne şekilde satış yapılırsa yapılsın, Borsa'da muhakkak tescilinin gerektiği yönünde oldu. Bunun üzerine, yağ fabrika-

36) www.deprem.afad.gov.tr

larına ve Antalya Pamuk ve Narenciye Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'ne (ANTBİRLİK) küspe satışlarını tescil ettirmeleri doğrultusunda yazılar yazıldı. Bu gelişme, hem Borsa'nın piyasalardaki nüfuzunu güçlendiren bir etki yaptı, hem de Borsa gelirlerinin düzenli şekilde artmasına yol açtı. Ticaret Borsası artık sorumluluk alanının ve hizmet kapasitesinin sınırlarını net biçimde çizebiliyor; bunu kamuoyuna ilan edip, riayet edilmesini isteyebiliyordu.

1977 yılının Temmuz ayına gelindiğinde muamelesiz pamuk satışları göze çarptı. Muamelesiz görünen miktarlar hakkında tüccarlardan

açıklama ve tamamlanması gereken kayıt işlemlerinin tamamlanması istendi. Önde gelen tüccarların muamelesiz mal miktarlarının tescili sağlandı. Bütün bunlar Borsa'nın işlevine sahip çıkma çabalarıydı. Bir yandan da Borsa'nın hareket kabiliyetini arttıran, gelir getirici işlemlerdi.

Yönetim Kurulu, devlet savunma tahvillerinden elde edilen gelirle, gayri menkul yatırımlarının getirisini karşılaştırarak tahvilden daha fazla gelir elde edileceğine hükmetti. Bu değerlendirme doğrultusunda Borsa, yatırım yapmaya uygun mülk arayışına gidilmesi kararı aldı.

Personelin özlük hakları netleşiyor

1 977 yılında Ticaret Borsalarında çalışan personelin özlük haklarıyla ilgili önemli bir gelişme yaşandı. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, İstanbul Ticaret Borsası personeli ile ilgili bir kararında personelin işçi sayılacağı yönünde bir karar almıştı. İstanbul Ticaret Borsası, personelin işçi sayılmaları yönündeki görüşle sendikaya üye oldukları ve Borsa ile toplu sözleşme yapma arzuları üzerine bir dava açtı. İstanbul Ticaret Borsası'nın açmış

olduğu dava Yargıtay 9. Hukuk dairesinde görüldü. Yargıtay dairesi 5590 sayılı kanuna göre çalışan personelin, devlet memuru sayılacağına ve haklarında devlet memuru kanununun uygulanması gerektiğine karar verdi. Bu karar Türkiye'deki bütün Borsalar için emsal niteliğindeydi.

1977 sonbaharı oldukça sert geçiyordu ve Borsa'nın acilen tadilata ihtiyacı vardı. Özellikle muhasebe ve diğer servislerin bulundu-

ğu odaların kapı, pencere ve diğer bölümleri kış aylarında oturulamayacak durumdaydı. Üstüne üstlük, bölgeyi afet şeklinde etkileyen dolu fırtınasında Borsa binasının camları kırıldı. Camların yeniden takılması gerekti. Ayrıca binanın teras katında da akıntı vardı. Bina'nın yıkılıp yerine yenisinin inşası konusu sık sık gündeme gelse de mali imkansızlıklar nedeniyle sürekli öteleniyordu. Bu nedenle tekrar tadilata karar verildi.

70'li yılların sonuna yaklaşılırken, yurt çapında yaygınlaşan terör eylemlerinin sayısı ve şiddeti artmıştı. Olaylar Antalya vilayetinde de büyük boyutlara ulaşmıştı. Vilayet makamı olayların önünü alabilmek amacıyla şehre ilave toplum polisi ekipleri talep etti. Polis kuvvetlerinin konaklama ve sair ihtiyaçlarının karşılanması için valilik makamınca yapılan yardım çağrısına Antalya Ticaret Borsası da 5000 lira tutarındaki katkıyla katıldı.

Antalya Belediyesi, kentin imar planıyla ilgili çalışmaları yürütmek üzere kurduğu Antalya Planlama Bürosu'nun kurumsal yapısını hazırlarken ATB'den müdahil olacağı ve görüş bildireceği sorumluluk alanlarını belirlemesini istedi. ATB yönetimi Belediye'ye Hayvan Borsası'nın planlanıp hayata geçirilmesi; otopark ve yeşil alan ihtiyacı; sebze ve meyve halinin genişletilmesi; artık ihtiyaca cevap veremeyen Açık Halk Pazarı'nın ve semt pazarlarının yeniden düzenlenmesi gibi ihtiyaçları dile getirdiği cevabi bir öneri yazısı gönderdi. Aynı tarihlerde Ticaret Bakanlığı, hazırlanan Tica-

retin Düzenlenmesi ve Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Tasarısı için Borsa kuruluşlarından mütalaa istendi. ATB de tasarı hakkındaki görüş ve değerlendirmelerini Bakanlığa bildirdi.

1977 yılında Ticaret Borsası, yıllık bütçesi 1.250.000 liraya ulaşmış; hayvancılıktan pamuk üretimine, kentin geleceğinden bitkisel ürün piyasalarının hukuki düzenine kadar çeşitli mecralarda etkinliğini gösteren bir kurum haline gelmişti.

1978'in Ocak ayı, ATB'nin yerli mallarının promosyonuyla ilgili etkinliklerde etkin biçimde yer aldığı tarih oldu. Bu konu gelecekte Borsa'nın gündemini dolduran çok önemli bir projeye Borsa'nın birincil faaliyet alanlarından biri olacaktı.

Yerli Malı Haftası münasebetiyle Ticaret ve Sanayi Odası ile birlikte yapılan; "Yerli Mallarının Değeri", "Yerli Malı Kullanılmasının Faydaları" ve "Yerli Mallarımızın Geliştirilmesi" konularını içeren bir kompozisyon yarışması düzenlendi. Yarışmaya katılan ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri arasından ilk beşer dereceye girenlere para ödülü verilecekti. Toplam 15.000 liralık ödül maliyetinin 5.000 lirası Borsa tarafından karşılandı. Borsa yönetimi, eğitim öğretim konusuna özel bir önem vermekteydi. Bu hassasiyet de Borsa'nın gelecekte Antalya'nın öğretim ortamına bırakacağı izlerle hayatiyetini koruyacaktı.

Antalya neye ihtiyaç duyuyorsa...

Kent hızla büyüyordu. Antalya artık yalnızca tarım değil turizm açısından da ivmelenen bir büyümeyle karşı karşıyaydı. Büyüme yönelimi, kaçınılmaz olarak beraberinde nüfus artışını ve göçleri de getiriyordu. Dolayısıyla kamu hizmetlerinin artan nüfusa aksamadan ulaşabilmesi adına bir takım yatırımlar yapılması gerekiyordu. Hastaneler de bu artıştan nasibini almış ve zamanın koşullarında yetersiz hale gelmişlerdi. Akdeniz Üniversitesi Vakfı'ndan gelen yazıda üniversiteye devredilen hastanedeki yatak sayısının artırılması için ilavesi düşünülen yeni bir bina inşaatına başlandığı ve yardım istendiği belirtiliyordu. Sağlık ve eğitim mevzu olduğunda Borsa elinden geleni yapan bir kurum olmasına karşın, 1978 yılı bütçesi kısıtlıydı. O yıl Vakf'ın talebine karşılık verilemedi. Ancak

sağlık alanında kentin ihtiyaç içinde olduğu görüşü Borsa yönetiminde kayıtlara düşmüştü.

Koyunlar Köyü hududunda Borsa'nın üzerine depo inşa etmek üzere satın aldığı ancak Karayolları tarafından bir kısmı istimlak edilen arazinin satılmasına karar verilmişti. İstimlak sonrası yaklaşık 14.000 metrekare alan kalmıştı ve arazi ancak tarımsal üretim için kullanılabiliyordu. Kiraya verme seçeneği de nakit tasarruf seçeneğine göre avantajlı değildi. Satış kararı duyurulduktan sonra Nebi Bilge, 4 taksitte ödeme yaparak araziyi satın almak istediğini bildirdi. Borsa yönetimi taksitli ödeme fikrine sıcak bakmadı. Sonrasında Nebi Bilge belirlenen 1.200.000 lira bedelin tamamını ödedi ve arazinin satışı gerçekleşti.

Borsa'nın coğrafi yetki alanı genişliyor

Temmuz 1978'de Kaş ve Kalkan Bölgesi Antalya ili sınırlarına dahil edildi. Böylece Antalya Ticaret Borsası'nın ilgi ve sorumluluk alanı da genişlemiş oldu. Kaş ve Kalkan, yakın tarihe kadar ulaşım engelleri nedeniyle bazı köylerine ancak denizden ulaşılabilen; dağınık halde tarımla iştigal edilen bir bölgeydi. Türkiye'de turizm sektöründeki gelişmelere paralel olarak bölge halkının geçim kaynakları arasında turizm faaliyetleri de girmişti. Buna karşın Kınık, Ova, Gömbe, Yeşilköy gibi yerleşimlerde ve diğer yayla bölgelerinde gerçekleştirilen tarımsal faaliyetler, Borsa'nın etki ve sorumluluk alanındaki faaliyetlere dayanıyordu. Günümüzde de benzer bir tablo söz konusudur. Bölgede yoğun biçimde turizm faaliyeti yapılmakta ancak bölge turizmi halen entansif turizm kapsamında değerlendirilmemektedir.

1978 yılında ATB'nin Türkiye borsaları arasındaki işlem hacmi sırlaması 8.'likten, 12.'liğe düştü. Aynı yıl sekiz ilde İl Ticaret Müdürlüğü ve aralarında Antalya'nın da bulunduğu altı ilde Bölge Ticaret Müdürlükleri kuruldu.

Daha önce İstanbul Ticaret Borsası'nın açtığı davada alınan emsal karar doğrultusunda

bütün oda ve borsalarda çalışan personelin işçi sayılamayacağı, bu nedenle işçi sendikalarına üye olamayacakları hükmü, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin kararıyla kesinleşti.

1978'in son günlerinde Mustafa Kasapoğlu seçimlerde aday olmayacağını açıkladı. 1957-1978 yılları arasında başkanlık yapan Kasapoğlu'na hizmet hatırası plaketi verildi.

1979'da Antalya Tıp Fakültesi Dekanlığı, Akdeniz çevresinde görülen kan hastalıklarıyla ilgili düzenlenen uluslararası bilimsel bir toplantının masrafları için ATB'den katkı yapmasını istedi. Akdeniz çevresinde görülen kan hastalıkları arasında en sık rastlanana talasemi hastalığıydı. Borsa konuyu duyarlı bir yaklaşımla ve 11-15 Nisan 1979 tarihlerinde Antalya'da yapılan toplantı için kısıtlı bütçesine rağmen, 2.500 lira tutarında katkıda bulundu.

Uzun yıllar Borsa'nın hukuk müşavirliğini ve vekilliğini yapan Avukat Ahmet Bileydi ile 1973 yılından beri mesai sarf ettiği ve halen devam eden Borsa'ya ait kamulaştırma davasını davayı takip ederek hizmet sözleşmesini bitirmesi yönünde anlaşmaya varıldı. Yönetim Kurulu Borsa Hukuk Müşavirliği görevi için Avukat Mürşit Aydın'la görüşerek, anlaşma yaptı.

Gündemin ilk maddesi: Pamuk piyasaları

7

O'li yılların sonunda Antalya'da ticaret hayatının en önemli maddesi, uzunca bir süre pamuk ve pamuk piyasalarındaki gelişmeler

oldu. Pamuk üretimi arttıkça piyasasında hareket eden para da artıyor, bu da bazı çıkar çatışmalarını beraberinde getiriyordu. Antbirlik Genel Müdürlüğü'nce yapılan bir açıklamada, bölgedeki pamuk tüccarlarının pamuk piyasasından çıkarılması yönünde bir öneride bulunulmuştu. Antbirlik tüccarların pamuk piyasasını manipüle ettiği gibi bazı suçlamalar dile getiriyordu. Öte yandan Borsa, hür teşebbüsün örgütlendiği, özel şirketlerin üye olduğu Kanunla kurulmuş özerk bir meslek kuruluşuydu. Borsa'nın bu yöndeki suçlamalar karşısında sessiz kalması düşünülemezdi. Borsa bünyesindeki Tekstil Ham maddeleri Meslek Grubu, bu açıklamaya karşı görüşlerini bildiren bir basın toplantısı gerçekleştirdi.

1979 yılında pamuk rekoltesi bütün dünyada hem miktar hem kalite olarak beklenen düzeyin üstünde gerçekleşti. Yerel ölçekte sevindirici olmakla beraber, bu durumun pamuk talebindeki olumsuz etkileri de Borsa'da değerlendiriliyordu. Öte yandan Türkiye pamuk

ihracatına kısıtlama getirmişti. Borsa, 2'nci kalite hafif benekliden yukarı kalitedeki pamuğun ihracatını durduran kararın bir an evvel yürürlükten kaldırılması talebiyle Bakanlığa bir yazı gönderildi.

O tarihlerde yurt içinde döviz bulundurma yasağı vardı ve ithalat-ihracat süreçlerinde de döviz kurları devletin kontrolü altında tutuluyordu. Öte yandan belirlenen çekirdekli pamuk fiyatı ile pamuk ihracında uygulanan kurun; dünya pamuk fiyatları arasında anormal bir fark vardı. Bu farkı azaltacak şekilde, pamuk ihracatında uygulanacak döviz kuru- nun da değiştirilmesi yönünde bir talep yazısı gönderildi. Borsa yönetimi ve pamuk sektörü, 1974 yılında ihracat süreçlerinde yaşanan sorunların benzeriyle karşı karşıya kalmaktan çekiniyordu.

1979'da Borsa'nın öğrenim bursu verdiği öğrenci sayısı Yönetim Kurulu Kararı ile 7'ye çıkarıldı.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), 1979'un Kasım ayında ile kez borsalarda kayıtlı üyelerin sermayelerinin toplam olarak tespiti ve bu tespitin en geç 10 Aralık tarihine kadar

Birlięe bildirilmesini istedi. ATB derhal çalışmaları başlattı ve derlediği verileri TOBB ile paylaştı.

Yılsonuna doğru, piyasadan susam alarak işleyen ve tahin üreten yelerin Borsa'ya bir müracaatları oldu. Bu yelerin imalatı kullandıkları sanayi tuzu ihtiyaçlarının gideril-

mesi; tahin üreticilerine ihtiyaç duydukları tuz miktarının kendilerine tahsis edilmesi yönünde talepleri vardı. TOBB'un yönergesinde belirtilen tahin üretimiyle ilgili kalite standardına uygun miktarda ham maddeye, bütün üreticilerin erişebilmesi gerekiyordu. Borsa bu konuda da çalışma başlattı.

Antalya Ticaret Borsası'nde işlem gören başlıca ürünlerden pamuk...

12 Eylül 1980 askeri darbesi

Ticaret Borsası 1980 yılında kayıt dışı ticaret, tescile tabi olmadan yapılan satışlar ve eskiyen Borsa binasındaki sorunlarla ilgilenirken, Türkiye Büyük Millet Meclisi, 22 Mart 1980’de ilk turunu yaptığı Cumhurbaşkanlığı seçimini, 114 tur oylama yaptığı halde sonuçlandıramamıştı. Ülkede yaygınlaşan siyasi cinayetler de halkı usandırmış, toplumda korku ve terör duygusu hakim olmuştu. Bu koşullar-

da Türkiye’nin gündemi, hazırlığının çok önce başladığı anlaşılan askeri darbeye bir anda değişti. 12 Eylül 1980 günü ordu ülke yönetimine el koydu.

12 Eylül öncesi dönemin son Başbakanı Süleyman Demirel idi. Demirel’in “70 sente muhtacız” sözü ile özetlenen çok sayıda ekonomik sorun yaşıyordu. Dış ticaret açığındaki muazzam artış, döviz darboğazı, işsizlik, kıtlık, terör gibi meseleler ekonomik hayatın önün-

de aşılmaz engellere dönüşmüştü. Bu arada bütün dünya, neoliberal bir ekonomik anlayışa yönelmişti ve her yerde önemli dönüşümler gerçekleşiyordu. Türkiye’de ise her yerde grevler, işçi direnişleri, öğrenci hareketleri gündelik olaylardan sayılır olmuştu. Bunlar neoliberal dönüşümün karşısındaki önemli direnç kaynaklarıydı. 12 Eylül 1980 askeri darbesiyle bunların tamamı, bıçakla kesilmiş gibi durdu.

Uluslararası konjonktür de tedirgin ediciydi. 1979 yılında İran İslam Devrimi gerçekleşmiş; Sovyetler Birliği Afganistan’ı işgal etmişti. Türkiye’de öyle ya da böyle bir istikrar ortamı sağlanması Batılı müttefikler için önemliydi.³⁷

37) https://tr.wikipedia.org/wiki/12_Eyl%C3%BCl_Darbesi

Artık ülkede günlük yaşamı ilgilendiren birçok mesele Milli Güvenlik Konseyi’nin (MGK) aldığı kararlar doğrultusunda çözülmüyordu. Türkiye’deki bütün kurumlar, MGK’nın yayınladığı kararlara odaklanmış; neyi, nasıl yapacağı konusunda bilgi edinmeye çalışıyordu. Bütün çaba, ekonomik hayatın bir an önce normale dönmesi yönündeydi.

Yenilenmesi planlanan Borsa binasının inşaat planı, 1980 yılının son aylarında, Antalya İmar Planı doğrultusunda değerlendirildi. Mevcut kullanım alanını biraz daraltan ve 5 katlı olarak hazırlanan yeni plan onaylandı ve Belediye’de muhtemel itirazları beklemek üzere askı sürecine alındı.

Normalleşme ve ticaret hayatında canlanma

102

1 981'den itibaren toplumsal ve ekonomik hayat normal sayılacak koşullara kavuşmaya başlamıştı. Bu tarihten 1984'e kadar geçen birkaç yıllık dönemde fuar, organizasyon, gezi, kongre, sempozyum ve sergi gibi etkinliklerde alışılmadık bir artış oldu. Bu birkaç yıllık dönem; kurumlar arası kaynaşma, iletişim ve bilgi alışverişi açısından önemli etkiler bırakmıştır. ATB, mümkün olduğu kadar fuarlara katılmaya, temsilci göndermeye ve etkinlikleri desteklemeye çalıştı.

Dönemin önemli etkinliklerinden biri 1981 yılının 28-30 Nisan tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen Birinci Türkiye Seracılık Kongresi idi. Kongre'nin önemi, günümüzde devasa bir sektör haline gelen seracılık hakkındaki ilk büyük buluşmalardan biri olmasıydı. Tarım ve

Ormancılık Bakanlığı, Ankara, Ege ve Çukurova Üniversiteleri Ziraat Fakülteleri, Etibank, Ziraat Bankası, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Odalar ve Borsalar Birliği tarafından ortaklaşa olarak düzenlenen Kongre, bölgenin geleceğine yön verecekti. Antalya Ticaret Borsası, kongrede Mithat Berberoğlu ve İlhami Gönen ile temsil edildi. Borsa ayrıca, kongrenin gerçekleştirilmesi için organizasyonda kullanılmak üzere 5.000 lira katkıda bulundu.

Bu arada Borsa binasının yıkılıp yapılması için açılan yarışmada birinci olan Mimar Orhan Alpar'ın hazırladığı master plan, otoparkla ilgili sorunu çözen bir tadilatla onaylandı. Bunun üzerine inşaat planıyla ilgili ruhsat işlemlerine geçildi.

Aynı yıl, TOBB tarafından gönderilen "Ener-

ji Tasarrufu" hakkındaki yazı; Antalya Ticaret Borsası'nın kendine ait bir yayın organına sahip olmasıyla ilgili ilk fikrin oluşmasına vesile oldu. Bütün üye kuruluşlara gönderilen yazıda tasarrufla ilgili sloganların Borsaların yayın organlarında yayınlanması isteniyordu. Ancak 1981 yazında Borsa'nın henüz bir yayın organı yoktu. İlerleyen yıllarda ATB, kendi yayınını çıkaracaktı.

1981 yılının Temmuz ayında askeri yönetim neredeyse birinci yılını tamamlamak üzereydi. Yurt çapında bütün kuruluşlar normalleşme çabası içindeydi. Şirketler sermaye arttırımına gidiyor; fuar, organizasyon gibi etkinlikler

önem kazanıyordu. Borsa'nın da hisse sahibi olduğu Antalya Kepez ve Havalesi Elektrik Santralleri AŞ de sermayesini 30 milyon liradan, 90 milyon liraya çıkarmıştı. Bu doğrultuda hisse senedi satışı yapılacaktı. Hissedarların rüçhan hakkı olarak ellerindeki hisse senetlerinin iki katı kadar hisse senedi alabilecekleri ilan edilmişti. Ticaret Borsası, elindeki 15.000 liralık hisse senedinin müsaade ettiği şekilde, 30.000 liralık ilave hisse senedi aldı.

*Antalya'nın kalbi Kalekapısı'nın 1980'lerin başındaki hali...
Ticaret Borsası binasına yeni bina inşa edilebilmesi için sarf edilen çabaların sonuna doğru yaklaşıyor.*

1980'li yıllar çok sayıda fuarla birlikte geldi

O'li yıllar boyunca ticaret hayatındaki normalleşme süreci ilerledikçe yurt içi ve yurt dışı fuar organizasyonları büyük ilgi görmeye

başladı. Bu sadece sıkıyönetim dönemiyle ilgili bir konu değildi. Türkiye'deki ekonomi anlayışında giderek yaklaşan önemli dönüşümün ilk işaretleri de görülmeye başlamıştı. Bütün şirketler yeni pazar arayışlarına, ihracat olanaklarına odaklanmıştı. İşletmeler yurtdışında devletin rehberliğine, yurt içinde ise ticaret odaları ve ticaret borsalarının yönlendirmelerine ihtiyaç duyuyordu. Antalya Ticaret Borsası da çeşitli fuar organizasyonlarında görevler üstlenmeye, katkılar yapmaya başlamıştı.

1982 Nisan'ından itibaren ardı ardına çok sayıda organizasyon düzenlendi. 1982 sonlarına doğru Kahire'de düzenlenen Türk Haftası ve Sergisi; Ticaret Bakanlığı tarafından resmen iştirak edilecek fuarlardan olan Uluslararası Tahran Fuarı; İstanbul Ticaret Odası'nın organizasyonu olan Türk İhraç Ürünleri Sergisi; Birleşik Arap Emirlikleri'nde Dubai'de düzenlenen 3. Uluslararası Moda, Mücevherat ve Sanat Sergisi; Kocaeli Sanayi Fuarı ve Hollanda'da düzenlenen fuarlar öne çıkan önemli organizasyonlardı.

Bakanlıkların ve TOBB'un düzenlediği bilgilendirme ve istişare toplantıları da Borsa'nın katılım gösterdiği etkinlikler oldu. Bu etkinliklerden bazılarında Antalya Ticaret Borsası'nın organizasyona doğrudan katkıları oldu. Borsa, bazıları için organizasyon öncesinde çalışmalar yürüttü ve özel raporlar hazırladı.

Dönemin fuar ve sergi organizasyonları ağırlıklı olarak Arap ülkelerini hedefleyen çalışmalardı. Bu tarihlerden itibaren Türkiye'nin Arap ülkelerine yönelik ihracatı, dönem dönem iniş-çıkışlar yaşasa da sürekli bir artış eğiliminde olmuştur.

Nihayet binanın inşaatının başlaması için gereken prosedür tamamlanmıştı. Ancak mevcut kiracıların tahliyesi geciktiği için çalışmalar başlatılamadı. Bu arada Avukat Mürşit Aydın ile yapılan sözleşme yenilendi.

Antalya turizmine katkıda bulunmak ve Antalya'daki sanat çalışmalarına hareketlilik kazandırmak için 1982 yılında daha geniş kapsamlı düzenlenen Antalya Şenliği'ne Borsa gelirinin azlığı sebebiyle yalnızca 50.000 lira nakdi yardım sağlanabildi. Yeni Borsa binasının henüz yapımı bile başlayamadığından Borsa'nın geliri halen çok kısıtlıydı.

12 Eylül askeri darbesinin baş mimarı Kenan Evren, 1982 Anayasası için yapılan halk oylamasında sandık başında...

1982 yılında beklenen halkoylaması yapıldı. 12 Eylül Darbesi'nden sonra hazırlanan 1982 Anayasası için yapılan 7 Kasım 1982'deki halk oylaması ile Anayasa, yüzde 8,63 "hayır" (1.626.431 seçmen) oyuna karşılık, yüzde 91,37 "evet" (17.215.559 seçmen) oyuyla kabul edildi. 1982 Türkiye Anayasa Referandumu Türkiye'de yapılan ikinci halk oylamasıydı ve darbeden itibaren kamuoyunda hakim olan gerilim hissini önemli ölçüde azalttı.

1982 Anayasası, sonuçların açıklanmasıyla 9 Kasım 1982 tarihinde yürürlüğe girdi. 1982 Anayasası referandumu Cumhurbaşkanlığı seçimi ile birleştirilmişti. Anayasanın kabulü ile birlikte, anayasanın geçici 1'inci Maddesi gereğince, daha önce Devlet Başkanı unvanına sahip olan Kenan Evren'in Cumhurbaşkanlığı da halk tarafından onaylandı. Halkoylaması sonuçlanmış, kurumlar ve yaşam günlük hayata dönmüştü.

Antalya'da yaş sebze ve meyve üretimi arttıkça, kamu otoritesi bu sektörel gelişmeyi olumlu karşılıyor; destekleyici uygulamalar getiriyor. Bu girişimlerden biri Başbakanlığın talimatları üzerine kurulan ve koordinatörlüğünü Devlet Planlama Teşkilatı'nın yapacağı, kısa

adı MEPASAN olan Meyve ve Sebze Pazarlama Sanayi AŞ kuruluşuydu. MEPASAN AŞ'nin finansmanı Dünya Bankası tarafından karşılanacaktı. Şirketin temel amacı ise Antalya'daki yaş meyve ve sebze ihracatının artırılmasıydı.

Sektörün yüzü yaş sebze ve meyveye dönüyor

Dönemin gözde ürün grubu yaş sebze ve meyve olmaya başlamıştı. Çok sayıda üretici yeni üretim trendine büyük ilgi gösteriyordu. Geleneksel ürünlere nazaran çok daha küçük arazi ölçeklerinde, kabul edilebilir tesis

yatırımlarıyla durmaksızın üretim yapabildiği bir işletmeniz oluyordu. Bu eğilim öyle hızla yayıldı ki, altyapı ve teknik bilgi eksikliğine rağmen; bölge, kısa süre içinde sebze üretim fabrikasına dönüşecekti.

Ancak seracılık bir yandan gelişirken, ihracatın da aynı hızla büyümesi şarttı. Bu nedenle Antalya Ticaret Borsası'nın da aralarında olduğu sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütleri, büyük özveriyle ihracatı geliştirmek ve pazar bulmak için çalışıyordu. 1983 yılı da ihracatı geliştirme çalışmaları, yeni pazar arayışları ve çok sayıda fuar organizasyonu ile başladı. Cezayir, Yunanistan, Çin Halk Cumhuriyeti, Güney Kore, Endonezya, Bangladeş, Pakistan, Almanya, Mısır ve ABD bu etkinliklerin hedeflediği başlıca ülkeler oldu.

Borsa bir yandan da yeni binasında inşa edilecek ofislerin satışı için çalışıyordu. Ancak yeni binanın alt kat mağazalarının satış işlemleri,

mevcut kiracılarla devam eden mahkeme süreci nedeniyle başlatılamamıştı. Öte yandan yapılacak binadaki mağazaların peşin satışı gerçekleşmeden, bina inşaatının tamamlanması da yetersiz bütçe nedeniyle zora giriyordu. Aynı yıl, Borsa'nın kiracısı olan Toprak Mahsulleri Ofisi, bölgedeki çalışmaları kapsamında üye kabul ettiği tüm işyerlerinin Ankara Ticaret Borsası'na üye kaydedildiğini bildirdi ve TMO Antalya Ajans Müdürlüğü'nün Antalya Ticaret Borsası'ndan üyelik kaydının silinmesini istedi. TMO'nun bölge teşkilatı işlevini tamamlamıştı.

Yeni binanın inşaat sözleşmesi 1983'te imzalandı

Yeni bina yapımıyla ilgili İnşaat Mühendisi İbrahim Ekinci ile inşaat kontrolörlüğü için sözleşme imzalandı. Ticaret Bakanlığı'nın, ihale işlemlerinin tetkik ve teftişi için gönderdiği müfettiş inşaatla ilgili her türlü proje, dosya, yazı, tutanak ve kararı incelemek üzere Borsa'dan teslim aldı. Teftiş devam ederken ihaleyi kazanan müteahhit firma Mimsa Mimarlık Mühendislik Ltd. Şti. ile yapılacak olan sözleşme, teftiş bitene kadar bekletildi.

Sözleşme nihayet 29 Haziran 1983 günü imzalandı. Mimsa'ya tutanak karşılığı yer teslimi yapması için İbrahim Ekinci görevlendirildi. İbrahim Ekinci'ye Borsayı ilzam edecek her türlü evrak, belge ve teknik bildirimlerin, Yönetim Kurulu Başkanı veya vekiliyle birlikte müştereken, inşaat için kullanılmak üzere imza yetkisi verildi.

İlk mahsul karşılama geleneği 1983 yılında ilk buğdayı getiren çiftçi Mahmut Büke ile devam etti.

Varsak'tan Mahmut Büke, 18 Mayıs 1983 günü 2.500 liralık ilk mahsul ödülünü Borsa'dan teslim aldı.

Tescil işlemleri sahada yapılıyor

Ticaret Borsası, artan sorumluluklarıyla işlevini en iyi şekilde yerine getirmek üzere, yöntemler geliştiriyor; üyelerine ulaşmak için her türlü önlemi alıyordu. Doğusundan batısına düz bir hatta ilerlendiğinde bile 500 km mesafe kat edilen Antalya'da bazı üyelerin Borsa ile ilişkileri sekteye uğruyordu. Toros yükseltilerine doğru çıkıldıkça ulaşım ve iletişim konusunda sorunlar olabiliyor; bu da tescil işlem hacmine olumsuz etki ediyordu. 1983 yılında, Antalya'da üretilen ve ekonomik değeri yüksek ürünlerin tescili, kaydı ve değerlendirilmesi için ilçelere personel gönderilmesi yoluna gidildi.

Bu yöntem; çekirdekli pamuk, hububat ve yağlı tohumlar üreten üyelerin tescil beyan-namelerinin tanzimi ve takibi, piyasanın denetiminin sağlanması açısından önemli bir uygulamaydı.

Bu uygulama çerçevesinde özellikle pamukla ilgili ürün standardının belirlenmesi ve kontrolü daha çok önem kazandı. Bu kapsamdaki tanımlar, standartlar ve fiyatlandırma kriterleri şöyle belirlenmişti:

Pamuk Çekirdeği-Çiğit: Çekirdekli pamukların (kütlünün) çırpılması sonucunda pamuğun lifinden ayrılmış çekirdek kısmıdır. "Çiğit" veya "pamuk tohumu" şeklinde de adlandırılır.

Yabancı madde: Pamuk çekirdekleri üzerinde ve arasında bulunan kendisinden başka her türlü maddedir.

Boş ve bozuk çekirdek: Acılaşmış, küflenmiş, çürümüş, filizlenmiş, kızışmış, içi oluşmamış ve böcek yenikli, kesildiğinde koyu kremden kahverengine kadar değişen

bir renk gösteren yağ miktarı ve kalitesi düşük pamuk çekirdeğidir.

Genel Özellikler: Pamuk çekirdekleri genellikle kendine özgü renkte, içi dolgun, kokusuz, sağlam ve temiz olmalıdır.

Asgari vasıflar ve alım-satım: Pamuk çekirdeğinde %1'e kadar bulunan yabancı madde, değerlendirmeden muaftır. %1'den %3'e kadar yabancı madde bulunması halinde malın fiyatından bu fazlalık oranında, %3'ten %5'e kadar yabancı madde bulunması halinde ise bu fazlalık için malın fiyatından iki misli indirim yapılır.

Pamuk çekirdeğinde %11'e kadar rutubet tespiti değerlendirmeden muaftır. %11'den %12'ye kadar rutubet tespit edilmesi halinde, malın fiyatından bu fazlalık oranında indirim yapılır.

Pamuk çekirdeğinde %5'ten fazla yabancı madde veya %12'den fazla rutubet bulunması halinde, alıcının malı reddetme veya yerine uygun şartları haiz mal isteme hakkı vardır.

Pamuk çekirdeğinde çürük, boş ve çukulatin toleransları bölgelerin özelliklerine göre Borsa meclislerince belirlenir.

Almanya Antalya'dan yapacağı ithalat için incelemeler yapıyor

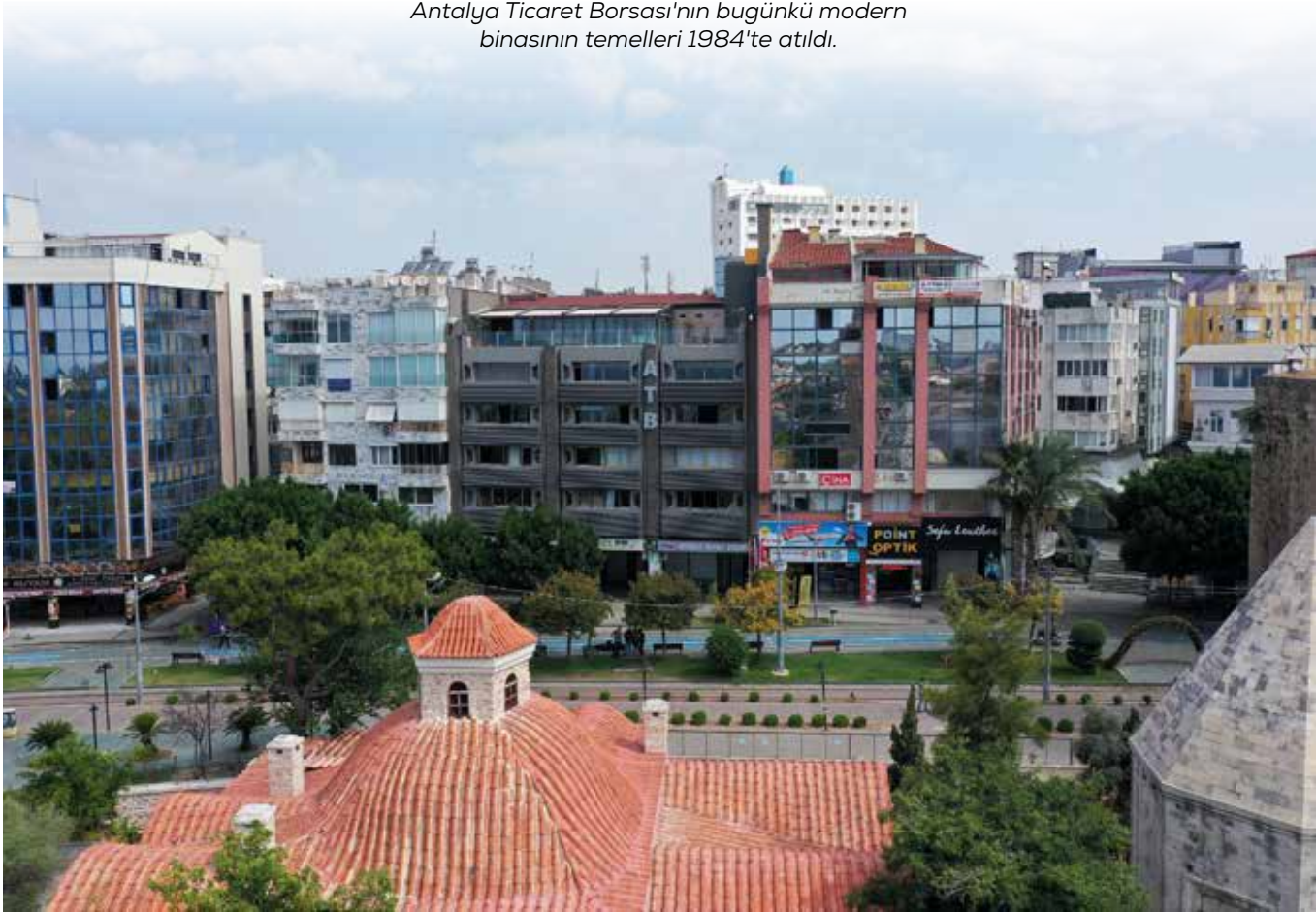
1 983 yılında yapılması gereken Borsa Meslek Komiteleri seçimleri, izlenen prosedür mevzuata uygun olmasına karşın ertelendi. Yeniden yapılacak organ seçimlerine kadar, Borsa Meclisi ve Yönetim Kurulu görevine devam etti.

Bütün yurttan yürütülen pazar geliştirme çalışmaları ve Borsa'nın katıldığı ya da katkıda

bulunduğu fuar organizasyonları, yavaş yavaş sonuç vermeye başlamıştı. Bitkisel üretim başta olmak üzere bölgedeki tarımsal üretim faaliyetleri, ithalatçı ülkelerin ilgisini çekmeyi başarmış; bu ülkeler tetkik ve teftiş amaçlı geziler düzenlemeye başlamışlardı.

Bu gezilerden belki en önemlisi, Alman Ticaret ve Sanayi Odası Birliği uzmanlarından Dr. Wulf Martin'in, 11 Kasım 1983 günü, Antalya Ticaret

Antalya Ticaret Borsası'nın bugünkü modern binasının temelleri 1984'te atıldı.

Borsası'nı ziyaretliydi. Borsa'nın nasıl çalıştığı, bölgenin ürün deseni, üretim biçimleri ve üretim potansiyeli ile Antalya'dan yapılan ihracat hakkında bilgi almayı amaçlayan ziyaret için hazırlıklar yapıldı. Antalya tarımının ihracat süreçleri fuarlar, giderek hızlanan ve gelişen iletişim olanakları ve buna benzer ziyaretlerle geliyordu. Almanya gelecekte Antalya'nın öne çıkan iki sektöründe hem tarımda hem turizmde en önemli alıcılardan biri olacaktı.

Bu arada 30 Ekim 1983'te Erzurum ve Kars dolaylarında meydana gelen ve birçok vatan-
daşın ölümüyle sonuçlanan deprem nedeniyle, Antalya Valiliği emrinde kurulan Deprem Felaketzedelerine Yardım Komisyonu için ATB kasasından, 50.000 lira yardım yapıldı.

1984 yılına gelindiğinde, yeni bina inşaatıyla ilgili hafriyat kaldırılmış, sömel ayakları kazılmıştı. İnşaatın başlamasının önünde hiçbir

engel kalmamıştı. Nihayet, ATB İdare Binası ve İşhanı inşaatının temeli, 30 Mayıs 1984 Çarşamba günü saat 10.00'da törenle atıldı.

26 Mayıs 1984 günü TOBB, İlhami, Gönen'i Ankara'ya davet etti. Antalya Ticaret Borsası Başkanlarından İlhami Gönen, 20 yıl süreyle Odalar ve Borsalar Birliği Genel Kurul Üyeliği yapmıştı. TOBB, İlhami Gönen'e Ankara'da toplanan Genel Kurul'un huzurunda, Hizmet Şeref Belgesi verdi.

1984'te Kepez ve Antalya Havalisi Elektrik Santralleri TAŞ, 1008 sayılı yazısıyla F Tertibi hisse senetleri ihraç edeceğini bildirdi. Elektrik'in hissedarlarından biri olan Ticaret Borsası, daha önce yatırdığı 90.000 lira tutarındaki ortaklık bedeli karşılığında F Tertibi hisse senetlerini teslim aldı.

Pamuk ve narenciye en iyi performans veren ürünler

1 984'te, Ağustos ayının ilk yarısında Başbakanın, TOBB Yönetim Kurulu ziyaretinde görüşülecek olan ekonomik konular için Borsalardan görüş sorulmuştu. Antalya Ticaret Borsası, pamuk ticaretiyle ilgili bazı uygulamalar hakkında taleplerini içeren bir yazı gönderdi. Borsa'nın ele alınmasını istediği en önemli konu, kütlü (preseli) pamuk ihracatından alınan fon uygulamasıydı. Bir tür vergi olan fonun sakıncaları, Borsa'nın yazısında detaylarıyla anlatıldı ve TOBB'a gönderildi.

ATB, kurulduğundan bu yana pamuk ve narenciye konusunda özellikle hassas davranıyordu. Çünkü bölge, iklim yapısı itibarıyla bu iki ürüne çok uygun üretim ortamı sağlıyor; gerek yurt içinde, gerekse yurt dışındaki ihtiyaçla cevap verebilecek potansiyeli gösteriyordu. Başka bir deyişle Antalya, pamuk ve narenciye üretiminde çok iyi performans sergiliyordu; o nedenle bu iki ürüne odaklanıp, kaynakları bu iki ürün üzerinde kullanmak en akılcı tercih olarak değerlendiriliyordu.

TOBB'un yayın organı olan İktisat Gazetesi'nde illerin ekonomik gelişimi ve sorunlarına ilişkin olarak hazırlanacak yazı dizisinde Antalya'yla ilgili bazı bilgiler içeren bir yazı talep edildi. Ticaret Borsası taleple ilgili bir hazırlık yaparak aşağıdaki bilgileri derlediği bir yazıyı TOBB'a gönderdi. Cevap yazısında bahsedilen sorunlara devletin hangi ölçüde yardımcı olmasının istendiği şu üç başlıkla yer aldı:

- Geçmişten bu yana, tarım-sanayi ve hizmetler sektöründe ulaşılan seviye ve genel ekonomik durumun değerlendirilmesi,
- Antalya'da hangi alanlarda yatırım fırsatlarının olduğu,
- Antalya'da ekonomik yönden belli başlı sorunlar.

1984 yılında ATB'nin bütçesi, 15 milyon lira olarak kayıtlara geçmişti. Ancak Antalya tarımının ve tarımsal ürün ticaretinin sorunlarını çözmek için tek gereken parasal kaynak değildi. Merkezi iradenin sektörü destekleyen, önü-

nü açan uygulamalarına ihtiyaç vardı. Ticaret Borsası her fırsatta bu yöndeki taleplerini hem TOBB ile hem de Bakanlıklarla paylaşıyor, yereldeki tecrübelerini ve gözlemlerini karar verilere aktarıyordu.

TOBB, 3-4 Aralık 1984'te İtalya'nın başkenti Roma'da yapılacak Türkiye-İtalya Karma Ekonomik Komisyonu Toplantısı ile Aralık sonundaki Cezayir-Türkiye Karma Ekonomik Kurul Toplantısı'nda ele alınacak ekonomik konular hakkında Antalya Ticaret Borsası'nın görüşlerini istemişti. Borsa görüşlerini iki ayrı yazıyla TOBB'a gönderdi.

1985 yılının Ocak ayı Borsa için hüzünlü bir haberle sonlanıyordu. Ocak ayında eski meclis başkanlarından Hasan Basri Ak vefat etti.

TOBB'un oda ve borsaların personeli için ihtiyaç duyduğu konularda çeşitli kurslar düzenlemeye devam ediyordu. Bu kurslar arasında Borsa'nın da kendileri için yararlı olacağına inandıkları iki tanesi vardı. Ankara'da gerçekleştirilecek Katma Değer Vergisi Kursu ile İthalat ve İhracat Kursu'na personelin katılımı sağlandı.

Rakip İspanya AET'ye katılıyor

Türkiye'nin ve özel olarak da Antalya'nın, iklim şartları ve ürün deseni olarak ihracat piyasalarında rekabet ettiği İspanya, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na (AET) katılmıştı. TOBB bünyesinde, bu gelişmenin tarım sektörü üzerinde diğer topluluk ülkelerine yönelik ekonomik etkilerinin değerlendirildiği bir dizi çalışma yürütüldü. Buğday, pirinç, arpa ve narenciyenin AET kapsamındaki geleceği ele alındı. ATB de Antalya özelinde muhtemel gelişmeleri öngörebilmek adına, 1985 yılında bu çalışmalara katıldı ve katkıda bulundu.

Pamukta hasat sonrasına çeki düzen veriliyor

Pamuk ihracatında gönderilen ürünün ihtiva ettiği yabancı maddeler, 1985 yılı ihracat partilerinde sorun olmaya başlamıştı. ATB, konuyla ilgili Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müste-

şarlığı'ndan resmi bir yazıyla konuya müdahale edilmesini talep etti. Müsteşarlık, pamukların içinden çıkan sentetik elyaf türü yabancı maddelerin, iç ve dış piyasada şikayetlere sebep olduğunu bildiren bir genelge yayınladı.

Genelgede; çiğitli pamukların sentetik hararlara konmaması ve kanaviçe hararlara konan çiğitli pamukların piyasada sömek tipi (Maraş ipi) denilen pamuktan yapılmış ipliklerle dikilmesi doğrultusunda uyarıda bulunuluyordu. Genelge, Borsa mensubu tüccarlara ve çırçır fabrikalarına ulaştırıldı.

1985 baharında Borsa binası yükselmeye başlamış, 3. kata çıkmıştı. Aynı günlerde Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Almanya'da bir ofis açtı. TOBB Münih İrtibat Bürosu 19 Nisan'da hizmete girdi.

İnşaat bitmeden bazı mağazaların istekli olan bankalara satışıyla ilgili çabalar olumlu sonuçlanmadı. Bunun üzerine satılacak mekanların açık arttırma yoluyla satışına karar verildi. İhale yapıldı, ancak hiçbir firma öngörülen fiyata yaklaşan bir teklif sunmadı.

12 Temmuz 1985'te ikinci bir ihale yapıldı. Bu ihalede Cumhuriyet Caddesi cephesindeki dört bürodan;

- Tapuda 13 numaralı yaklaşık 86.07m² büro Yüksel Eken'e beher m²'si 385.500 liradan toplam 33.179.985 liraya

ATB Serbest Bölge'nin de hissedarı

1 985 yılı Borsa için yeni binasının heyecanıyla geçiyordu. ATB aynı zamanda finansal varlıklarını geliştiren yeni fırsatları da imkanı ölçüsünde değerlendiriyordu. ATB, Antalya'nın ufku açık, gelişmeye ve büyümeye hazır, sakinlerini refaha ve mutluluğa taşıyan bir kent olması hedefini sürekli gözeterek; kentteki gelişmelerde söz sahibi olmanın, önemli kuruluşların idaresinde söz sahibi olmaktan geçtiği bilinciyle davranıyordu. Borsa Yönetim Kurulu, bu doğrultuda Serbest Bölge işletmesi kurulurken işletmeye ortak olmaya karar verdi.

Antalya Serbest Bölgesi Yönetmeliği'nin 24. Maddesi hükmü uyarınca Antalya Serbest Bölgesi İşleticisi AŞ, 1 milyar lira sermayeyle teşekkül edecek ve sermayenin %34'ü doğrudan devlete veya kamu kuruluşlarına ve bu suretle en az %85'i isme yazılı olmak kaydıyla, tamamen T.C uyruklulara ayrılacaktı. ATB, 5.000.000 lira pay ile Antalya Serbest Bölge İşletmecisi AŞ'nin hissedarlarından oldu.

- Tapuda 19 numaralı, yaklaşık 36.21m² büro Hasan Subaşı'na beher m²'si 365.000 liradan toplam 13.216.650 liraya
- Tapuda 18 numaralı yaklaşık 37.63m² büro Cavit Zeybek'e beher m²'si 362.500 liradan toplam 13.640.875 liraya
- Tapuda 17 numaralı yaklaşık 39.22m² büro Süleyman Kaplan'a beher m²'si 385.000 li-

radan toplam 15.099.700 liraya satılması, Yönetim Kurulu tarafından kabul edildi.

1985'te teşkil edilen Pamuk Hakem Kurulu'na asil üye olarak İlhami Gönen ve yedek üye olarak da Mithat Berberoğlu seçildi.

Yaz mevsiminin ortasına gelindiğinde bina inşaatında saçak katına ulaşılmıştı.

Ticaret Borsası, 1985 yılında kurulan Antalya Serbest Bölge İşletmecisi AŞ'nin hissedarlarından oldu.

Almanlar bu kez turizm için Antalya'da

Almanya'nın Antalya'ya yönelik ilgisi artarak devam ediyordu. Federal Alman Hükümeti'nin 22 kişilik bir parlamenter grubuyla, 8-14 Ekim 1985 tarihleri arasında Türkiye'yi ziyaret edecekleri bildirildi. Parlamenterler 13 Ekim 1985 Pazar günü de Antalya'da ATSO'da Türk-Alman Turizm Semineri başlıklı bir toplantı düzenleyeceklerdi. Bu konudaki çalışmalara Antalya Ticaret Borsası da katkıda bulunacak ve yardımcı olacaktı.

Mersin Ticaret Borsası yeni bir satış salonu, tartı teşkilatı ve laboratuvar inşa etmişti. Yeni yapıların açılış töreni ve Borsalarla ilgili sorunların tartışılacağı 23 Kasım 1985 tarihli toplantı için ATB'yi temsilen Genel Sekreter ile bir Muhasebe Memuru görevlendirildi.

1985 sonunda binanın inşası tamamlanmak üzereydi. Dış cephesinin hafif cephe elemanlarıyla süslenmesi için 3.300.000 lira ödenecek tahsis edildi.

1986 Şubat'ında İmar Bankası, yapılmakta olan binanın zemin katındaki üç dükkanı kiralama talebini telefonla bildirdi. Bu beklenmedik bir teklifti çünkü önceki banka görüşmelerinin hepsi olumsuz sonuçlanmış ve Borsa,

bankalara teklif sunmaktan vazgeçmişti. Derhal bir kira teklif yazısı hazırlandı ve gönderildi. Gerekli hususlar görüşüldü ve nihayetinde Türkiye İmar Bankası TAŞ ile 1986 yılının Mart ayının ikinci haftasında, anlaşma sağlandı.

Öte yandan, yeni bina inşaatı süresinde Borsa'nın çalışmalarını yürüttüğü, mülkiyeti Mithat Berberoğlu'na ait Uçar İşhanı'ndaki ofisin kira müddeti de sona ermişti. İnşaatın bir yıl içinde tamamlanacağı öngörüsüyle kira süresini bir yıl uzatan yeni bir kontrat yapıldı. Aynı günlerde yeni bina için Arlift marka asansörler alındı.

1986'nın Mayıs ayında, yılın ilk ürünü de Borsa'ya ulaşmıştı. İlk buğdayı getiren Varsak'lı Mehmet Büke'ye 7.000 lira ödül verildi. Mehmet Büke'nin 1986 yılı ilk ürün buğdayı, Borsa'da gerçekleştirilen ihale sonucunda Antalya'da hizmet veren iki un fabrikasına sembolik fiyatla satıldı.

Antalya Ticaret Borsası, 5 Mayıs 1986 günü Malatya ve ilçelerinde meydana gelen ve can kayıplarına neden olan depremde zarar gören vatandaşlar için 50.000 lira yardımda bulundu. Aynı yıl TOBB'un yayımladığı bir genelgede bildirildiği üzere, 1986 yazında aklıktan

etkilenen Afrika ülkeleri için yardım kampanyası açıldı. Afrika ülkeleri için başlatılan yardım kampanyasına ATB, 70.000 lira ile katkıda bulundu.

T.C. Antalya Valiliği İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü'nden gelen yazıda İhracatı Teşvik ve Geliştirme Kurulu'nun toplantısının 12

Ağustos 1986, saat 16.00'da vilayet toplantı salonunda yapılacağı öğrenildi. Borsa toplantıya katılmak üzere bir temsilci görevlendirdi.

Yeni binanın Hükümet Caddesi cephesinde kalan 5. Katındaki 4 adet bağımsız bölüm ve ön teras, Birlik İnşaat Taahhüt Ticaret AŞ (Birtaş AŞ) tarafından kiralandı.

ATB kurumsal amblem yapıyor

ATB, hem ulusal ölçekte hem de yereldeki çalışmalarını sürdürürken, kurumsallaşma konusunda da çaba harcıyordu. Bu çerçevede 23 Haziran 1920'de kurulan, Türkiye'nin en eski borsalarından biri olan ATB'ye tarihi geçmişi yansıtan, gelecekte de Borsa imajını belirtecek, ATB'ye ait bir amblem yapılması için çalışma başlatıldı.

1986'da binadaki durum iç dekorasyonun hazırlanması aşamasına gelmişti. İç dekorasyon için toplanan teklifler değerlendirildi. Teklif veren üç firmadan uygun olanı seçilecekti. Borsa iç dekorasyonu, 52 milyon lira teklif veren firmaya verildi ve karşılıklı mukavele imzalandı.

Bina yapımı ilerliyordu. 1987'nin Mayıs ayında Borsa'nın kendi hizmet katı olarak planlanan ikinci kat için şef sekreter telefon sistemi ve ses düzenlenmesi gerekiyordu. Bu konuda uygun teklif veren firmayla mukavele imzalandı.

ATB'nin ilk yıllarından bu yana devam eden ilk ürün karşılama etkinliği 1987'de de sürdürüldü. Mayıs'ın sonlarına doğru yılın ilk buğdayı

haberi geldi. Nasuf Soytürk tarafından üretilen 1987 yılı ilk buğday mahsulü için üreticisine 15.000 lira ödül verildi. İlk ürün şehirde gezdirildi.

ATB'nin eski amblemi, yerini 1986'da yenisine bıraktı.

Yeni binada yönetim kurulu toplantısı... 📷 Ali Dilmaç Arşivi
(soldan sağa) Ali Dilmaç, Hüseyin Cahit Kayan, İlhami Gönen, Nurettin Utku, Ulvi Yerebakan

ATB nihayet yeni binasında

Borsa uzun yıllardır aradığı ilave gelir kaynaklarını nihayet elde etmişti. ATB'nin Atatürk Caddesi üzerinde bulunan Borsa İşhanı'nın doğu cephesinde bulunan duvar, bitişiğinde bina yapılcıya kadar Antalya Yağ Sanayi AŞ'ye duvar reklamı için kiralandı. Buna benzer ek gelirler Borsa binasının yapımında gereken masrafları karşılayabilmek için büyük önem taşıyordu.

Nihayet 17 Temmuz 1987 Cuma günü, saat

17.00'de yapılacak olan törenle, 1982 yılından beri yapımı süren binanın hizmete açılması uygun görüldü. Açılış törenine Vilayet makamı ve protokolü, diğer Borsalar, Ticaret Borsaları Genel Konseyi üyeleri, çevre muhtarlıklar, ATB üyeleri, tüccarlar ve diğer ilgililer; Meclis Başkanı Ahmet Sorguç ve Yönetim Kurulu Başkanı İlhami Gönen imzalarıyla davet edildiler. Törene Vali Bahattin Güney ve dönemin Belediye Başkanı Yener Ulusoy da katılmıştı.

Soya fasulyesiyle ilgili kapsamlı çalışma başlatılıyor

1 987'de Ticaret Borsası, soya ticaretinin Borsa kotasyonuna alınması halinde sağlanabilecek ekonomik faydaları tespit etmeyi planladı ve soya fasulyesiyle ilgili bir çalışma başlattı. Çalışma kapsamında ATB adına görevlendirilen personel, Adana'da incelemeler ve bazı ziyaretler gerçekleştirdi. ATB temsilcisi, Adana ziyaretinin ardından; soya fasulyesinin ekim alanlarının genişliğini ve üretim miktarını belirlemek üzere Alanya, Gazipaşa, Anamur, Silifke ve Mersin yörelerinde de bir dizi incelemeler yaptı.

Soya fasulyesiyle ilgili çalışmalar neticesinde ürünün, Serik ve Manavgat bölgelerinde yaklaşık 22.000 dönüm arazide ekiminin yapıldığı ortaya konmuştu. Üretim miktarı ise yaklaşık

5.000 tona yakındı.

Bu miktar o

gün için tüccarların ilgisini çekecek düzeyde değildi. Soya fasulyesi, devlet desteğini organize eden Antbirlik ve Çukobirlik tarafından mevsim içerisinde alınacaktı.

Aynı seyahat sırasında susam ve yer fıstığı üretimiyle ilgili incelemeler sonucunda her iki üründe de yaklaşık %30 artış beklendiği; özellikle Anamur ve Osmaniye çevrelerinde yer fıstığının ikinci ürün olarak ekilen en rantabl ürün olduğu sonucuna varıldı.

1987 yılının Kasım ayının son haftası Borsa için seçim zamanıydı. Yönetim kadrosunun yenilediği seçimde; A. Mithat Berberoğlu Yönetim Kurulu Başkanı, Ö. Coşkun Özen Yönetim Kurulu Başkan Vekili seçildiler. Ahmet Sorguç, Mustafa S. Aydın ve Süleyman Kaplan ise yeni Yönetim Kurulu Üyeleri oldular. 1987 yılının sonuna gelindiğinde öngörülen 1988 yılı bütçesi 70 milyon TL idi.

1988 yılında Borsa tarafından Darphane ve Damga Matbaası'na yaptırılan "Antalya Ticaret Borsası" ibareli soğuk damga, 5 Temmuz 1988 tarihinden itibaren Borsa kayıt, yazışma ve verilecek belgelerde kullanılmak ve demirbaş kayıtlarına geçirmek kaydıyla, Ankara Birlik Merkezi'nden teslim alındı.

ATB bölgesel iktisadi raporunu TOBB'a sundu

1

1988'de Yönetim Kurulu, bir önceki yılın Antalya Ticaret Borsası İktisadi Raporu'nu görüşüp onayladı. Bu raporda; bölgedeki iktisadi durumu, Antalya tarihi, coğrafi durumu, Antalya ili yüzey şekilleri, iklim ve nüfusu ile Borsa'nın kuruluş ve tarihçesi yer alıyordu. Raporda ayrıca; Borsa teşkilatı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın onaylarıyla Borsada işlem gören, kotasyona dahil maddeler, Antalya ve çevresinde yetiştirilen ve Türkiye ekonomisinin gelişmesinde önde gelen ürünlerin üretim durumu ile üretim miktarlarına da değiniliyordu.

Raporda aşağıdaki ürünlerin Borsa kotasyonu kapsamına alınması gerektiği belirtiliyor; gerek görülürse TOBB Yönetiminin görevlendireceği bir teftiş memurunun yerinde tespiti için ATB'nin her türlü yardımda bulunacağı anlatılıyordu.

- Anason
- Soya fasulyesi
- Soya yağı
- Zeytinyağı
- Soya küspesi
- Et
- Peynir
- Yumurta
- Keçiboynuzu (harnup)
- Kereste
- Tomruk
- Büyükbaş hayvanlar
- Küçükbaş hayvanlar
- Büyükbaş hayvan derileri
- Küçükbaş hayvan derileri
- Sabun
- Defne Yaprağı.

Bu rapor üzerine TOBB, kotasyona dahil edilecek olan maddelerin yerinde tespiti için iki personelin ATB'yi ziyaret edeceği ve gerekli tetkiklerde bulunarak Bakanlığa sunulmak üzere bir rapor hazırlanacağını bildirdi. TOBB'un bildiriminde, Borsa'nın görüş ve taleplerinin uygunluğu dile getiriliyor; ilgili merciler tarafından Türkiye'nin küspe üretim, tüketim ve stok miktarları göz önüne alınarak ihtiyaç fazlası küспенin ihracına izin verileceği, ayrıca Yem Sanayi Genel Müdürlüğü'nün belli bir miktarda küspe almak istediği kaydediliyordu. Yem Sanayi Genel Müdürlüğü'nün talebi Antalya Yağ Sanayi AŞ yetkililerine iletili.

1989'daki Türkiye Ticaret Borsaları Konseyi Toplantısı'na ATB ev sahipliği yapacaktı. Gelen misafirlerin gereğince ağırlanması amacından hareketle; Borsa hizmetlerinde kullanılmak üzere bir adet binek otomobil alınmasına karar verildi. Ticaret Borsası, ilk otomobiline 1989 yılında; 1988 model mavi renkte bir Renault 12TX binek otomobil satın alarak sahip olmuştu.

Aynı yıl, Bakanlık ATB'nin kotasyonla ilgili raporuna ve raporda ilettiği taleplerine cevap verdi. Borsa'nın hazırladığı raporla kotasyona alınmasını istediği mallardan yumurta, defneyaprağı ve sabunun; alım satım miktarlarının bölgede pazar oluşturacak nitelikte olmaması nedeniyle kotasyona alınmasının uygun görülmediği, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından bildirildi.

Yine aynı raporda bildirilen talebe cevap olarak, tomruk ve kerestenin de orman daireleri tarafından ihale ile satılması nedenlerinden dolayı kotasyon listesinden çıkarıldığı bildiriliyordu.

Öte yandan, bunların dışında kotasyona dahil edilmesi istenen bütün malların Borsa kotasyonuna alınmasının uygun görüldüğü belirtildi. Bu gelişme Borsa'nın etki alanını genişleten bir gelişme oldu. Özellikle küçük ve büyükbaş hayvanlar ile bunların et ve derilerinin Borsa kotasyonuna alınması, Borsa'nın itibarını da güçlendirmişti.

Bu gelişmenin ardından, Antalya Belediyesi'nin patronajında, Antalya Entegre Et Sanayi ve Ticaret AŞ unvanıyla 500 milyon lira kuruluş sermayeli bir şirket kuruldu. Şirket Borsa kotasyonuna dahil küçük ve büyükbaş hayvanlar ile et ve derilerinin her türlü üretme, yetiştirme, değerlendirme ve satışı işleri ile iş-tigal edecekti. Dolayısıyla Antalya Ticaret Borsası'nın, Antalya Entegre Et Sanayi ve Ticaret AŞ'ye (ANET) ortak olması konusu gündeme getirildi. Borsa bu tartışmayı yararlı bulacak ve kent ekonomisine faydalı olacağına inandığı benzer çok ortaklı işletmelere ortak olurkenki yaklaşımına benzer şekilde ANET'e de ortak olacaktı.

Borsalar nasıl daha güçlü kılınır?

1

990 yılının Mart ayı biterken, hasadı yaklaşan pamuk için çeşitli düzenlemeler yine gündemdeydi.

Pamukta tespit edilen %8,5 rutubet oranının üstündeki rutubet miktarının üyeler arasında çeşitli anlaşmazlıklara sebebiyet verdiği anlaşıldı. Konu hakkında Borsa görüşü "Borsa Muamelelerinde Genel Kaideler" kitabında pamuk için en fazla %8,5 rutubet oranı olarak belirtiliyordu. Bu oran pamuk alım satımları için kesin bir ifadeydi.

TOBB 45. Genel Kurul Toplantısı'nda Yönetim Kurulu Başkanlığı'na Yalım Erez seçildi. Erez Başkanlık görevine başladığı 1990 yılında; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın iç ticaret düzenlemesi, tarımsal ürün rayiç fiyat miktar hareketlerinin takip ve kontrol edilmesinde önemli bir fonksiyonu bulunan Borsaların, ihtiyaç ve meselelerinin tespiti ile bilahare bunların halli konusunda kapsamlı bir çalışma başlattı.

Ticaret Borsaları Anayasa'nın 135. Maddesi ve 5590 Sayılı Kanun'un ilgili hükümlerince, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıydı. Ticaret Borsaları yasal görevlerini yaparken birçok sorunla karşı karşıya geliyordu. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın Borsaların sorunlarına

TOBB

çözüm yolları arayacağı, Borsaların ülke ekonomisinde daha saygın kuruluşlar statüsüne kavuşturulması için gerekli tedbirlerin alınacağını bildirmesi, Borsalar adına sevindiriciydi. Borsa'nın üç ana sorunu bulunmaktaydı. Antalya Ticaret Borsası bunları şöyle sıralıyordu:

- Borsa'nın mali yönden daha güçlü bir kuruluş statüsüne kavuşturulması
- Borsa'nın çeşitli kurumlara fon adı altında ödediği aidatların kaldırılması
- Borsa personelinin hizmet içi eğitim görerek daha bilgili yetişmesinin sağlanması.

TEKEL Antalya Pazarlama ve Dağıtım Başmüdürlüğü, Antalya'da Borsa kotasyonuna dahil anason alımı yapıyordu. Bundan dolayı TEKEL Başmüdürlüğü'nün Borsa'ya kaydolması konusu görüşüldü ve TEKEL Antalya Pazarlama ve Dağıtım Müdürlüğü'nün çeşitli gıda

maddeleri meslek grubuna fevkalade derece karşılığı kaydının yapılmasına, yıllık aidatlarının aynı derece karşılığı olan 30 bin lira üzerinden tespit edilmesine karar verildi.

Ticaret Borsası 1990 yılında, beklendiği gibi; kısa adı ANET AŞ olan Antalya Entegre Et Sanayi ve Ticaret AŞ'ye kurucu ortak olarak 500 milyon lira ile iştirak etme kararı aldı.

Tek tip kotasyon çalışmaları

1 0 Ekim 1990 tarihinde yürürlüğe giren 164 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği hükümleriyle ilgili olarak Türkiye'deki tüm borsalarda uygulanmak üzere tek bir kotasyon listesi hazırlanması hedeflenmekteydi. Bu hususta yapılacak çalışmalara esas olmak üzere, ATB de tüm Borsalarda uygulanacak tek tip bir kotasyon listesi önerisi hazırlayarak TOBB'a gönderdi.

466 milyon liralık bütçeyle tamamlanan 1990 yılının ardından; 1991'de ATB, ANET AŞ'deki ortaklığı karşılığında taahhüt ettiği sermaye payının önemli bir kısmını daha yatırdı. Aynı yıl, TOBB Başkanı Yalım Erez ve diğer Yönetim Kurulu Üyeleri, Ak-

Anet

deniz Bölgesi'ndeki bazı oda ve borsaları ziyaret edecek- ti. Yalım Erez, Fuat

Miras, Osman Berberoğlu'ndan oluşan ziyaret heyeti Burdur, Isparta ve Antalya'daki oda ve borsalara uğrayarak; buralarda yöneticilerle istişare toplantıları yaptılar.

Kısa süre sonra Yalım Erez ve yönetim kurulunda görev yapan iki diğer üye 19'uncu Dönem Milletvekilliği genel seçimlerinde aday olacakları için TOBB'daki görevlerinden istifa ettiler. Yalım Erez'in boşalttığı görevi Rona Yırcalı üstlendi.

1991 yılı bütçesi 510.708.916 lira olarak onaylandı.

Yılın sonunda uzun süredir aksi yönlerde kararlar alınan bir konu sonuca bağlandı. Bakanlıklara gönderilen Danıştay kararına göre odalarda, borsalarda ve birlik organlarında görev alanlar yasalarda engelleyici, özel hükümler yer almadıkça siyasi partilere üye olabileceklerdi.

Borsalarda dijitalleşme başlıyor İlk bilgisayarlar

Nisan 1991'de ATB işlemlerinde bilgisayar kullanmaya başlama kararı aldı. Bu amaçla 5 üyeden oluşan bir komisyon kuruldu. Komisyonun alınacak bilgisayarlar için piyasa araştırması yapması istendi. Araştırma sonucunda Borsa'ya en uygun sistemin IBM olduğuna karar verildi.

Antalya'nın uluslararası platformda çok boyutlu bir şekilde tanıtılması amacıyla bir vakıf kurulması fikri kentte birkaç yıl öncesinden tartışılıyordu. Nihayet 1991'de Antalya Kültür ve Sanat Vakfı'nın kuruluş çalışmaları Antalya Büyükşehir Belediye Başkanı Hasan Su-başı tarafından başlatıldı. Antalya Ticaret Borsası'nın da Vakfın kurucu üyesi olması isteniyordu. Borsa 2 milyon lira bağışta bulunarak Antalya Kültür ve Sanat Vakfı'nın kurucu ortaklarından oldu.

TOBB, odalar ve borsalar arası bir bilgisayar ağı projesi uygulamak istiyordu. Bu ağ, yurt içi ve yurt dışı borsalarını takip etmeye ve fiyat hareketlerini izlenebilir hale getirmeye yarayacaktı. 1991 biterken ATB, Batı Akdeniz Liman İşletme ve Ticaret AŞ'ye de kurucu ortak oldu.

1994 yılına gelindiğinde Antalya Ticaret Bor-

sası'nın bütçesi 5 milyar 480 milyon liraya çıkmıştı. Kendi binasında hizmet veren, özerk ve etkin bir sivil toplum kuruluşu olan Antalya Ticaret Borsası, dünyadaki öneli dönüşümlerin de etkisiyle yenilikçi bir çalışma anlayışıyla bölge tarımına ve kent ekonomisine yön vermeye çalışıyordu.

Teknoloji her geçen gün ilerlemekte, modern yaşam tüm kurum ve kuruluşlarda kendini daha sık hissettirmektedir. O yıllarda haberleşmenin önemi, geçmişe nazaran hızla artıyordu. Borsa'da her türlü haberleşme aracı bulunmakla beraber gerek Yönetim Kurulu gerekse Genel Sekreterliğin Borsa dışında haberleşme ihtiyacının giderilmesi amacıyla Borsa'ya bir adet cep telefonu alınmasına karar verildi.

1995 yılının bütçesi 23 milyar 13 milyon 634 bin 837 lira olarak kayıtlara geçti. Borsa'nın etki alanı ve yürüttüğü çalışmalarla beraber hem gelirleri hem de harcamaları artıyordu ancak bir önceki yıla göre bütçesinde neredeyse 5 kata varan artışın temel sebebi, yüksek enflasyon oranıydı.

Ticaret Lisesi hayali gerçek oldu

Borsa Meclisi'nin 28 Aralık 1995 günü aldığı kararlar doğrultusunda Antalya'da bir Ticaret Lisesi yapılması için gereken çalışmalara başlandı. İlk olarak yerel yönetimler ziyaret edildi. Borsa yöneticileri, Muratpaşa Belediye Başkanı'nı ziyaret ettiklerinde, Lise için bir arsanın tahsis edilmesi istendi.

Borsa yabancı dil ağırlıklı ticaret lisesinin yapımı için Milli Eğitim Müdürlüğü ile de iletişim halindeydi. Milli Eğitim Müdürlüğü'ne şu yazıyı gönderildi;

Borsamız meclisinin 28.12.1995 tarih ve 02/11 sayılı kararıyla Antalya'mızın eğitim ve öğretim yönünden büyük bir ihtiyacı olduğuna inandığımız "Antalya Ticaret Borsası Anadolu Ticaret Lisesi" unvanlı bir meslek teknik lisesi yaptırılması kararlaştırılmıştır.

Günümüz eğitim ve öğretim sistemine uygun mimari proje kapsamında inşa edilecek mesleki teknik lisenin Borsamız tarafından yapılması için göstereceğiniz ilgiye şimdiden teşekkür eder, konunun değerlendirilerek gerekli onay ve neticenin Borsamıza bildirilmesini arz ederiz.

1996 yılının Haziran ayında T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan okul inşaatı için gereken izin alındı.

Lise inşaatının;

- Anahtar teslim şeklinde götürü olarak yaptırılmasına
- Hazırlanacak ön şartnamenin Antalya'da yerleşik en az üç firma, kişi veya kuruluşa hazırlanacak dosya halinde verilmesine
- Okul inşaatının teklif almak suretiyle, Antalya'da inşaat yapım ve taahhüt işleriyle iş-tigal eden ve Borsa'ya tatminkar referans verebilecek kişi ve kuruluşlarla inşaat yapım sözleşmesinin yapılması için gerekli olan mali esasların hazırlanacak ön şartnamede belirtilmesi hususlarına dikkat çekildi.

11 Temmuz 1996 günü ATB ve Vilayet Makamı arasında lise yapımına dair bir protokol imzalandı. Birkaç gün sonra Milli Eğitim Müdürlüğü'nden de olumlu yanıt geldi.

Lise inşaatı için Müteahhit Hüseyin Özkavak'a 29 Temmuz'da yer teslimi yapıldı. 9 Ağustos günü de temel atma töreni yapıldı. Davetliler arasında valilik, yerel yönetim, Milli Eğitim camiası, Borsa yöneticileri ve üyeleri vardı.

Yaş sebze ve meyve kotasyona girsin mi?

Türkiye'nin kışlık sebze ihtiyacının büyük bölümü, Antalya'daki seralardan karşılanıyor

Bu arada borsalarla ilgili çok önemli bazı konular, 20 Nisan 1995 günü Adana Ticaret Odası salonlarında yapılan Akdeniz Bölge Toplantısı'nda ele alınacaktı. Toptancı hallerinde ticareti yapılan yaş meyve ve sebze ürünlerinin Borsa'da tescil edilmek üzere kayda alınıp vergilendirilmesi arzu ediliyordu. Daha önce uygulanmış olan bu yöntem, komisyonculuk müessesesinin direnciyle karşılaşmıştı. Zaman içinde çiftçileri etrafında örgütleyebilen komisyoncular, önce çiftçilerin desteğini, sonra da toptancı hallerden önemli gelirler elde eden belediyelerin desteğini almışlardı. Adana'daki toplantıda öncelikle bu konu tartışılacaktı.

Toplantının ikinci gündem maddesi ise toptancı hallerinde alım satımı yapılan zirai ürünlerde KDV oranının %8'den %1'e düşürülmesi talebiydi. Son olarak mesleki bir kamu kuruluşu olan ticaret borsalarının gayrimenkullere ödedikleri kiralardan vergi tevkifatının (stopaj kesintisi) yapılmaması talebiydi.

Borsa'nın kiracısı olan İmar Bankası'nın 10 yıllık kira süresi dolmuştu. Borsa kiralanan ofislerin

tahliyesi için noter kanalıyla bir ihtar gönderdi. Yasal süresi sona ermesine rağmen tahliye hala gerçekleşmediğinden "tahliye" ve "kira tespit" davaları açıldı.

Öte yandan Antalya Ticaret Borsası'nın 1997 yılı bütçesi, 30 milyon lira olarak ilan edildi.

1997'nin Ocak ayında Borsa yöneticileri Cumhurbaşkanlığı makamına konuk olma fırsatı buldular. Cumhurbaşkanı Demirel, 22 Ocak günü Çankaya Köşkü'nde iftar daveti verdi. Borsa Meclis Başkanı Fikret Badazlı ve Yönetim Kurulu Başkanı İlhami Gönen, Köşk'ün davetine katıldılar.

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan TOBB'a intikal eden yazıda "Ürün Borsalarının Geliştirilmesi Projesi" çalışmaları kapsamında bazı bilgilerin derlenerek veri olarak kullanılmasına ihtiyaç duyulduğu ifade edildi ve aylık işlem hacimleri, ürün bazlı işlem istatistikleri gibi bazı detaylı bilgilerin derlenerek düzenli olarak TOBB'a gönderilmesi talep edildi.

Okulun yapımı, bahçesinin peyzajı gibi işlemler için müteahhit Hüseyin Özkavak ve İZTA Tarım Sulama Yapı Tesisat Şirketi ile yapılan protokoller Mayıs ayı sonunda yenilendi.

Cumhurbaşkanı Demirel Lise'nin açılış töreninde

Antalya Ticaret Borsası Ticaret Meslek Lisesi, 1997-1998 öğretim yılına yetiyecekti. Okulun bahçesiyle okulu ana caddeye bağlayan yolların asfaltlanması için belediye başkanlığı ile temaslar yapıldı.

Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan yazıda liseye "Antalya Ticaret Borsası Anadolu Ticaret ve Ticaret Meslek Lisesi" olarak isim verilmesine dair İl Danışma Kurulu kararıyla valilik onayına ait yazı ve ekleri Borsa'ya ulaştı.

Borsa 11 ay gibi kısa bir sürede tamamlanan okulun 1997-1998 eğitim ve öğretim yılında hizmete girmesine ve okulun resmi açılış törenine Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in davet edilmesine karar verdi.

Antalya Valiliği Özel Kalem Müdürlüğü'nün Borsa'ya gönderdiği telefaksda, Cumhurbaşkanının Antalya'yı ziyaret programı içinde 13 Ekim 1997 Pazartesi günü, 15.30-16.30 saatleri arasında okulun açılışına teşrif edecekleri bildirildi.

Lise 15.09.1997 Pazartesi gününden itibaren eğitim-öğretime başladı. Dört dersliği Anadolu Ticaret Lisesi olarak hizmet vermek üzere 96 öğrenci hazırlık sınıflarında ve yaklaşık 480 öğrenci ise normal ticaret lisesi öğrenimi görmekteydi.

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, okulun açılış törenine katıldı ve kurdeleyi Başbakan Mesut Yılmaz ile birlikte kesti.

Cumhurbaşkanı, okulun açıldığı gün Antalya'daki çok önemli bir sempozyum olan ve 178 ülkeden 140 delegenin iştirakiyle düzenlenen Uluslararası Ormancılık Kongresi'ne katılmıştı. Okul açılışında hitap ve konuşma fırsatı bulamayan Cumhurbaşkanı Demirel, sadece okulun resmi açılışını yaparak törenden ayrılmıştı.

Bunun üzerine Borsa Meclisi ve Yönetim Kurulu olarak Cumhurbaşkanı'nı Çankaya Köşkü'nde

ziyaret etme kararı verildi. Böylece makam için hazırlanan plaketi de taktim edebileceklerdi. Köşke bir yazı yazılarak randevu talep edildi.

Cumhurbaşkanı özel kalem müdürü telefonla arayarak 20 Kasım 1997 Perşembe günü saat 16.30-17.30 arasında Antalya Ticaret Borsası heyetini Köşk'te ağırlayacaklarını ve plaketi kabul edeceklerini bildirdi. Yönetim Kurulu Başkanı İlhami Gönen, Muhasip Üye Kemal

Şanverdi, üyeler Ulvi Yerebakan, H. Cahit Kayan ve Genel Sekreter Ali Dilmaç Köşk ziyaretini gerçekleştiren heyette yer aldılar.

Bu arada Borsa'nın İmar Bankası aleyhine açmış olduğu tahliye davasının Borsa lehine sonuçlanacağına dair izlenimler edinildi. Bu durumu fark eden banka yetkilileri kiracılık ilişkisinin devamını talep etti. İmar Bankası'yla yeniden kontrat imzalandı.

Antalya Ticaret Borsası Anadolu Ticaret ve Ticaret Meslek Lisesi açılışından...
Ali Dilmaç arşivi

Borsa Semt Polikliniği

ATB öncülüğünde kuruluyor

Borsa yöneticileri, önce öznel gözlemlerine dayanan kanaatlerle Antalya Devlet Hastanesi'ndeki poliklinik hizmetlerine müracaat eden hasta sayısının fazlalığına bir çözüm bulma düşüncesini kendi aralarında tartıştılar. İhtiyacın üzerinde gelir elde etmeye başlayan Borsa, yarattığı kaynakları Antalya kamuoyunun yararına olan projeler için harcamaya her zaman hazırды. Borsa yönetimindeki tartışma devam ederken, Ticaret Lisesi'nin inşaatı ve faaliyete başlaması örneği gibi bir sağlık kuruluşu yapılması fikri ortaya atıldı. Sonuç olarak Antalya Devlet Hastanesi'ne bağlı olarak hizmet verecek, bir sağlık merkezinin yapılması kararı alındı.

26 Mart 1998'de Borsa yöneticileri, Antalya Devlet Hastanesi'nin bahçesi içerisinde 3 katlı ve 1.000 m² taban alana sahip bir Kardiyoloji ve Kalp Damar Cerrahisi Merkezi yapmayı arzu etmişlerdi. Ancak kısa bir tetkik ve sorgulamanın ardından kalp damar cerrahisi merkezi gibi bir tesisin bütünüyle ATB tarafından yapılmayacak düzeyde pahalı olduğu anlaşıldı.

1998 yılının yaz mevsimi gelmişti. Borsa Yönetim Kurulu imkanlarını zorlayarak inşa edilecek sağlık merkezini mümkün olduğu kadar Ticaret

Borsası'nın kaynaklarıyla yapılmasına çalışacaktı. Nihayetinde bodrum kat ve üzerine üç kat betonarme binanın tuğla veya izotuğla ile örülmesi işleri Borsa tarafından, kalan masraflarına Antalya Devlet Hastanesi tarafından karşılanması doğrultusunda bir protokol hazırlandı ve Baştabipliğe gönderildi. Ardından 1998, Aralık ayının 22'sinde Sağlık Merkezi Protokolü valilikçe imzalandı.

Semt Polikliniği'ne ait protokol, 08 Şubat 1999 tarihinde Sağlık Bakanlığı tarafından da onaylandı. Semt Polikliniği inşaat süreci başlamıştı. İhaleyi kazanan yüklenici Göksele Mühendislik - Bekir Turan'a 10 Şubat günü yer teslimi yapıldı ve arsa teslim edildi. İnşaat başlamıştı.

Antalya kamuoyu kendi gündemiyle meşgul iken Türkiye, bütün Marmara Bölgesini etkileyen olağanüstü bir felaketle sarsıldı. 17 Ağustos 1999 günü, gece saat 03.02'de Marmara Bölgesi ve civarındaki il ve ilçelerde büyük can ve mal kaybına sebep olan deprem felaketi meydana geldi.

Antalya Ticaret Borsası felaketler karşısında artık refleks haline gelen yardım çabalarıyla, Antalya Vilayet Makamı tarafından kurulan "Deprem Kriz Masası" hesabına ilk etapta 1 mi-

10 Şubat 1999 yılında temeli atılan Ticaret Borsası Semt Polikliniği, 25 Mayıs 2000 tarihinde tamamlanarak hizmete açıldı.

yar lira nakdi yardım yaptı.

17 Ağustos 1999 depremi; yerel saatle 03.02'de gerçekleşen, Kocaeli/Gölcük merkezli bir depremdi. Richter ölçeğine göre 7,5 büyüklüğünde gerçekleşen deprem, büyük çapta can ve mal kaybına neden olmuştu.

17 Ağustos depremi tüm Marmara Bölgesi'nde, Ankara'dan İzmir'e kadar geniş bir alanda hissedildi. Resmi raporlara göre 17.480 ölüm, 23.781 yaralanma oldu. 505 kişi sakat kaldı. 285.211 ev, 42.902 iş yeri hasar gördü. Ayrıca 133.683 çöken bina ile yaklaşık 600.000 kişi evsiz kalmıştı. Yaklaşık 16.000.000 insan, depremde değişik düzeylerde etkilenmişti.

Bu nedenlerle Marmara Depremi, hala Türkiye'nin yakın tarihini derinden etkileyen en önemli olaylardan biri olarak hatırlanıyor. Adapazarı Ticaret Borsası, kardeş kuruluşlara gönderdiği bilgilendirme yazısında felaketin Adapazarı halkını nasıl etkilediğini anlatırken şu bilgileri veriyordu; 17 Ağustos depremiyle Adapazarı'nın %70'i yıkılmış; işyerlerinin çoğu enkaz haline gelmişti. Ticari hayat tam anlamıyla felç olmuştu. Bu nedenlerle şehir ekonomisi ağır bir yara almıştı.

ATB, Adapazarı Ticaret Borsası'nın bilgilendirme yazısı üzerine 250 milyon lira daha yardımda bulundu.

Süs bitkileri kotasyona giriyor

2 5 Ocak 2000 yılıyla birlikte süs bitkileri ve kesme çiçeğin Borsa'ya kote edilmesi gündemdeydi.

İçsu ve Kültür Balıkçılığı, Antalya'da ve Türkiye'de ekonomik bir güç niteliği kazanmaya başlamış bir iş koluydu. Borsa kotasına dahil edilmesi için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı onayına sunulması önerisi, ATB tarafından TOBB'a taslak teklif metniyle sunuldu.

Antalya Fuarçılık İşletme ve Yatırım AŞ (AN-

FAŞ) 1994 yılında Antalya İl Özel İdaresi, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı, ATSO gibi kamu kurumu niteliğindeki kuruluşlarla diğer şirketlerin yer aldığı 36 kurucu ortakla kurulmuş bir işletmeydi. 1999 yılı itibarıyla şirket sermayesi 2.000.000.000.000 lira olup bir hissesinin değeri 20 milyon liraydı. Sermayesinin tamamı ödenmişti.

ANFAŞ'ın, sermayesini %50 oranında arttırarak 3.000.000.000.000 liraya çıkarmayı planlaması üzerine, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası (ATSO), bir değer tespit çalışması gerçekleştirdi ve şirketin toplam değerini 31.352.096 ABD doları olarak duyurdu. Bu değer TL karşılığı, yaklaşık 18.200.000.000.000 lira idi. Antalya

anfas
ANTALYA FUARCILIK İŞLETME VE YATIRIM A.Ş.

Antalya'da kesme
çiçek üretimi

Ticaret Borsası, şirketin değerinin %1'ine teka-bül edecek oranda hisse senedi satın alarak ANFAŞ'ı da hissedarı olduğu kuruluşlar arasına aldı. ANFAŞ, sadece Antalya ve Akdeniz Bölgesi değil; Türkiye çapında ve uluslararası ölçekte takip edilen çok sayıda prestijli fuar organizasyonuna ev sahipliği yapıyordu. Ticaret Borsası, gelecekteki bazı projelerinde, Anfaş'ın bu deneyimlerinden yararlanma yoluna gidecekti.

ATB, 5-7 Nisan 2000 tarihleri arasında, kasasında biriken kaynakların bir kısmıyla %15'i halka arz edilen TÜPRAŞ'tan, beher hisse 33.000 lira olmak üzere 512.000 adet hisse aldı.

Borsa'nın kullandığı amblem 1987 yılında yeni binanın hizmete girmesiyle kullanılmaya başlamıştı. 2000 yılına kadar kullanılan amblem yerine yeni binyılda ATB'yi daha modern bir kimliğe kavuşturacak yeni bir logonun Eylül ayı

içinde hazırlanması kararı alındı.

TOBB Başkanı Fırat Miras'ın imzasıyla ATB Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Acar, 15-18 Ekim 2000 tarihleri arasında Türk işadamları için düzenlenen EXPO 2000 Hannover Fuarı gezisine davet edildi.

2000 yılı Ticaret Borsası'nın süs bitkileri konusuyla yakından ilgilenmeye başladığı yıl oldu. Süs bitkileri ve kesme çiçeğin Borsa kotasyonuna dahil edilmesine dair, bir mezat salonu kiralanması ve konunun uzmanı olan personel istihdam edilmesi hususları değerlendirmeye alındı.

2000 yılında Serik, Manavgat, Korkuteli ve Elmalı ilçelerinde Borsa'nın birer şubesinin açılması konusunda Yönetim Kurulu yetkili kılındı. Yeni bin yıla girerken Ticaret Borsası'nın 2000 yılı bütçesi 210.000.000.000 lira olmuştu.

Yeni binyıla girerken...

2000'li yılların başlangıcında Antalya'da ekonomik hayat bazı dönüşüm süreçlerinin sonuçlarını yeni yeni sindiriyor; üretim modelleri ve sektörlerin çalışma biçimleri değişiyordu. Tarım sektörü anlamında da özellikle 1980'den itibaren ürün deseni biraz değişmeye başlamıştı.

1990'larla beraber örtüaltı bitki yetiştiriciliğinde sağlanan gelişmeler, ticaret hayatında da köklü değişiklikler yarattı. Sanayi bitkileri yetiştiriciliği mevzi kaybederken, yaş sebze meyve sektörü büyük bir hızla büyüdü. Buna paralel olarak tarımsal ürün ticaretinde de önemli değişimler gerçekleşti.

ANTALYA'DA SERACILIK

iklım şartlarından ve diğer dış etkenlerden korunmuş arazilerde üretme fikri MÖ 5'inci yüzyıla uzanan bir geçmişe sahip. Roma İmparatorluğu'nda güneye bakan yamaçlarda açtıkları çukurları saydam mineral levhalarla örterek sebzeleri mevsimlerinin dışında da üretebiliyorlardı. Bu teknik insanlığın ilerleyişiyle kendini geliştirdi ve günümüz seralarına kadar geldi.

Türkiye'de seracılık 1940'lı yıllarda bölge halkının "Camekan" dediği, camla kaplı ilk örnekleriyle, Antalya'da başlamıştı. Camekan işi pahalı bir işti ancak turfanda ürün alabiliyordunuz, yıl boyu üretebiliyordunuz ve yüksek verim elde edebiliyordunuz.

Sonraları teknoloji geliştikçe, yatırım maliyetleri optimize oldu ve seraların sayısı artmaya başladı. Bu artış 1960'lı yıllara kadar çok yavaş gerçekleşti. Ancak 1960'lardan itibaren cam malzeme yerine plastik sera örtüleri kullanılmaya başlayınca, işin yatırım maliyeti önemli ölçüde düştü. Bu da sera sayısını daha hızlı arttırmıştı. Sera alanlarında en hızlı artış 1975-1985 yılları arasında gerçekleşti.

Zaman içinde sera yatırımları; tam otomasyonlu, ileri teknoloji ürünü, modern tesislere dönüştü ve Antalya seracılığı, bugünkü muazzam boyutlarına ulaştı. Seralarda günümüzde süs bitkileri ve kesme çiçekten tutun, tropikal meyvelere kadar her türlü ürün yetiştirilebilmektedir. Son birkaç yıldır muz, papaya, pepino ve benzer tropikal meyve türleri de Antalya

bölgesinde örtüaltına alınmaya başlamıştır.

Antalya bölgesindeki sera yatırımlarındaki artış; jeotermal enerji yatırımlarının devlet tarafından teşvik edilmesiyle beraber bir nebze yavaşlamıştır. Çünkü jeotermal kaynakların, en yüksek üretim maliyeti olan ısıtma maliyetini düşürmesi, seracılığı jeotermal kaynak bulunan her türlü iklim şartı altında yapılar hale

getirmiştir. Ancak yine de Antalya sadece Türkiye’de değil dünya ölçeğinde de çok önemli bir örtüaltı üretim merkezidir. Bölgede çok sayıda turistik tesisin varlığı da Antalya’da örtüaltı sebze üretimini destekleyen bir olgudur.

2019 yılına ilişkin verilere göre Türkiye’deki sera varlığı 789.604 dekadır. Antalya ise bu sera varlığının %36’sını; yani 286.522 dekarını

Kumluca'da seralar...

sınırları içinde barındırır. Bu alanın dörtte üçü plastik örtülü seralar; yaklaşık dörtte bir kadarı ise cam seralardır. Az miktarda da yüksek tünel ve alçak tünel bulunur.

Örtüaltında en çok yetiştirilen ürün domatestir. Türkiye’de 2019’da serada yetişen 4.083.681 ton domatesin, 2.421.247 tonu Antalya ve ilçelerinde yetiştirilmiştir. Bu da yurt çapında serada yetişen domateslerin %59’una denk gelir.

KAYNAKLAR:

- Antalya İlinde Sera Sebzeciliğinin Mevcut Durumu, Sorunları ve Çözüm Önerileri; Özgün Burcu İşbecer, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı.
- Türkiye’de Örtüaltı Yetiştiriciliği; Ayten Sevgican, Yüksel Tüzel; Ayşe Gül; Raşit Z. Eltez.
- <https://antalya.tarimorman.gov.tr/Menu/75/Antalyada-Tarim>

Antalya’da en çok yetiştirilen ürünler sıralamasında domatesi sırasıyla hıyar (528.423 ton), biber (434.783 ton), patlıcan (165.962 ton) ve karpuz (64.569 ton) takip eder. Antalya’daki biber üretimi, %58 oranıyla, Türkiye biber üretim miktarının yarısından fazladır.

Antalya sınırları dahilinde sera varlığının en çok yoğunlaştığı bölge ise Kumluca’dır. İspanya’nın sera varlığıyla bilinen Almeria bölgesi ile karşılaştırılan Kumluca, Antalya ölçeğinde de en önemli sera bölgesidir.

Borsa, tüm enerjisiyle ilerlemeye odaklanıyor

te yandan ülkenin sosyal ve siyasal ortamında da dönüşümler oluyordu. Bütün bunların kurumlarla ve kurumların yapısal özelliklerine etkileri oldu. Antalya Ticaret Borsası tüm bu dönüşüm ve değişim süreçlerini zamanında yakalamayı bilen yöneticilerle çalıştı. 20'inci yüzyılın ortalarından itibaren kendi bütçesini oluşturabilen bir kurum olma çabaları güden ATB, 2000'li yıllar başladığında artık kendi kurumsal binasında; parasal kaynaklarını kendisi yaratabilen, bütün enerjisini Antalya'nın refahı ve iyiliği için geliştireceği projelere verebilen bir kurum haline gelmişti.

Gerçekten de binyılın başladığı dönemden itibaren Antalya Ticaret Borsası hem kurumsal kimliğinin oturması hem de ortaya koyduğu değerlerle bütün yurttaki adını duyuran, başarılı bir profil çizdi. Bundan elbette en çok Antalyalılar yararlanıyordu. Dönemin teknolojik gelişmeleri de Borsa'nın çalışmalarını destekledi. Seracılık başta olmak üzere tarım tekniklerindeki muazzam atılımlar, Türkiye'ye ilk olarak Antalya bölgesinden giriyordu. Bu olgunun

bir avantajı da yeni kurulan üretim tesislerinin, o dönemde dünyadaki en ileri teknolojiye sahip tesisler olmasıydı. Bütün bunlar sebze ve meyve ihracatının önünü açmış; yüksek kaliteye yüksek fiyat ödemeye hazır ihracat pazarlarında Antalya'nın adı sürekli anılır olmuştu.

2000'li yıllarda sivil toplum kuruluşlarının bir şansı da şuydu; üretim sektöründe faaliyet gösteren insanlar ileri teknoloji ürünü gelişmelerden de yararlanarak belli bir refahı yakalamışlardı. Üstelik bu sayede yaptıkları işe olan inançları da pekişmişti. Üreticiler her türlü yeniliği benimsemeye hazır, yeni fikirlere ve gelişmeye açık bir profil oluşturunuyordu.

Bu dönemsel avantajlar; ilerlemeci, yenilikçi ve açık zihinli yöneticilerin önünü açan; önerdikleri fikir ve projeleri daha uygulanabilir kılan hayati avantajlardı. Dönemin özelliklerinden biri de Antalya'da tarımın dönüşüm geçirmeye başlamasıydı. Birkaç on yıldır büyük zenginlikler yaratan seracılık, hala güçlü bir altyapıyla üretime devam etmekle beraber, artık alternatifler yaratmanın zamanı gelmişti.

Uluslararası düzeyde rekabetçi olmanın gereklerinden biri de ürün çeşitliliği ve yereldeki güçlü yanların tekrar gözden geçirilmesiydi. Hem akademinin yaptığı araştırmalar hem de sektörde ihracat başarıları elde eden işadamları uzak ülkelerdeki gelişmeleri Türkiye'ye taşıyordu. Bu deneyim aktarımı, nihayet Antalyalı üreticilerin katma değeri yüksek tropikal ürünlerle tanışmasını sağladı. Bu türlerden bazıları, Antalya coğrafyasında hastalık ve zararlılarının bulunmamasıyla da önemli avantajlar arz eder. Halen bölgede tropikal ve yarı tropikal türlerin yetiştiriciliğiyle ilgili yatırımlar devam etmektedir.

Borsa yöneticilerinin 2000'li yıllardaki performansı, bu uygun konjonktürden de yararlandı. Borsa'da geçmişte sorumluluk üstlenen ve emek harcayan bütün yöneticiler, Üçüncü Binyıl'ın başlangıcında görev alan yöneticilerin Borsa'yı daha da yükseltmesine zemin oluşturdular. Bugün Antalya Ticaret Borsası, geliştirdiği projeler ve ortaya koyduğu fikirlerle yurdun dört bir yanında üretmek için can atan binlerce insana temas etmiş; onların önünü açan gelişmelere katkı koymuş; insanlara umut ve şevk kazandırmış bir kurumsal yapıdır. Bu yönüyle de hem kendi kurumsal varlığını, hem de Antalya'yı bir de bu yönüyle hafızalara kazımıştır.

ATB Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır ve Meclis Başkanı Erdoğan Ekinci; Rifat Hisarcıkıoğlu ile birlikte... Peş peşe 5 dönem Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı seçilen Rifat Hisarcıkıoğlu, 2001 yılından bu yana görevini sürdürüyor.

Antalya'nın değerleri Antalya'ya

Zeytinpark

Antalya Ticaret Borsası'nın Zeytinpark girişimi dolayısıyla başlattığı çalışmalar, zeytin varlığı hakkında bölgenin potansiyelinin yeniden değerlendirilmesine neden oldu. Kent sınırları içindeki sıkımevlerinin durumu, bölgeye uygun zeytin çeşitlerinin sofralık ve yağlık verimlerinin ölçülmesi ve pazar değerlendirmeleri gibi

çok sayıda çalışma zeytine olan üretici ilgisini de kamçılıdı. Tavşan Yüreği çeşidine coğrafi işaret tescili alınması bile tek başına kamuoyu ilgisini zeytinciliğe çekmeyi başardı. Bazı üreticiler bahçelerini elden geçirmeye, zeytinyağı üretimine dönmeye başladılar. Bir yandan da çok sayıda yeni fidan dikilmeye başladı.

K

entin merkezinde yer alan ve içinde 20 bin kadarı zeytin ağacı olmak üzere 26 bin adet ağaç bulunduran, 2.630 dönümlük Vakıf Zeytinliği'nin ihale ile kiralanması

söz konusu oldu. Zeytinliğin ihale edileceği duyulunca, kamuoyunda arazinin farklı amaçlarla kullanılabileceği ve zarar göreceği yönünde çeşitli kaygılar oluştu.

Pek çok Antalyalı farkında olmasa bile Vakıf Zeytinliğı, şehrin göbeğinde devasa bir yeşil alan olarak adeta kentin akciğeri idi.

Arazinin kim tarafından kiralanacağı büyük

merak konusu olmuştu. Araziye hastane yapılacağından, golf sahasına dönüştürüleceğinden, inşaat alanı olacağından ya da Toplu Konut İdaresi'ne verileceğinden bahsediliyordu.

Kamuoyundaki kaygıların en önemli kaynağı da kime hangi amaçla verilirse verilsin, ekolojik bir değer zarar görmesi ihtimaliydi. Bu nedenle kamuoyu, Vakıf Zeytinliği'ni, onu yeşil alan olarak koruyacak; mümkünse mevcut özelliklerini iyileştirecek ve geliştirecek birileri tarafından kiralsın istiyordu.

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, kent geleceği açısından çok büyük önem taşıdığına inandığı Vakıf Zeytinliği'nin Antalyalı sivil toplum tarafından sahiplenilebileceği düşüncesiyle bir girişimde bulundu ve Borsa yönetimi adına belediyelerle, derneklerle, kamu kuruluşlarıyla ve ilgilenebilecek bütün sivil toplum kuruluşlarıyla görüştü.

Bu çabalar sayesinde açılan ihaleye girildi. Ancak ihale iptal edildi. Sonrasında açılan 2 ihale de çeşitli nedenlerle iptal edildi. Antalya'nın sivil toplum kuruluşları bir araya gelmiş, Vakıf Zeytinliği'ni ihalede varlık göstererek kiralamak istiyordu ancak ihale süreçlerindeki her ilerlemede defalarca itirazlarla karşılaşılıyor, ihaleler peş peşe iptal ediliyordu.

Nilhayet 2009 yılında Antalya Ticaret Borsası'nın öncülüğünde bir araya gelen 13 kuruluş adına Ticaret Borsa-

sı araziyi kiraladı. Katkı veren kuruluşlar, daha sonra kurulması planlanan şirketin de ortakları olacaktı.

Ancak şirketin kurulması, ortakları arasında belediyeler, valilik, dernekler gibi yapılar bulunduğu için epeyi zaman aldı. 3 yılın sonunda Zeytinpark Anonim Şirketi kuruldu. Zeytinpark AŞ, arazinin ıslahı için çalışmalara başladı. Bazı bölgeleri mezbele halinde olan Zeytinpark'ın her yeri temizlendi. Giriş ve çıkış yerleri düzenlendi. Yürüyüş parkurları yapıldı. Hemen sonrasında ziraat uzmanlarının işi başladı. Ağaç envanteri gözden geçirildi, ağaçların bakımı yapıldı, ağaç türleri sayıldı ve her biri numaralandırılarak

kimlik kartları oluşturuldu. Bir yandan da arazideki bitkisel varlığın nasıl değerlendirileceği konusunda hazırlıklar yapıldı.

Zeytinpark'ı dünya çapında bilinen bir parka dönüştürmek amacıyla kapsamlı bir proje de hazırlandı. Ancak Türkiye'deki bütün sit alanlarının yeniden değerlendirilme çalışması halen devam ettiğinden atılması planlanan adımlar erteleniyor.

Birinci derece sit alanı olan Vakıf Zeytinliği, bugün 25 ortağı bulunan Zeytinpark AŞ tarafından işletiliyor. New

York'un Central Park'ı herkesçe bilinir ancak Türkiye'de şehir içinde yer alan en büyük yeşil alan olan Zeytinpark, dünyadaki benzerleri arasında da ilk 10 içinde sayılıyor. Parktaki ağaçlardan hasat edilen 100 ton kadar zeytin, Zeytinpark AŞ tarafından işlenerek ana ürün olarak zeytin yağı elde ediliyor.

Çeşitli zeytin ürünleri ve zeytinyağı sabunu da üreten şirket, Zeytinpark'ı halkın istediği zaman ziyaret edebildiği bir sosyal mekana dönüştürmeyi hedefliyor. Şirketin Milli Eğitim Bakanlığı ile imzaladığı protokol çerçevesinde gençlik grupları ve okul gezisi kapsamında öğrenciler Zeytin-

park'ta kurulan Doğa Akademisi'nin faaliyetlerine ve çeşitli başka etkinliklere katılıyorlar.

Zeytinpark'ın kiralınması ve Zeytinpark AŞ'nin kurulması, ATB'nin 100 yıllık "birlikte hareket etme" düsturunun en güçlü ve en önemli örneklerinden biri olmuştur. Birlikte hareket etme anlayışı, sonraki yıllarda da Borsa'nın bütün faaliyetlerinde öne çıkan bir düstur oldu. Ticaret Borsası, Vakıf Zeytinliği'nin Zeytinpark adıyla Antalya'nın ortak değeri olarak kalmasını sağlaması nedeniyle 2012 yılında Antalya Sanayici ve İşadamları Derneği tarafından verilen Güngör Pekşen Özel Ödülü'ne layık görüldü.

Sizin oraların nesi meşhur?

zar problemleri çözülebilirse, yöresel ürün üreticileri üretim yaptıkları yeri terk etmeyeceklerdi. Böylece refah da kırsala doğru yayılıp paylaşılmak suretiyle daha eşit biçimde dağılacaktı.

Borsa Başkanı Ali Çandır, sergi projesini "Kriz varsa çare de var" kampanyasına katkı olsun düşüncesiyle TOBB'a götürdüğünde, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu proje fikrinden heyecan duyduğunu belirterek daha büyük ölçekli bir çalışmaya dönüştürülmesi fikrini ortaya attı ve fuar olarak düzenlenmesini istedi. YÖREX Yöresel Ürünler Fuarı böylece doğmuş oldu.

Türkiye'deki bütün odalara ve borsalara YÖREX'e katılım için davetiyeler çıkarıldı. "Sizin oraların nesi meşhur?" sloganıyla davet edilen bütün kuruluşlar heyecanla yörelerinde üretilen

Her ürün bir ihtiyaçtan doğar. 2008 yılında ülkeyi etkisi altına alan ekonomik krize karşı bir açılım yaratmak isteyen Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, "Kriz varsa çare de var" sloganıyla bütün bağlı oda ve borsalara çalışma yürütmeleri doğrultusunda bir çağrıda bulundu.

Antalya Ticaret Borsası yüksek ticari sürüm kazanamamış yöresel ürünlerin sergileneceği, yerel ölçekte bir sergi organizasyonu bu ürünlerin tanıtımını yapmayı hedefleyen bir proje hazırladı. Yöresel Ürünler Projesi'nin temelinde, ağırlık olarak kırsalda üretilen yöresel ürünlerin, kırsaldan göçü önleyebilecek potansiyel taşıdığı inancıydı. Eğer yöresel ürünler geliştirilir de pa-

yöresel ürünlerin listesini çıkarma yarışına girdiler. Yerel düzeyde planlanan proje, beklenmedik biçimde bütün yurt çapında büyük heyecan yaratmıştı. Fuar büyük bir başarıyla gerçekleştirildi.

YÖREX Yöresel Ürünler Fuarı, kaybolmuş ya da kaybolmaya yüz tutmuş yüzlerce yöresel ürünün hayata dönmesini sağladı. Fuar sadece yöresel ürün ticaretini hızlandırmakla kalmadı; kültürel etkiler de yarattı. Geçmişte Yerli Mali Haftası başlığı altında devlet tarafından tüketimi teşvik edilen yerli mallarına karşı, YÖREX sayesinde yeniden bir duyarlılık oluşmuştu.

Fuarın ortaya çıkardığı yeni pazarlar üreticileri destekliyordu. Öte yandan Fuar kapsamında yürütülen yöresel ürünlerle ilgili çalışmalar, Ticaret Borsası'nı coğrafi işaret kavramıyla tanıştırdı. Mümkün olan bütün yöresel ürünler için coğrafi işaret tescili alınması konusunda çalışma başlatıldı. Türkiye'nin her yerinden odalar ve borsalar yörelerindeki ürünlere coğrafi işaret almak istiyordu. 2008 yılına kadar Türkiye'de 10'larla ifade edilen coğrafi işaretli ürün sayısı, YÖREX'in yarattığı rüzgar sayesinde bugün 100'lerle ifade edilir oldu.

YÖREX yurt dışından da ilgi gördü. Gurmeler,

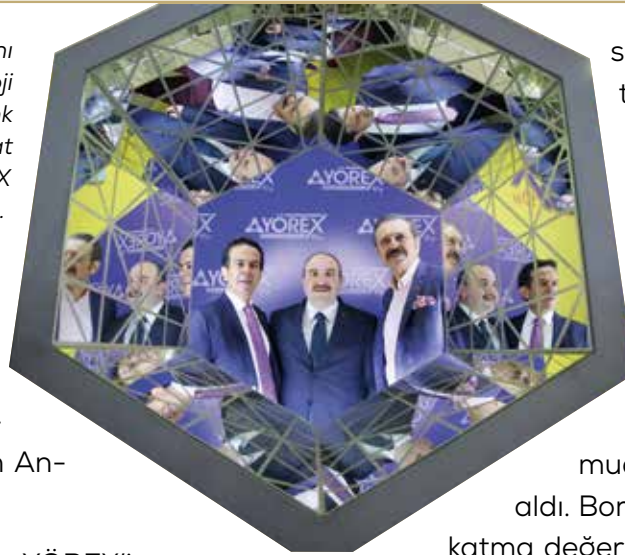

2019 yılında 10'uncusu gerçekleştirilen YÖREX Fuarını, 276 bin 288 kişi ziyaret etti

ATB'nin YÖREX Projesi, ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği 'Oda ve Borsa Proje Yarışması'nda aldığı Jüri Özel Ödülü'nü, Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın elinden aldı.

ATB Yönetim Kurulu Başkanı
Ali Çandır, Sanayi ve Teknoloji
Bakanı Mustafa Varank
ve TOBB Başkanı Rifat
Hisarcıklıoğlu, "10. YÖREX
Hatırası Fotoğraf Standı"nda...

peynir ustaları, aşçılar başta olmak üzere çok sayıda yabancı akademisyen ve bilim insanı fuararda ürünleri tanımak için Antalya'ya geldiler.

Yabancı uzmanların ilgisi, YÖREX'in yurt dışına taşınabileceği fikrini doğurdu. Ancak bu fikir çeşitli nedenlerle henüz proje aşamasındadır.

YÖREX Fuarı ile birlikte Antalya'ya ve ilçelerine özgü yöresel ürünlerle ilgili de coğrafi işaret tescil çalışmaları yürütüldü. Ticaret Borsası, odalar, borsalar ve diğer kentteki sivil toplum kuruluşları ile birlikte hareket etme anlayışı içinde coğrafi işaretlerle ilgili çalışmalar yürüttü. Bu çalışmalar sırasında 18 ürün belirlendi. Belirlenen bu ürünler, istekli kuruluşlar arasında pay edilerek coğrafi işaret tescil süreçlerinin takibi işleri paylaşıldı. Antalya Ticaret ve Sanayi Oda-

sı (ATSO), Antalya Piyazı'nın tescilini aldı. ATSO'nun, Manavgat Ticaret ve Sanayi Odası'nın, Alanya Ticaret Odası'nın, Kumluca Ticaret ve Sanayi Odası'nın müracaatları var. Bu çalışmalar kapsamında ATB de Tavşan Yüreği zeytin çeşidi ile Korkuteli Karyagdı Armutu için coğrafi işaret tescili aldı. Borsa tescillenen ürünlerle ilgili katma değer yaratacak pazarlama yöntemleri ve karlı pazarlar oluşturmakla ilgili çalışmaları da halen bünyesinde yürütüyor.

Borsa, 2014 yılında Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından, Özel Ödül ile ödüllendirildi. Ödül gerekçesinde Borsa'nın tarım ve hayvancılık alanında hazırladığı araştırma raporları, Yöresel Ürünler Fuarı'nın (YÖREX) Türkiye'ye kazandırılması ve çiftçilere yönelik eğitim programları yer alıyordu.

ATB, 2019 yılında ise bu kez Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin düzenlediği Oda ve Borsa Proje Yarışması'nda; yine YÖREX Fuarı Projesi ile Jüri Özel Ödülü'ne layık görüldü.

YÖREX İSTATİSTİKLERİ

YILLAR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
ZİYARETÇİ	24.609	32.191	79.640	80.000	114.180	132.180	155.751	161.104	207.483	276.288
KATILAN İL	42	51	71	31	62	66	70	70	72	81
STAND	111	119	250	121	325	417	443	423	530	647

Coğrafi İşaret Karyağdı Armudu

4. Korkuteli Karyağdı Armudu

Bu coğrafi işaret, 6799 sayılı Sınai Mülkiyet Kanununun 41 nci Maddesi kapsamında 24.11.2017 tarihinde süzben korunmak üzere 30.07.2018 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	2369
Tescil Tarihi	30.07.2018
Bayan No	C2017/212
Bayan Tarihi	24.11.2017
Coğrafi İşaretin Adı	Korkuteli Karyağdı Armudu
Ürün / Ürün Grubu	Armut / İşlenmiş ve işlenmemiş meyve ve sebzeler ile mamuller
Coğrafi İşaretin Türü	Meyve adı
Tescil Edilen	Antalya Ticaret Borsası
Tescil Edilme Adresi	Elmalı Mah. Cumhuriyet Cad. Borsa İşhanı K:2-3-4 Muratpaşa / ANTALYA
Coğrafi Sınır	Antalya ilinin Korkuteli ilçesinde 844 ile 1010 m rakamda merkez, kuzey ve doğu mahallelerini içeren alanda (Akayır, Bayat, Yarı, Küçüköy, Esenyurt, İnebağır, Kargalı, Tahtöy, Kargın ve Merkez mahallelerinde) yetiştirilmektedir.
Kullanım Biçimi	Korkuteli Karyağdı Armudu ibaresi, marka unvanı ile birlikte ürünün üzerinde kullanılabilir. Coğrafi işaret aşağıda görseli verilen logo ile birlikte kullanılacaktır.

Antalya Ticaret Borsası 2018 yılında Korkuteli Karyağdı Armudu'na Coğrafi İşaret aldı.

Coğrafi İşaret Tavşan Yüreği

ATB'nin 2018 yılında Coğrafi İşaret aldığı bir diğer ürün Tavşan Yüreği Zeytin Çeşidi oldu.

Kolektif emek, birlikte hareket!

Borsa'nın 100 yıllık geçmişinden miras aldığı çalışma yöntemi, kolektif emek temeline dayanır. Bu çalışmaları iki hassas başlık motive eder: Tarım ve Antalya. Tarımla ve Antalya'yla ilgili meseleler muhakkak Ticaret Borsası'nın ilgisini çekmiştir. Borsa bir sorunu çözmek üzere çalışma başlatırken de o konuyla ilgili tüm çevrelere davet çıkarır; katılımcılığı teşvik eder ve insanları, kurumları organize eder.

Bu şekilde sayısı kentin gündemine göre değişmekle beraber her yıl çok sayıda iş geliştirme ve çalıştırma grupları oluşturan Borsa; akademisyenleri, öğrencileri, iş adamlarını, kamu görevlilerini bu çalışma gruplarında buluşturur. 2000'li yıllarla beraber bu şekilde oluşturulan çalışma gruplarında yaklaşık 3 bin insan yüzlerce toplantı yaptı ve küçüklü büyüklü yüzlerce proje üzerinde çalışmalar yürüttü.

Bu çalışmalardan öne çıkan bir tanesi Çiçek Festivali'ydi. Antalya halkının benimsediği kalabalık etkinliklerden biri olan Çiçek Festivali, yine başka sivil toplum kuruluşlarının da katkı yaptığı yıllık bir etkinlik oldu. Kesme çiçek sektörü-

nün yurttaşlarca tanınmasını ve çiçek sevgisinin yaygınlaştırılmasını amaçlayan Festival, kentin sokaklarını her sene çiçeklerle donattı. 2005'ten itibaren 12 yıl boyunca düzenlenen Çiçek Festivali'ne; önce Cumhuriyet Meydanı'nda gerçekleştirilen tadilat, ardından salgın tedbirleri kapsamında ara verildi.

Borsa çalışma gruplarında üretilen projeler arasında tarım sektörünün ihtiyaç duyduğu konularda uygulanan eğitim programları; çiftçi organizasyonları; sektör buluşmaları; akademik ve sektörel araştırma projeleri, ekonomik raporlar ve hayvancılık raporları ile ürün bazlı raporlama çalışmalarını hatırlamak gerekir.

Bu tür eğitim ve araştırma çalışmalarını sektörden gelen talep doğrultusunda planlayan Ticaret Borsası, bu kapsamda "Antalya buğdayını arıyor" başlıklı uygun çeşit tespit projesini gerçekleştirdi. Proje kapsamında; sahil bandında ve yayla koşullarında verim, maliyet, kalite gibi kriterler açısından bölgesel iklim şartlarına en uygun buğday çeşitlerinin tespit edilmesine çalışıldı.

Yaban Mersini

Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (TAGEM) ile işbirliği içinde yürütülen “Yaban Mersini Islah Projesi”; “Kekik Defne Adaçayı Projesi”; büyük Taşağıl yangınından etkilenen Beşkonaklı köylüler için gerçekleştirilen “Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Hasat ve Hasat Sonrası Uygulamalar Projesi”; üniversite öğrencilerini mezuniyet öncesinde sektörle buluşturan “Kampüsten İşe Projesi” ve sektörel işletme ölçeklerinin küçülmesini önlemeyi hedefleyen “Tarımda Küçük İşletme Kalmasın Projesi”; “Keçiboynuzu Pekmezine Ürün Standardı Kazandırma Projesi” ve Borsa üyelerinin ihracatta önünü açmayı hedefleyen Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi (URGE) Projesi de Antalya Ticaret Borsası’nın gerçekleştirdiği yüzlerce proje arasında öne çıkan birkaç tanesi oldu.

Borsa nitelikli personel eksiğinin tarım sektörünün önemli sorunlarından olduğu bilinciyle, üye talepleri doğrultusunda planlanan Tarım-

sal Uygulamalı Mesleki Eğitim Merkezi (TUMEM) ile eksikliği çekilen uzmanlıklar konusunda eğitim programları düzenledi. Bu programlar yine sektörden gelen taleplere göre düzenli olarak sürdürülüyor.

İstatistik verilerin önemi herkesçe bilinirken, Borsa dağınık haldeki sektörde en azından yerel düzeyde veri toplamının ve kamuoyu ile paylaşmanın yollarını da aradı. 2020 yılının Eylül ayından itibaren, her ayın 2’sinde Borsa’nın açıklamaya başladığı Antalya Halleri Domates Endeksi ve Antalya Halleri Yaş Meyve Sebze Endeksi; sektörle ilgili öngörü yapmaya yarayan güncel ve anlamlı veriler içeriyor. Borsa bu çalışmasıyla Türkiye İstatistik Kurumu ve İstanbul Ticaret Odası’nın açıkladığı aylık enflasyon rakamlarının içinde bir detay olarak bulunan yaş meyve ve sebze ile özellikle domates ürünlerindeki miktar ve fiyat değişimlerini müstakil olarak ilan ediyor.

Keçi Boynuzu

Ticaret Borsası, veri ve bilgi paylaşımının öneme inanan yönetim anlayışıyla kendine ait "Borsanomi" adlı dergiyi 2009 yılında kurumsal bir kimlikle yayınlamaya başladı. 2018 yılı itibarıyla, yayınına dijital ortamda devam eden

Borsanomi, Antalya tarımı ve tarımsal ürün ticaretiyle ilgili gelişmelerin takip edildiği, Borsa hakkındaki istatistik verileri içeren saygın ve düzenli bir yayın olmaya devam ediyor.

Antalya Hayvan Borsası hizmete giriyor

Antalya Hayvan Borsası'nın kurulması da Ticaret Borsası öncülüğünde ivme kazanmış bir girişimdir. Hayvan Borsası, bölgedeki Yörük kökenli aileler başta olmak üzere çok sayıda üreticinin geçim sağladığı küçükbaş yetiştiriciliğinin ve büyükbaş besi tesislerinin çok uzun yıllardır ihtiyaç duyduğu bir yatırımdır. 1970'li yıllardan beri üzerinde konuşulan proje, Antalya Ticaret Borsası'nın elini taşın altına koymasıyla tetiklenmiş; Antalya Büyükşehir Belediyesi ile birlikte Antalya Hayvan Borsası AŞ'nin kurulması ve tesis için gereken arazinin tahsis gibi birinci etap çalışmaların tamamlanmasıyla ilk kez somut mesafeler alınmıştır. Döşemealtı ilçesine bağlı Kömürcüler Köyü'ndeki tesisin tam kapasiteyle hizmet verebilmesi için çalışmalar, Antalya Büyükşehir Belediyesi ile koordinasyon halinde sürdürülüyor.

Birlikte hareket etme kültürünün meyvelerinden biri de Antalya Tarım Konseyi'dir. Ticaret Borsası öncülüğünde Türkiye'deki ilk örnek olan Tarım Konseyi, tarımla ilgili bütün kurum ve kuruluşları bünyesinde bir araya getiren bağımsız bir

tartışma, araştırma ve çözüm üretme organıdır. Tarımsal faaliyet yürüten kuruluşların tamamı Konsey'in üyesidir. Kamu kuruluşları ise Antalya Tarım Konseyi Danışma Kurulu'nun doğal üyeleridir. Konsey'in İcra Kurulu'nda ise Antalya Ticaret Borsası, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Batı Akdeniz İhracatçılar Birliği, Ziraat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi ve Antalya Ziraat Odası temsil edilirler.

Bütün bu çalışmalar yürütülürken 2014 yılında; modern bir çalışma ortamı sağlamak, gelişen teknoloji altyapısına uygun tesisatı gerçekleştirmek ve hizmet kalitesini yükseltmek amacıyla Borsa binasında tepeden tırnağa planlı bir tadilat çalışması yürütüldü. Binanın tüm çehresini değiştiren bu kapsamlı tadilat sırasında, Borsa personeli çalışmalarını yine bina içinde yürüttü. Bugünkü Borsa Binası, 100 yıllık hikayesinin başlangıcında kırılan camlarını yenilemenin ya da gece kurslarında sarf edilen elektriğin maliyetini tartışan bir kurum olmaktan, Antalya'nın ihtiyaç duyduğu devasa projelere öncülük yapan bir kurum haline gelmesinin şahididir.

Sektörel bir dünya fuarı

Bitkisel üretim kabiliyetlerini sergilemek ve küresel ölçekte tanıtım yapmak amacıyla dünya ülkelerinin ev sahipliği yapmak için yanıp tutuştuğu EXPO organizasyonunun 2016 yılında Antalya'ya kazandırılması da Antalya Ticaret Borsası'nın çok yoğun çaba harcadığı kolektif bir çabanın ürünüydü.

EXPO 2016 Antalya; Süs Bitkileri İhracatçılar Birliği, Antalya Ticaret ve Sanayi Odası, Antal-

ya Ticaret Borsası gibi kurumların önerileriyle gündeme gelmişti. "Müthiş bir başarı hikayesi" olarak değerlendirilen EXPO 2016'nın Antalya'ya gelmesi için Valilik, Belediyeler, tüm kurum müdürleri, bütün sivil toplum, bütün meslek örgütleri elbirliği ile çaba harcadılar. Hem sektör paydaşları hem de vatandaşlar organizasyondan büyük beklentiler içindeydi. Ancak 15 Temmuz 2016 darbe kalkışmasının gölgesinde kalan organizasyon, beklentileri veremedi. Buna

rağmen Antalya sivil toplumu EXPO'nun Antalya'ya alınması, EXPO için kanun hazırlanması gibi birçok konuda hem Türkiye'de hem de yurt dışında birlikte hareket ederek, bir başarı hikayesi yazdılar. Antalya Ticaret Borsası, İcra Kurulu'nda yer aldığı organizasyonda Konsey Üyeliği görevini de gururla yürüttü.

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, uzun yıllar TOBB Borsalar Konseyi üyeliği yaptı. Halen TOBB Genel İdare Kurulu üyesi olan Çandır, TOBB'un iştiraklerinden Formula-1 Anonim Şirketi'nde Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı ve İstanbul Dünya Ticaret Merkezi'nde Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerini sürdürmektedir.

Ali Çandır, 12 yılı aşkın bir süre Antalya, Isparta ve Burdur illerini kapsayan Batı Akdeniz Ekonomisini Geliştirme Vakfı'nın (BAGEV) başkanlığını da yürüttü. Türkiye'nin ilk Bölgesel İstihdam Ofisi, BAGEV Kariyer adı altında ve Ali Çandır'ın BAGEV'de Başkanlık görevi yaptığı dönemde kuruldu.

100 yaşına gelirken ISO 9001:2015 Kalite Yönetim Sistemi Belgesi ve 10002 Müşteri Memnuniyeti Yönetim Sistemi Belgesi alan Ticaret Borsası Türkiye'de uluslararası akreditasyon belgesi alan altıncı borsadır.

*Antalya Ticaret Borsası terasından
Kaleçi-Akdeniz manzarası...*

Gelecek için hazır olmak...

Borsa ne yaptığını bilen ve geleceğe umutla bakan kadrolarıyla, dinamik ve yenilikçi bir ruhla çalışmaya devam ediyor, edecek. 1990'lı yıllardan bu yana bölgede yaygınlaşan örtüaltı yetiştiriciliği, halen çok büyük bir üretim potansiyeli sağlıyor. Ancak bölge seracılığı, mevcut ölçek yapısıyla devam edemeyecek. Yurdun çok farklı bölgelerinde sayıları hızla artan jeotermal kaynaklara dayalı seralar, daha modern ve daha büyük ölçekli işletmeler olarak hakimiyet kuracaklar. Dolayısıyla Antalya tarımı kendini yenilemek ve sektördeki gelişmelere kaçınılmaz olarak uyum göstermek zorunda kalacak.

Sadece üretim biçimi değil, pazarlama alanında da kritik değişimler yaklaşıyor. Ürünü fiziki olarak taşımadan, dijital ortamlar aracılığıyla

elektronik olarak alıp satabilmenin yolları aranıyor. Depolama ve saklama teknolojilerinde devrim niteliğinde yenilikler söz konusu ve ürün standartlarını geliştiremeyenlerin piyasadan eleneceği bir gelecek bekliyor hepimizi. Antalya Ticaret Borsası, bu konudaki gelişmeleri takip eden ve gelişmelere müdahil olan bir yönetim anlayışıyla geleceğe hazırlanıyor. Bu kapsamda TOBB ve Ticaret Borsalarının kurucu ortak olduğu Türkiye Ürün İhtisas Borsası AŞ'nin (TÜ-RİB) acentesi olan Borsa, böylece Elektronik Ürün Senetlerine (ELÜS) ilişkin borsacılık faaliyetlerini gerçekleştirme yetkisine sahip oldu. Bugün her türlü ELÜS işlemleri ATB tarafından gerçekleştirilebiliyor.

Bütün bunlar, Antalya'nın ve Antalya Tarımı'nın kendini hazırlaması gereken olgulardır.

Antalya Ticaret Borsası 100 Yaşında *

** 23 Haziran 2020 tarihinde gerçekleştirilen 100'üncü Yıl Kutlamaları'nın haber bülteninden...*

Antalya Ticaret Borsası, 100'üncü yaşını bir dizi etkinlikle

kutladı. İlk olarak Cumhuriyet Meydanı'ndaki Atatürk Anıtı önünde bir araya gelen ATB Meclis Üyeleri, Ata'nın huzurunda saygı duruşunda bulundu. ATB Meclis üyeleri, daha sonra Haziran ayı Meclis toplantısını gerçekleştirdi. ATB Haziran ayının gündemi 23 Haziran 1920 yılında kurulan Borsa'nın 100'üncü kuruluş yıldönümü oldu. Meclis Başkanı Ekinci, 100'üncü yılın hayırlı olmasını diledi.

KUTLAMALAR ERTELENDİ

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır, "Borsamızın kuruluşunun 100'üncü yıl dönümünü kutlamak ve yaşamakta olduğumuz Koronavirüs nedeniyle son 3 aydır uzaktan erişimle gerçekleştirdiğimiz meclis toplantımızı fiilen gerçekleştirmek için bir aradayız" diyerek sözlerine başladı.

100 YILLIK EMEK

Borsa'nın 100'üncü kuruluş yıldönümü nedeniyle planlanan etkinliklerin koronavirüs nedeniyle ertelendiğini belirten Çandır, "Sağlık

Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır ile Meclis Başkanı Erdoğan Ekinci, Atatürk Anıtı önüne çelenk bıraktı.

önlemleri nedeniyle bugün aramıza davet edemediğimiz, Borsamıza katkı sunmuş herkesin bizleri anlayışla karşılayacağını düşünüyorum" dedi. Borsa'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi ile yansıtıldığını belirten Çandır, Borsa'nın kuruluşu ile ilgili bu bilgileri paylaştı:

"Borsamızın 100'üncü kuruluş yıl dönümünün önemini kavramak için o dönemin şartlarını hatırlamamız yeterlidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin henüz ikinci ayını tamamladığı, işgal kuvvetlerinin taarruza geçtiği, il ve ilçelerimizin işgal edilmeye başlandığı ve yurdumuzun dört bir yanında ayaklamaların çıktığı bir dönemdir. Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının öncülüğünde milletimizin çetin bir siyasi ve askeri mücadeleyi sürdürdüğü bir dönemdir. Ancak bu mücadele ve başarının yalnızca siyasi ve askeri alandaki başarıyla kazanılamayacağının da Yüce Atatürk tarafından vurgulandığı bir dönemdir. Öyle ki Ata'mız 1923 yılında düzenlenen İzmir İktisat Kongresi'nde yapmış

olduğu açılış konuşmasında *“Siyasi, askeri zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar ekonomik zaferlerle taçlandırılmamışlarsa, meydana gelen zaferler devamlı olamaz. Ekonomi demek, her şey demektir, yaşamak için, mutlu olmak için, insan varlığı için ne lazımsa onların hepsi demektir. Ziraat demektir, ticaret demektir, çalışma demektir, her şey demektir.”* demiştir. İşte milli mücadele döneminin başlarında bu bilinçle hareket eden 45 tüccar bir araya gelmiş ve Borsamızın temelini atmıştır.”

ATB’yi kuran ve bugünlere gelmesinde emeği geçen herkese teşekkür eden Çandır, “Ebediyete intikal edenlere Allah’tan rahmet, hayatta olanlara sağlık ve afiyet diliyoruz. 1920’den 2020’ye milletin emeğini ve üretimini kıymetlendirmek için Borsamızda görev yapmış, işini ve ailesini ihmal etmiş ve fedakarlıkta bulun-

muş herkese teşekkürlerimizi sunuyoruz. Ancak unutulmamalıdır ki kişiler geçici, kurumlar kalıcıdır. Öyle ki bugün büyük bir gurur ve heyecanla 100’üncü yılını kutladığımız Borsamız geride bıraktığımız bir asırlık sürede; tarımdan ticarete, sanayiden turizme, eğitimden sosyal hayata ve inşaatlardan ulaşıma kadar kentimizi ilgilendiren tüm konularda üzerine düşeni yapmaya gayret göstermiştir” diye konuştu.

TÜRKİYE’NİN EN ESKİ 3’ÜNCÜ BORSASI

Borsa’nın kurulduğundan beri kentte üretilen tarımsal ürünlerin piyasaya arz edilmesi, fiyatlarının belirlenmesi, güvenli ticaretinin sağlanması, tescilinin gerçekleştirilmesi ile ilan edilen fiyatların duyurulmasında ve ekonomik hayatın düzenlenmesinde görev aldığını kaydeden Çandır, “Ülkemizdeki kamu tüzel kişiliğine sa-

hip kurumların başında gelen ATB, kuruluş tarihi itibarıyla en eski 3'üncü ticaret borsasıdır. Ancak borsacılığa dair çalışmalar bakımından zahire borsası adıyla 1913 yılına, örgütlenmesi bakımından ise o günlerde 'Ziraat ve Ticaret Odası' olan bugünkü Antalya Ticaret ve Sanayi Odamızın kuruluşuna dayanmaktadır. Bu kurumsal yapılanmanın öncesinde ise 1800'lü yılların sonuna kadar tacir, tüccar ve zahireci gibi çeşitli unvanlar altında bugünkü binamızın etrafında bulunan çarşı, han ve arasta gibi çeşitli yerlerde kümeler oluşturuyor kent ticaretinin gelişimi için ortak hareket ediyorlardı. Aidiyet duygusunun da yüksek olmasına bağlı olarak bu toprakların mayasında bulunan birlikte hareket etmenin en güzel örneğini sergiliyorlardı" diye konuştu.

KADİM KENT ANTALYA İNSANIMIZA İŞ, AŞ OLUYOR

Antalya'nın coğrafi yapısı ve iklim koşullarının elverişliliği, çevresindeki yerleşim yerlerine ulaşılabilirliği, tarım arazilerinin geniş ve verimli oluşu nedeniyle Likya, Lidya, Pamfilya, Bergama, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi bir çok medeniyete ev sahipliği yaptığını belirten Ali Çandır, bu özellikleri nedeniyle hala çekim merkezi olma özelliğinin devam ettiğini, insanlarda iş ve aş sağladığını kaydetti.

Cumhuriyet'in ilk nüfus sayımında 36 bini merkez olmak üzere toplam 204 bin nüfusa sahip olan kent nüfusunun aradan geçen 93 yılın ardından 12,5 kat artarak 2,5 milyonu aştığına dikkat çeken Çandır, yoğun göç alan Antalya ilgili şunları söyledi:

Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Çandır, 100'üncü Yıl konuşmasını yaparken...

"Merkez nüfusumuz ise 39 kat artarak 1,4 milyona ulaşmıştır. Aynı dönemde ülkemiz nüfusu ise 6 kat artmıştır. Eğer herkes kendi memleketinde yaşıyor olsaydı nüfusumuz bugünlerde 1,2 milyon kişi olacaktı. Böylece biz de ülkemiz gibi 6 katlık bir artış gösterecektik. Özetle geride bıraktığımız 90 yılı aşkın sürede Antalya'nın nüfusu Türkiye'nin nüfus artış oranının 2 katından fazla olmuştur. Diğer kentlerden aldığımız bu yüksek göçte; 1980'li yıllarda turizm ile hizmet sektörünün, 1990'lı yıllarda ise örtüaltı üretim ile tarımın gelişmesi etkili olmuştur. Sanayide ise 2000'li yıllarla birlikte gelişme göstermemize karşın kentimizin gelişmişlik düzeyinin gerisindeyiz. Tarım ürünlerine ve blok mermere dayalı bir ihracata sahip olmamız nedeniyle yine kentimiz gelişmişlik düzeyinin altındayız. Sonuç olarak önümüzdeki dönemde; COVID-19 pandemisi nedeniyle zor bir dönem geçiren turizm sektörünü geliştirecek, sanayimizi güçlendirecek, ticaretimizi çağa adapte edecek, tarımda ise alışkın olduğumuz üretim dışında daha fazla ekonomik değer yaratacak yeni uygulamaları denemeliyiz."

ÜRÜN DESENİ DEĞİŞTİ

Borsamızın sahip olduğu satış salonunda 1920-1950 döneminde başta buğday olmak üzere hububat ve mamulleri, 1950-1980 döneminde ise ağırlıklıla pamuk olmak üzere, susam ve yer fıstığı ürünlerinde müstahsil-ler tarafından getirilen numuneler üzerinden alım-satım yapıldığını anımsatan Ali Çandır, 1980 sonrasında ilgili ürünlerin meyvecilik ve örtüaltı üretim karşısında

ekonomik değerini koruyamaması nedeniyle salon işlemlerine olan talebin azaldığını ve müstahsil-tacir arasında gerçekleşen ticaretin kayda alınmasına dönüştüğünü kaydetti. 2015 yılında hizmet binasında yapılan tadilatla satış salonunun tekrar faaliyete geçirildiğini bildiren Çandır, "Ancak yeterli talebin oluşmaması nedeniyle salon işlemlerini gerçekleştiremiyoruz. Müstahsil ile tacir arasında gerçekleşen ticareti kayda almaya devam ediyoruz" dedi.

PROJECİ BORSA

Çandır, son 15 yılda Borsa'nın tescil işlemlerinin yanı sıra projeci kimliğiyle de dikkat çektiğini söyledi. Çandır, şöyle konuştu:

"Kentimiz ve üyelerimizin ticaretinin artması

için; yetiştiriciliğin geliştirilmesi, verim kayıplarının önlenmesi, kalitenin yükseltilmesine yönelik üreticilere ve üyelerimize çeşitli eğitimler düzenliyor, projeler geliştiriyor, raporlar hazırlıyor, sektörel analiz toplantıları, çalıştaylar, paneller ve sempozyumlar düzenliyoruz. 1929 yılında yaşanan ekonomik buhran döneminde her köye birer kalbur tesis ederek müstahsilin buğdayına sahip çıkan ve ilk ürünü getirene orak hediye eden Borsamız 2000'li yıllarda gerçekleştirdiği defne, kekik ve adaçayı projesiyle Manavgat, Alanya ve Gazipaşa'nın köylerinde eğitimler düzenlemiştir. Üreticilere modern kurutma sehпасı, koruyucu eldiven, budama makası ve tahra hediye etmiştir. Yani bugünlerde de 1929 yılında olduğu gibi üreticilerin yanında durmaya devam etmekteyiz. Son dönemde ise, EXPO 2016'nın kente kazandırılması, Antalya Çiçek Festivali'nin düzenlenmesi, Keçiboynuzu pekmezine standart kazandırılması, Korkuteli Karyağdı Armudu ve Antalya Tavşan Yüreği Zeytini'ne coğrafi işaret kazandırılması, yöremizdeki siyah mersinin katma değerinin arttırılması amacıyla endüstriyelendirilmesi, dünya genelinde büyük bir rekabet avantajına sahip olduğumuz defne, kekik ve adayında hasat kayıplarının önlenmesi ve kalitenin yükseltilmesi, Ziraat fakültemizde eğitim gören gençlerimizin okul sıralarında pratik bilgi ile tanışması için Kampüs'ten İşe gibi proje ve faaliyetler ile sektörümüz, kentimiz ve ülkemize hizmet ettik. Üyelerimizin ihracata başlaması ve var olan ihracatlarını geliştirmeleri için uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi

projesi (UR-GE) yürütüyoruz. 10 yıldır kesintisiz olarak kıyıda köşede kalmış Anadolu ürünlerini YÖREX-Yöresel Ürünler Fuarı'nda buluşturuyoruz. 2015 yılında kurduğumuz Antalya Tarım Konseyi ile tarım kesiminin sorun, beklenti ve önerilerini ilgililere aktarıyoruz. Üyelerimizin hizmetine sunduğumuz Tarımsal Uygulamalı Mesleki Eğitim Merkezi'mizde ihtiyaca göre eğitimler düzenlemeye devam ediyoruz. Vakıf Çiftliği'nin imara kurban edilmemesi ve tarımsal faaliyetlerine devam edebilmesi için Zeytinpark A.Ş.'yi kurarak kentimize nefes olmaya gayret ediyoruz. Onlarca yıldır Borsamız gündeminden düşmeyen yapımına başladığımız Antalya Canlı Hayvan Borsası projemizi ise en kısa zamanda bitirmeyi hedefliyoruz."

"BORSAMIZ KENT EKONOMİSİNE CAN VERİYOR"

Antalya Ticaret Borsası'nın Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren kentimiz ekonomisine can veren kurumların başında geldiğini ifade eden Çandır, "O yıllardan itibaren kentin ve ülkenin gündeminde olan üzerine vazife edindiği her durumun içerisinde bizzat yer almış ve almaya da devam etmektedir. 1925 yılında Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün de emir ve müsaadeleri alınarak kurulan şirketin yedi kişiden oluşan yönetim kurulunun üçü ATB'nin kuruluşunda ve yönetimde görev almış olan üyelerden oluşuyordu. Yani Borsamız Antalya Elektrik Türk A.Ş'nin kurulmasından 1956 yılında Kepez Elektrik A.Ş'nin kuruluşuna kadar kent ekonomisinin yanı sıra imarına ve sosyal

hayatına katkı verme amacıyla oldu. Cumhuriyet Meydanı'nda bulunan "Ulusal Yükseliş Anıtı"ndan 9.Cumhurbaşkanımız Süleyman DEMİREL tarafından açılan Antalya Ticaret Borsası Ticaret Meslek Lisesine, Antalya Ticaret Borsası Semt Polikliniği'nden kentimizdeki hastanelere yoğun bakım odası ve çeşitli araç gereçler sağlanmasına, Afet ve savaş durumlarında halka destek olmaya devam etti" diye konuştu.

Çandır, ANET Antalya İnş. Tur. San. ve Tic. A.Ş., Antalya Serbest Bölge Kurucu ve İşletmecisi A.Ş., Antalya Pamuklu Dokuma Sanayi T.A.Ş., Antalya Güçbirliği Holding A.Ş., ANFAŞ Antalya Fuarçılık İşletme ve Yatırım A.Ş., Antalyaspor A.Ş., Antalya Enerji Üretim A.Ş., Antalya Alkollü İçecek Sanayi ve Ticaret A.Ş., Antalya Tanıtım ve Turizm Geliştirme Ticaret A.Ş., Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş., TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sanayi ve Ticaret A.Ş. gibi pek çok kurumun kurulmasına katkı sağlayan Borsa'nın kentleşmenin, taşımacılığın, tekstilin, sporun, tarımın, ticaretin ve turizmin gelişmesi için de katkı verdiğini söyledi.

HEDEFTE ÜRETİM VAR

Konuşmasında önümüzdeki döneme dair düşüncelerini de paylaşan Çandır, hedeflerini şöyle anlattı: "Önümüzdeki dönemde geçmişimizin bize verdiği güçle birlikte Borsamızın, kentimizin ve ülkemizin tarımsal üretim ve ticaretini geliştirmek için; tarım topraklarımızın sektör dışına çıkmaması ile doğa ve çevre ko-

nusundaki bilincin yükseltilmesi konularında hassasiyetlerimizi sürdüreceğiz. Üreticinin ve tarımsal ticaretle uğraşan ticaret erbabının modern tarım teknolojilerini kullanımını arttıracak ve dijital dünyada yerini almasına destek olacağız. Ürünlerimizde standart üretimin yaygınlaştırılması ile üretimde ve pazarlamada hijyen koşullarının arttırılmasını sağlayacağız. Kırsalda refahın arttırılması çalışacağız. Gençlerin tarıma yönlendirilmesi ve tarımda çalışanların yaş ortalamasının azaltılmasının yollarını arayacağız. Tarım sektörüne özel bir sosyal güvenlik modelinin geliştirilmesi ve uygulanmasında ısrarımızı dile getirmeye devam edeceğiz. Tarımda yeni bakış açılarının geliştirilmesine fırsat sağlayacağız. Her geçen gün gerilemekte olan tarımın itibarını yeniden yükselmesine katkı sunacağız. Alışkanlıklarımızla değil analizlerle hareket edeceğimiz bir döneme gireceğiz."

Çandır, Mustafa Kemal Atatürk ile vatanımız ve bayrağımız uğruna şehit olan kahraman Mehmetçikleri saygıyla anarken, "1920'den günümüze Borsamızda faaliyet göstermiş üyelerimize, görev almış ve almakta olan başkanlarımıza, yönetim kurulu, meclis, meslek komiteleri, kurul ve komisyon üyelerimize, kıymetli çalışma arkadaşlarımıza, değerli basını-mıza, Borsamızdan hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen kurum, kuruluşlar ve şahıslar ile oda ve borsa camiamıza teşekkür ediyorum" diye konuştu.

100'üncü YIL PASTASI

Toplantının ardından Borsa'nın 100 yıllık tarihinin anlatıldığı belgesel gösterimi yapıldı. Meclis üyeleri daha sonra birlikte 100'üncü yıl pastasını keserek toplu fotoğraf çekti.

101'inci yıla merhaba

A TB, 100'üncü yılını doldururken, hazırlıklarını yaptığı kutlamaları, pandemi sürecinin getirdiği çeşitli kısıtlamalar ve alınan tedbirler kapsamında, ne yazık ki arzuladığı gibi yapamadı.

Yine de Borsa kendisine çizdiği gelecek ufku-na odaklanan bini aşkın üyesi, meslek komitesi

üyeleri, meclis üyeleri, yönetim kurulu üyeleri ve personeliyle şevk içinde çalışmaya devam ediyor. Borsa'nın, 101'inci yılında alışkanlıklarla değil; akılla, analiz kabiliyetiyle ve uyum kabiliyetiyle çizdiği gelecek vizyonu, gelecekte sorumluluk üstlenecek yeni kadrolar için de rehberlik edecektir.

1920'den bu yana Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanları

**Osman Zeki
YEREBAKAN**
1920 - 1923

Yantaç Hafız MEHMET
1926 - 1929 /
1931 - 1934

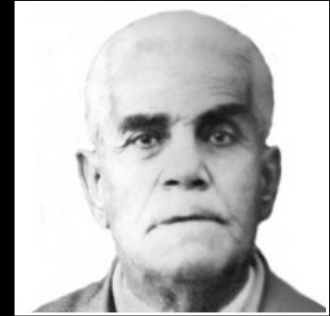
Ömer Efendi AHMET
1929 - 1931

Adil AŞÇIOĞLU
1935 - 1936

Tefrik ÇAKALLIKLI
1936

**M.Kazım
EKMEKÇİOĞLU**
1936 - 1938

İbrahim KİREMİTÇİ
1938 - 1939 / 1940 - 1942

Ahmet AK
1939 - 1940

Murat YEREBAKAN
1942 - 1947 / 1951 - 1953

M.Ali GÖNEN
1947

Hasan GÖKSOY
1947 - 1951

İbrahim GÖK
1953 - 1954

Mehmet AK
1954 - 1957

Mustafa KASAPÖĞLU
1957 - 1978

Ulvi YEREBAKAN
1978 - 1981

İlhami GÖNEN
1981 - 1987 /
1989 - 1999

Mitat BERBERÖĞLU
1987 - 1989

Ahmet ACAR
1999 - 2001

Fikret BADAZLI
2001 - 2002

Nurettin UTKU
2002 - 2005

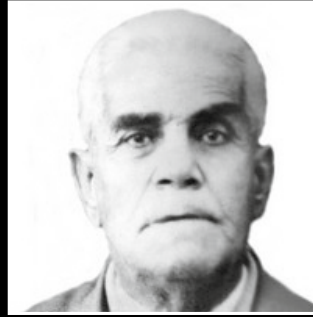

İlhami KAPLAN
2005 - 2008

Ali ÇANDIR
2009 - ...

1920'den bu yana **Antalya Ticaret Borsası Meclis Başkanları**

**M.Kazım
EKMEKÇİOĞLU**
1938

İbrahim KİREMITÇİ
1938 - 1944

Ahmet KARAKURT
1944 - 1946

Şevki DOĞRUER
1946 - 1947

Şükrü BAŞARGAN
1947 - 1951

Hasan GÖKSOY
1951 - 1954

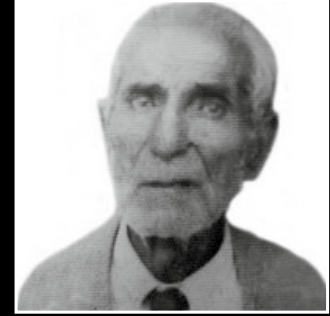
Hüsnü AKALIN
1954 - 1957

Ali GÖNEN
1957 - 1960

Ahmet BİLEYDİ
1960 - 1964

H.Basri AK
1964 - 65

M.İlhami GÖNEN
1965 - 1966

Mehmet ERGÜVEN
1966 - 1967

İbrahim GÖK
1967 - 1976

Ahmet SORGUÇ
1976 - 1987

Ulvi YEREBAKAN
1987 - 1992

Süleyman KAPLAN
1992 - 1995

Fikret BADAZLI
1995 - 1997

Niyazi ÇETİN
1997 - 2008

Hüseyin Cahit KAYAN
2009 - 2018

Erdoğan EKİNCİ
2018 - ...

ATB Yönetim Kurulu

Ali ÇANDIR
Yönetim Kurulu Başkanı

Halil BÜLBÜL
Yönetim Kurulu Başkan Yrd.

Cüneyt DOĞAN
Sayman Üye

Süleyman ERSAN
Yönetim Kurulu Üyesi

Hüseyin SİMAV
Yönetim Kurulu Üyesi

ATB Meclisi

Erdoğan EKİNCİ
Meclis Başkanı

Murat KÖSEOĞLU
Meclis Başkan Yardımcısı

Abdullah İNAN
Meclis Başkan Yardımcısı

Tuncay ÖZDEN
Meclis Katip Üyesi

Yusuf KARASU
Meclis Üyesi

Nuri BÜYÜKSELÇUK
Meclis Üyesi

Süleyman ERSAN
Meclis Üyesi

Muzaffer AYDOĞAN
Meclis Üyesi

Cüneyt DOĞAN
Meclis Üyesi

Sedat EKİCİ
Meclis Üyesi

Halil BÜLBÜL
Meclis Üyesi

Hüseyin SİMAV
Meclis Üyesi

Ragıp GÖK
Meclis Üyesi

Ata SÖNMEZ
Meclis Üyesi

Adnan İNGEÇ
Meclis Üyesi

Süleyman KAÇAROĞLU
Meclis Üyesi

Ali ÇANDIR
Meclis Üyesi

Selçuk ÇELEBİ
Meclis Üyesi

Hakkı Ergin CİVAN
Meclis Üyesi

ATB Disiplin Kurulu

Burak GÖNEN (Başkan)

Nurettin BABAOĞLU

Nuri CENGİZ

Mehmet Ali CAN

Mehmetcan ÇALIK

Mustafa ÇETİN

I. Meslek Komitesi

Hububat ve Mamulleri

Ahmet YILMAZ (Başkan)

Yusuf SARICALAR (Bşk. Yrd.)

Yusuf KARASU

Murat KÖSEOĞLU

Nuri BÜYÜKSELÇUK

Ali GÖK

Mehmet ÖZMEN

II. Meslek Komitesi

Çeşitli Mallar

H.Tayfun AYDIN (Başkan)

Ramazan ÇETİN (Bşk. Yrd.)

Süleyman ERSAN

Muzaffer AYDOĞAN

Ali YILDIRIM

III. Meslek Komitesi

Taze Meyve ve Sebze

Fevzi ATŞAN (Başkan)

Fatih EKİNCİ (Bşk. Yrd.)

Erdoğan EKİNCİ

Cüneyt DOĞAN

Sedat EKİCİ

Erhan BÜYÜKKASAP

Mustafa ÇETİN

IV. Meslek Komitesi

Belirli Bir Mala Tahsis
Edilmemiş Gıdalar

Yaşar KOCAOĞLU (Başkan)

İrfan AKBAŞ (Bşk. Yrd.)

Cengiz TÜLÜBEN

Halil BÜLBÜL

Hüseyin SİMAV

Ragıp GÖK

Zafer TAN

V. Meslek Komitesi

Canlı Hayvan ve Et

İbrahim UYSAL (Başkan)

Ufuk İNGEÇ (Bşk. Yrd.)

Ata SÖNMEZ

Adnan İNGEÇ

Süleyman KAÇAROĞLU

Şadi BAYRAM

Kadir ELMAS

VI. Meslek Komitesi

Çiçekçiler

Ertan ALTUNDAĞ (Başkan)

Mehmet BULGAN (Bşk.Yrd)

Ali ÇANDIR

Tuncay ÖZDEN

Selçuk ÇELEBİ

Ömer OSMAN

Mert YEĞİALTAY

VII. Meslek Komitesi

Aromatik Bitkisel Ürünler
İle Reçel ve Pekmez

Necmi ALPAGOT (Başkan)

Arif İZMİR (Bşk. Yrd.)

Hakkı Ergin CİVAN

Abdullah İNAN

Şaban ACAR

ATB Personeli

Tolgahan ALAVANT
Genel Sekreter

Ahmet Erol KÖKSALAN
Başkanlıklar Danışmanı

Vahide Emel YANIK
Basın Danışmanı

Çetin Bayer SALMAN
*Ar-Ge / Meslek
Komiteleri Sorumlusu*

Emel TUNÇ
Muhasebe Sorumlusu

Gülhan BALCI
Tescil Memuru

Barış COŞKUN
Tescil Memuru

Gökhan YILDIRIM
Takip ve Tahsil Memuru

Gizem GÜRAKAN
*Kalite ve Akreditasyon
Sorumlusu*

Sevinç KARACAN
Yardımcı Personel

Hüseyin AKGÜL
Şoför

ANTALYA TİCARET BORSASI'NIN

İŞTİRAKLERİ

- ANET Antalya İnş. Tur. San. ve Tic. A.Ş.
- Kepez Elektrik T.A.Ş.
- Antalya Serbest Bölge Kurucu ve İşletmecisi A.Ş.
- Antalya Pamuklu Dokuma Sanayi T.A.Ş.
- Mepasan A.Ş.
- Antalya Güçbirliği Holding A.Ş.
- ANFAŞ Antalya Fuarçılık İşletme ve Yatırım A.Ş.
- Antalyaspor A.Ş.
- Antalya Enerji Üretim A.Ş.
- Antalya Alkollü İçecek Sanayi ve Ticaret A.Ş.
- Antalya Tanıtım ve Turizm Geliştirme Ticaret A.Ş.
- Afyonkarahisar Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezi (ABİGEM) A.Ş.
- Antalya Zeytinpark Tarım Ürünleri Sanayi Ticaret A.Ş.
- AHB Antalya Hayvancılık Ticaret A.Ş.
- Türkiye Ürün İhtisas Borsası A.Ş.
- TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sanayi ve Ticaret A.Ş.

ANTALYA TİCARET BORSASI 1920-2020 YILLARI MALİ YAPISI

YILI	BÜTÇE (TL)	YILI	BÜTÇE (TL)	YILI	BÜTÇE (TL)	YILI	BÜTÇE (TL)	YILI	BÜTÇE (TL)
1920	6.260	1940	14.200	1960	175.138	1980	2.550.000	2000	170.000.000.000
1921	6.500	1941	14.120	1961	128.679	1981	3.650.000	2001	210.000.000.000
1922	7.228	1942	15.850	1962	130.000	1982	5.300.000	2002	340.000.000.000
1923	7.415	1943	16.043	1963	142.000	1983	8.000.000	2003	510.000.000.000
1924	10.300	1944	17.000	1964	164.440	1984	12.000.000	2004	615.000.000.000
1925	9.043	1945	16.978	1965	215.940	1985	15.000.000	2005	715.000
1926	10.121	1946	18.250	1966	224.240	1986	23.305.000	2006	1.030.000
1927	10.250	1947	18.424	1967	224.000	1987	34.555.000	2007	1.150.000
1928	10.300	1948	19.512	1968	252.000	1988	70.000.000	2008	1.330.000
1929	10.850	1949	20.070	1969	252.000	1989	125.000.000	2009	1.642.200
1930	10.982	1950	24.300	1970	320.000	1990	248.000.000	2010	1.855.000
1931	11.955	1951	39.415	1971	402.000	1991	466.000.000	2011	2.100.000
1932	10.055	1952	47.265	1972	452.000	1992	730.000.000	2012	2.250.000
1933	11.556	1953	48.075	1973	540.000	1993	1.240.000.000	2013	2.475.000
1934	11.775	1954	49.900	1974	611.000	1994	2.080.000.000	2014	2.475.000
1935	12.405	1955	49.850	1975	750.000	1995	5.480.000.000	2015	2.722.500
1936	12.750	1956	67.200	1976	669.000	1996	16.200.000.000	2016	2.800.000
1937	12.522	1957	74.000	1977	840.000	1997	30.000.000.000	2017	2.800.000
1938	13.054	1958	88.010	1978	1.250.000	1998	78.000.000.000	2018	2.940.000
1939	13.719	1959	95.122	1979	1.775.000	1999	120.000.000.000	2019	4.000.000

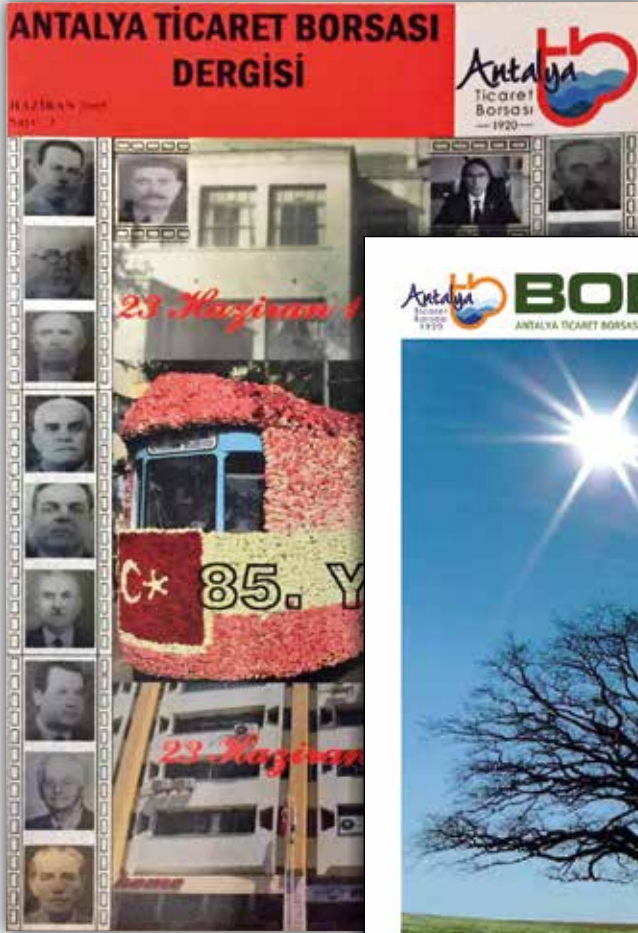
2020 yılı bütçesi: 5.500.000 TL

2000-2020 YILLARI ARASI İŞLEM HACİMLERİ

YILLAR	İŞLEM HACMİ (TL)
2000	84.688.298.435.200 TL
2001	199.972.287.230.249 TL
2002	271.877.436.338.749 TL
2003	312.398.389.821.427 TL
2004	371.207.318.710.644 TL
2005	389.854.724 TL
2006	432.509.734 TL

YILLAR	İŞLEM HACMİ (TL)
2007	543.842.938 TL
2008	577.569.508 TL
2009	625.598.030 TL
2010	810.320.076 TL
2011	900.207.717 TL
2012	1.043.082.557 TL
2013	1.057.679.707 TL

YILLAR	İŞLEM HACMİ (TL)
2014	1.380.258.138 TL
2015	1.476.345.167 TL
2016	1.349.342.327 TL
2017	1.786.947.340 TL
2018	2.474.742.273 TL
2019	2.922.206.332 TL
2020	3.850.000.000 TL

Antalya Ticaret Borsası dergisi, 2005 yılından bu yana düzenli olarak çıkıyor. 2007 yılında BORSANOMİ adını alan dergi, bugün dijital çağın gerekliliği olarak online yayınlanıyor.

Dergiye
www.borsanomi.com ve
www.antalyaborsa.org.tr
 adreslerinden ulaşılabilir.

TÜRKİYE'NİN EN KÖKLÜ KURUMLARINDAN **ATB 100'ÜNCÜ YILINDA**

Antalya Ticaret Borsası 'dalya' dedi

Cumhuriyetin ilk yıllarında, tarım ürünlerine standart kazandırarak değer katabilmek için her köye bir kalbur göndermek gibi faaliyetlerde bulunan Antalya Ticaret Borsası, 100'üncü yılını tamamlarken uluslararası faaliyetleriyle de öne çıkıyor.

Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır

MEHMET KARA

Türkiye ekonomisinin en köklü kurumları arasında yer alan Antalya Ticaret Borsası (ATB) faaliyetinin 100'üncü yılını doldurmanın heyecanını yaşıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışından hemen iki ay sonra kurulup 23 Haziran 2020 itibarıyla faaliyete başlamış. Peki bu kurum, 100 yıllık geçmişine neler sağladı, üyelerine, il, bölge, ülke ve giderek dünya ekonomisine neler kazandırdı? Antalya Ticaret Borsası Başkanı Ali Çandır'a sorduk.

► **ATB'nin kaç üyesi var ve faaliyetlerinin ekonomik büyüklüğü nedir?**
Borsamızın halen yaklaşık 1200 üyesi var. Antalya Ticaret Borsası (ATB) yıllık 3 milyar TL tutarında bir işlem hacmine sahip. Yani ATB'de üye başına yılda ortalama 2,5 milyon TL tutarında işlem gerçekleşiyor. Borsamızın üye sayısı ve işlem hacmi her geçen gün artıyor.

► **ATB Antalya ekonomisi açısından ne anlam ifade ediyor?**

ATB, ilimizde üretilen tarımsal mahsulatların piyasaya arzı, fiyatlarının belirlenmesi,

güvenli ticaretinin sağlanması, tescilinin gerçekleştirilmesi ile ilan edilen fiyatların duyurulmasında ve ekonomik hayatın düzenlenmesinde görev alıyor. Ticaret Borsaları tarımsal ticaretle alakalı bu temel görevlerinin dışında, doğrudan hayatın içinde, kent ekonomisine yön veren ve gelişimi için çalışan kurumlardır aynı zamanda. ATB de bir asırlık geçmişinde tarımdan ticarete, sanayiden turizme, eğitimden sosyal hayata ve inşaatın ulaşına kadar ilimizi ilgilendiren tüm konularda üzerine düşeni yapmaya gayret göstermiş bir kurum.

► **En eski ticaret borsaları ve/veya odaları arasında ATB kaçınıcı sırada?**
23 Haziran 2020 itibarıyla 100 yaşını dolduracak olan ATB ülkemizdeki kamu tüzel kişiliğine sahip kurumların başında geliyor. ATB, kuruluş tarihi itibarıyla Türkiye'deki en eski üçüncü ticaret borsası. Ancak ATB'nin geçmişi aslında bundan daha eski tarihlere uzanıyor. ATB'nin geçmişi, borsacılığa dair çalışmalar bakımından Zahir Borsası adıyla 1913 yılına, örgütlenme bakımından ise o günlerde Ziraat ve Ticaret Odası olan bugünkü Antalya Ticaret ve

Sanayi Odamızın kuruluşuna kadar uzanıyor.

► **ATB bu uzun geçmişine çok şey sağladır ama köşe taşlarını sorsak?**
Borsamız Antalya'nın ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine katkı sağlayan her ortak girişimin ya bizzat içinde ya da arkasında veya yanı başında yer almıştır. ATB, kentimizin gelişimi için 20 civarında iştirakin kuruluşunda rol almış, görev üstlenmiştir. Örneğin Cumhuriyetimizin erken dönemlerinde Antalya Elektrik Türk AŞ'nin kurulmasında da, 1956 yılındaki Kepez Elektrik AŞ'nin kuruluşunda da ATB'nin rol üstlendiğini görüyoruz.

► **Ekonomi dışı alanlarda üstlendiği rollerle örnek verebilir misiniz?**
Evet, ATB tarihi boyunca kent ve ülke ekonomisinin yanı sıra eğitime, sağlığa, imara ve sosyal hayata katkı vermedi de hep görev bildi. Borsamız, kentimizdeki Ulusal Yükseklik Anıtı'nın yapımından, Antalya'ya ticaret ve meslek lisesi kazandırılmasına, semt polikliniklerinden hastanelere yoğun bakım odaları yaptırılmasına kadar pek çok alanda sorumluluk üstlenmiş bir kurum.

Antalya krizlerden başarıyla çıktı

► Antalya'nın bugüne kadar krizlerden daima başarıyla çıktığını belirten ATB Başkanı Ali Çandır, ancak bu defa ülke ortalamasının çok üzerinde bir zorlukla ve daralmayla karşı karşıya olduğunu vurguladı. Çandır "Çünkü bu salgından en olumsuz etkilenen iki sektör de kentimizin ana sektörleri, tarım ve turizm. Bu yüzden Antalya, diğer kentlere ve ülkemiz ortalamasına göre çok daha kırılgan bir durumda. Turizm sektörünün sezonu kaybetmesi ve uzun vadeli bir çöküş riskiyle karşı karşıya kalması söz konusu" diye konuştu. Zincir marketlere bakılarak tarım sektöründe her şey yolundaysa gibi izlenim oluşabilirdi dikkat çeken Çandır şöyle devam etti: "Oysa ki restoran, kafe ve yemekhaneler gibi toplu tüketim noktaları halen kısıtlı bir biçimde hizmet sunuyor ya da kapalı. Sosis bitkileri, toptan süt ve mamulleri, zeytinyağı ciddi borç yüküyle karşı karşıya kaldı."

100 yıllık başkanlar

1- M. Ali Gönen (1927), 2- Ömer Efendi Ahmet (1929-1931), 3- Yantacı Hafız Mehmet (1931-1934), 4- Adil Aşçıoğlu (1935-1936), 5- Tefik Çakallık (1936), 6- Ahmet Ak (1939-1940), 7- Hasan Göksoy (1947-1951), 8- Murat Yerebakan (1951-1953), 9- İbrahim Gök (1953-1954), 10- Mehmet Ak (1954-1957), 11- Mustafa Kasapoğlu (1957-1978), 12- Ulvi Yerebakan (1978-1981), 13- İlhami Gönen (1981-1987), 14- Mithat Berberoğlu (1987-1989), 15- İlhami Gönen (1989-1999), 16- Ahmet Acar (1999-2001), 17- Fikret Badazlı (2001-2002), 18- Nurettin Utku (2002-2005), 19- İlhami Kaplan (2005-2008)

Kentimize nefes, ülke ekonomisine ses

► ATB Başkanı Ali Çandır, üyelerinin ihracata başlaması veya ihracatlarını artırabilmeleri için uluslararası rekabetçiliğin geliştirilmesi projesi yürüttüklerini belirtti. Kayda köşede kalmış Anadolu ürünlerini piyasaya çıkarmayı ve giderek markalaşmalarına ön ayak ve zemin olmayı hedefleyen YÖREX-Yöresel Ürünler Fuarı'nın 10 yıldır kesintisiz devam ettiğini vurgulayan Çandır şöyle devam etti: "2015 yılında kurduğumuz Antalya Tarım Konseyi ile tarım kesiminin sorun, beklenti ve önerilerini ilgili kurum ve kuruluşlara aktarıyoruz, takibini yapıyoruz. Üyelerimizin hizmetine sunduğumuz ve dönemi itibarıyla bir ilk olan Tarımsal Uygulamalı Mesleki Eğitim Merkez'i ihtiyaçla göre eğitimler düzenlemeye devam ediyoruz. Kent merkezinin en büyük yeşil alanı Vakıf Çiftliği'nin imara kurban edilmemesi için ve tarımsal faaliyetlerine devam edebilmesi için Zeytinpark'ı kurduk, kentimize nefes olmak için uğraş veriyoruz. Antalya Canlı Hayvan Borsası projesi için Büyükşehir Belediyeli ile çalışıyoruz."

www.antalyaborsa.org.tr

antalyaborsa07

antalyaborsa

ATB 100. YIL
KİTABI

ATB 100. YIL
BELGESELİ